

LUONNOS

**Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi EU:n metaanipäästöasetuksen velvoitteiden valvon-
nasta ja seuraamuksista ja siihen liittyviksi laeiksi sekä laeiksi sähkömarkkinalain ja Energia-
virastosta annetun lain muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki EU:n metaanipäästöasetuksen velvoitteiden valvon-
nasta ja seuraamuksista. Laki täydentäisi energia-alan metaanipäästöjen vähentämistä koskevaa
EU-asetusta. Laissa säädettäisiin siitä, mikä viranomainen valvoo asetuksen noudattamista Suo-
messä, sekä sen valvontatehtävistä ja toimivaltuuksista. Valvovaksi viranomaiseksi ehdotetaan
Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa. Laissa säädettäisiin lisäksi hallinnollisista seuraamuksista,
joita voitaisiin määrätä asetuksen velvoitteiden laiminlyönnistä. Samassa yhteydessä ehdotetaan
tehtäväksi teknisluonteiset muutokset oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettuun lakiin
sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lakiin.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettaviksi sähkömarkkinalakia ja Energiavirastosta annettua
lakia. Sähkömarkkinalakiin lisättäisiin sähkön sisämarkkinoita koskevan EU-sääntelyn edellyt-
tämä säännös kantaverkonhaltijan velvollisuudesta laatia yhdessä jakeluverkonhaltijoiden
kanssa kansallinen arvio sähköjärjestelmän joustotarpeesta sekä Energiaviraston toimivallasta
vahvistaa arvio. Energiavirastosta annettuun lakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan Energia-
virasto vastaisi sähkötoimittajan vaihtamista koskevien kansallisten käytäntöjen raportoinnista
Euroopan unionille komission täytäntöönpanoasetuksen edellyttämällä tavalla.

Esityksen tavoitteena on luoda kansalliset edellytykset suoraan sovellettavien EU- asetusten so-
veltamiselle. Asetukset edellyttävät jäsenvaltiolta toimivaltaisten viranomaisten nimeämistä
sekä sääntelyä niistä toimivaltuuksista ja seuraamuksista, joita asetusten noudattamisen varmis-
taminen edellyttää. Metaanipäästöasetus edellyttää, että jäsenvaltiot nimeävät sen soveltamisen
valvonnasta vastaavan toimivaltaisen viranomaisen sekä säätävät rikkomuksiin sovellettavista
tehokkaista ja oikeasuhteisista hallinnollisista seuraamuksista. Sähkönmarkkina-asetus puoles-
taan edellyttää, että kantaverkonhaltijalla on tarvittava toimivalta laatia yhdessä jakeluverkon-
haltijoiden kanssa sähköjärjestelmän joustotarpeiden kansallinen arviointi ja että Energiaviras-
tolla on toimivalta vahvistaa arviointi.

Sähkömarkkinalain muutos sekä Energiavirastosta annetun lain muutos on tarkoitettu tulemaan
voimaan ensi tilassa. Ehdotettu laki EU:n energia-alan metaanipäästöasetuksen velvoitteiden
valvonnasta ja seuraamuksista sekä siihen liittyvät muutokset oikeudenkäynnistä markkinaoi-
keudessa annettuun lakiin ja sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin on tarkoitettu tulemaan
voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	5
1.2.1 EU-säädöksen valmistelu	5
1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu	8
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	8
2.1 EU:n metaanipäästöasetus.....	8
2.2 Sähkömarkkinoita koskeva EU-sääntely.....	9
2.3 Sähköntoimittajan vaihtamista koskeva komission täytäntöönpanoasetus	10
2.4 Kansallinen liikkumavara ja muu kansallinen sääntelytarve	10
3 Nykytila ja sen arviointi.....	11
3.1 Metaanipäästöasetus.....	11
3.2 Sähköjärjestelmän joustotarpeen arviointi	13
3.3 Sähköntoimittajan vaihtamista koskeva raportointi	13
3.4 Ahvenanmaa.....	13
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	14
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	14
4.1.1 Metaanipäästöasetus.....	14
4.1.2 Sähkömarkkinalain muutos	15
4.1.3 Energiavirastosta annetun lain muutos.....	15
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	15
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	15
4.2.2 Vaikutukset viranomaisen toimintaa	17
4.2.3 Ympäristövaikutukset	18
4.2.4 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset.....	18
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	19
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	19
5.1.1 Erillisen lain säätäminen	19
5.1.2 Toimivaltainen viranomainen	19
5.1.3 Seuraamusmaksusta päättävä taho	20
5.1.4 Rikkomuksella saadun taloudellisen hyödyn poistaminen.....	20
5.1.5 Seuraamusmaksun laskentaperuste ja vähimmäismäärä	22
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot.....	23
6 Lausuntopalaute	23
7 Säännöskohtaiset perustelut	24
7.1 Laki EU:n metaanipäästöasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista.....	24
7.2 Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta.....	47
7.3 Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	47
7.4 Laki sähkömarkkinalain muuttamisesta	47
7.5 Laki Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	48
8 Voimaantulo	49

9 Toimeenpano ja seuranta	50
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	51
10.1 Yleistä	51
10.2 Elinkeinovapaus	51
10.3 Omaisuudensuoja	52
10.4 Hallinnolliset seuraamukset	53
10.5 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle.....	60
10.6 Henkilötietojen suoja	61
10.7 Seuraamusten julkistaminen.....	62
10.8 Oikeusturva ja muutoksenhaku	63
10.9 Säätämisyjärjestyksen arviointi.....	63
LAKIEHDOTUKSET	64
1. Laki EU:n metaanipäästöasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista.....	64
2. Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta	73
3. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	74
4. Laki sähkömarkkinalain muuttamisesta	74
5. Laki Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	75
LIITE	77
RINNAKKAISTEKSTIT	77
2. Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta	77
3. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	78
4. Laki sähkömarkkinalain muuttamisesta	83
5. Laki Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	84

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Esityksen valmisteluun on johtanut kolme Euroopan unionin asetusta, jotka ovat sellaisenaan Suomessa sovellettavaa oikeutta mutta jotka edellyttävät niitä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Energia-alan metaanipäästöjen vähentämisestä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1787 (jäljempänä metaanipäästöasetus), annettiin 13.6.2024. Asetus edellyttää jäsenvaltiota nimeämään yhden tai useamman toimivaltaisen viranomaisen vastaamaan asetuksen noudattamisen seurannasta ja valvonnasta sekä säätämään asetuksen rikkomiseen sovellettavista tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista hallinnollisista seuraamuksista.

Metaanipäästöasetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion oli nimettävä yksi tai useampi toimivaltainen viranomainen ja ilmoitettava nimeämisestä komissiolle viimeistään 5.2.2025. Suomi ei ole tehnyt ilmoitusta, koska toimivaltaisen viranomaisen nimeäminen edellyttää lainsäädäntömuutoksia. Toimivaltaisen viranomaisen toimivaltuuksissa ja hallinnollisten seuraamusten määräämisessä on kyse julkisen vallan käytöstä, josta on säädettävä lailla. Asetuksen suora sovellettavuus ei poista tätä tarvetta.

Komissio on käynnistänyt Suomea vastaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 258 artiklan mukaisen rikkomusmenettelyn, joka koskee toimivaltaisen viranomaisen nimeämisvelvoitteen laiminlyöntiä. Suomi vastaanotti komission virallisen huomautuksen 17.7.2025 ja perustellun lausunnon 11.12.2025. Vastauksessaan Suomi ilmoitti, että nimeäminen edellyttää lainsäädäntömuutoksia, joiden valmistelu on käynnistetty, ja että toimivaltaiseksi viranomaiseksi on tarkoitus nimetä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (jäljempänä virasto tai Tukes). Esitys on valmisteltu sen varmistamiseksi, että Suomen lainsäädäntö täyttää nimeämisvelvoitteen ja että asetuksen edellyttämä ilmoitus voidaan tehdä komissiolle, kun lait on hyväksytty.

Sähkön sisämarkkinoista annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2019/943 (jäljempänä *sähkökauppa-asetus*) lisättiin osana sähkömarkkinamalliin uudistamista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2024/1747 uusi 19 e artikla. Sen mukaan kantaverkonhaltijan on laadittava yhdessä jakeluverkonhaltijoiden kanssa kansallinen arvio sähköjärjestelmän joustotarpeista ja toimitettava arvio kansallisen sääntelyviranomaisen tai muun jäsenvaltion nimeämän viranomaisen vahvistettavaksi. Artikla jättää jäsenvaltion päätettäväksi, mikä viranomainen arvion vahvistaa, ja edellyttää, että viranomaisella on tehtävän hoitamiseksi tarvittava toimivalta.

Sähköjärjestelmän joustotarpeen arvio tukee osaltaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman 7.1 tavoitteita sähkön vähittäismarkkinoiden jouston lisäämisestä.

Kolmas asetus on sähköntoimittajan vaihtamista koskevasta raportoinnista annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2026/855, joka edellyttää asetuksessa säädetystä raportointitehtävästä vastaavan viranomaisen nimeämistä.

1.2 Valmistelu

1.2.1 EU-säädöksen valmistelu

Metaanipäästöasetus

Euroopan komissio julkaisi 15.12.2021 lainsäädäntöehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi metaanipäästöjen vähentämisestä energia-alalla ja asetuksen (EU) 2019/942 muuttamisesta (COM(2021) 805 final). Ehdotus perustui komission joulukuussa 2020 antamaan EU:n metaanistrategiaan (COM(2020) 663 final), jossa kartoitettiin unionin metaanipäästöjen lähteitä ja mahdollisia toimia päästöjen vähentämiseksi ja josta valtioneuvosto antoi eduskunnalle selvityksen (E 139/2020 vp). Komission ehdotus on osoitteessa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX:52021PC0805>

Ehdotuksen tarkoituksena oli antaa ensimmäistä kertaa unionin tasolla sääntelyä energiasektorin metaanipäästöjen mittaamisesta, seurannasta, raportoinnista ja todentamisesta sekä metaanipäästöjen vähentämisestä. Ehdotus oli osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden toteuttamista ja liittyi vuoden 2030 päästövähennystavoitteen saavuttamiseen. Sillä pantiin osaltaan täytäntöön myös Glasgow’n ilmastokokouksessa vuonna 2021 käynnistettyä maailmanlaajuisista metaanisitoumista (Global Methane Pledge), jonka tavoitteena on vähentää ihmisen toiminnasta aiheutuvia metaanipäästöjä 30 prosentilla vuosina 2020–2030.

Komissio julkaisi asetusehdotuksen yhteydessä vaikutusten arvioinnin “Impact Assessment Report Accompanying the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on methane emissions reduction in the energy sector and amending Regulation (EU) 2019/942” (SWD(2021) 459 final). Komission vaikutusten arvioinnin materiaalit ovat komission nettisivuilla osoitteessa: https://energy.ec.europa.eu/topics/carbon-management-and-fossil-fuels/methane-emissions_en

Valtioneuvosto antoi 17.2.2022 U-kirjelmän eduskunnalle metaanipäästöasetuksesta (U 19/2022 vp). U-kirjelmä on eduskunnan nettisivulla osoitteessa: <https://www.eduskunta.fi/fi/asiat-ja-aanestykset/valtiopaivaasiat/asiakirjat/edkunnus/EDK-2022-AK-6621>. Valtioneuvosto piti tärkeänä, että metaanipäästöjä koskeva sääntely ottaa huomioon jäsenvaltioiden erilaiset lähtökohdat energiasektorin rakenteessa ja päästöjen muodostumisessa. Valtioneuvosto korosti, että Suomen energiasektorin osuus kansallisista metaanipäästöistä on vähäinen, eikä Suomen maakaasuverkostosta aiheudu merkittäviä metaanipäästöjä. Lisäksi valtioneuvosto suhtautui varauksellisesti komissiolle ehdotettuun laajaan valtaan antaa delegoituja säädöksiä.

U-kirjelmästä antoivat lausuntonsa talousvaliokunta (TaVL 20/2022 vp) ja ympäristövaliokunta (YmVL 10/2022 vp). Lausunnot ja suuren valiokunnan päätös ovat eduskunnan nettisivulla osoitteessa: <https://www.eduskunta.fi/asiat-ja-aanestykset/valtiopaivaasiat/U%2019%2F2022%20vp>. Talousvaliokunta piti valtioneuvoston tavoin ehdotettua sääntelyä lähtökohdiltaan tarpeellisenä ja perusteltuna, mutta kiinnitti huomiota siihen, että soveltamisalan rajautuminen energiasektoriin merkitsee Suomen näkökulmasta verraten rajallista päästövähennyspotentiaalia. Valiokunta korosti tarvetta arvioida sääntelyyn sisältyvien tarkastus- ja korjausvelvoitteiden oikeasuhtaisuutta sekä välttää tarpeettoman hallinnollisen taakan syntymistä. Lisäksi valiokunta piti tärkeänä metaanipäästöjen tarkastelua kokonaisuutena yhdessä maatalous- ja jätesektorin päästöjen kanssa. Ympäristövaliokunta piti ehdotusta erittäin kannatettavana ja korosti sen merkitystä fossiilisten polttoaineiden tuotantoon ja tuontiin

liittyvien metaanipäästöjen edistämistä vähentämisessä sekä biokaasutuotannon edistämistä osana päästövähennystoimia.

Neuvosto hyväksyi asetusehdotuksen ensimmäisessä käsittelyssä 27.5.2024. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2024/1787 annettiin 13.6.2024, julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 15.7.2024, ja se tuli voimaan 4.8.2024.

Metaanipäästöasetuksen nojalla ei ole toistaiseksi annettu täytäntöönpanoasetuksia eikä delegoituja säädöksiä. Komissio antoi 20.7.2026 kaksi asetuksen soveltamista koskevaa suositusta. Komission suositukset (EU) 2026/1834 metaanipäästöjen vähentämisestä energia-alalla ja asetuksen (EU) 2019/942 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1787 nojalla laadituista vaihtoehtoisista mallilausekkeista sisältää liitteessään mallilausekkeet, joita toimijat voivat halutessaan käyttää sopimuksissaan. Komission suositukset (EU) 2026/1835 metaanipäästöjen vähentämisestä energia-alalla annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1787 säädettyjen seuraamusten soveltamisesta siltä osin kuin on kyse tuojia koskevista velvoitteista, koskee asetuksen 33 artiklan soveltamista. Komission mukaan suositusten tarkoituksena on luoda selkeä ja ennakoitava kehys asetuksen tehokkaalle täytäntöönpanolle unionin toimitusvarmuutta vaarantamatta. Suositukset ovat osoitteissa: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202601834 ja https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202601835.

Suosituksia eivät ole Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 288 artiklan mukaan sitovia. Jälkimmäisellä suosituksella on kuitenkin merkitystä tämän esityksen kannalta, koska siinä käsitellään seuraamusten soveltamista tuojien tietojenantovelvollisuuksien laiminlyönteihin. Suosituksen sisältöä on kuvattu tarkemmin jaksossa 4.2. ja 29 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa.

Komissio on lisäksi julkaissut asetuksen soveltamisen tueksi tuontia koskevia vaatimuksia käsittelevän kysymys- ja vastausasiakirjan (*Methane regulation importer requirements Q&A*). Asiakirja on osoitteessa: https://energy.ec.europa.eu/document/download/b545c5a6-03c9-4cfa-805a-0411de927ce6_en?filename=Methane%20regulation%20import%20requirements%20Q%26A.pdf

Sähkömarkkinamallia koskevat asetusmuutokset

Euroopan komissio antoi 14.3.2023 ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) 2019/943 ja (EU) 2019/942 sekä direktiivien (EU) 2018/2001 ja (EU) 2019/944 muuttamisesta unionin sähkömarkkinoiden rakenteen parantamiseksi, (COM(2023) 148 final). Ehdotus oli osa laajempaa EU:n sähkömarkkinoiden rakenneuudistusta, jolla vastattiin vuosien 2021–2022 energiakriisin aikana ilmenneisiin ongelmiin, erityisesti sähkön hintojen voimakkaaseen riippuvuuteen fossiilisten polttoaineiden, etenkin kaasun, hinnasta.

Sähkömarkkinauudistuksella pyrittiin parantamaan sähköjärjestelmän joustavuutta, vahvistamaan toimitusvarmuutta sekä tukemaan uusiutuvan energian osuuden kasvua sähköntuotannossa. Tuuli- ja aurinkovoiman lisääntyminen kasvattaa tarvetta sähköjärjestelmän joustolle, jotta sähköntuotannon ja -kulutuksen tasapaino voidaan säilyttää myös tilanteissa, joissa sääriippuvaisen tuotannon määrä vaihtelee. Tämän vuoksi ehdotukseen sisällytettiin säännöksiä sähköjärjestelmän joustotarpeiden arvioinnista sekä mahdollisuudesta ottaa käyttöön kulutusjoustoa ja energian varastointia tukevia järjestelyjä.

Komission alkuperäisen ehdotuksen mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen olisi tullut arvioida säännöllisesti sähköjärjestelmän joustotarpeita. Arvioinnin tarkoituksena oli tunnistaa erityisesti kulutusjouston ja energian varastoinnin tarve sekä tukea jäsenvaltioiden mahdollisuuksia edistää fossiilitonta joustokapasiteettia kustannustehokkaalla tavalla. Arvioinnin laatimisessa olisi hyödynnetty kantaverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden toimittamia tietoja sekä sähköön siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisen verkoston (Sähkö-ENTSO) laatimaa menettelmää.

Valtioneuvosto antoi ehdotuksesta eduskunnalle U-kirjelmän (U 3/2023 vp) 27.4.2023. Valtioneuvosto piti komission ehdotuksen tavoitteita pääosin kannatettavina ja katsoi niiden vahvistavan nykyistä sähkömarkkinamallia säilyttäen samalla markkinaehtoisuuden ja investointikannustimet. U-kirjelmä on eduskunnan nettisivuilla osoitteessa: <https://www.eduskunta.fi/fi/asiat-ja-aanestykset/valtiopaivaasiat/asiakirjat/edktunnus/EDK-2023-AK-16498>

Eduskunnan talousvaliokunta antoi 16.5.2022 lausuntonsa valtioneuvoston kirjelmästä (TaVL 1/2023 vp). Talousvaliokunta piti ehdotuksen tavoitteita pääosin perusteltuina ja sähkömarkkinoiden toimintaa pitkällä aikavälillä vakauttavina. Lausunto ja suuren valiokunnan päätös ovat eduskunnan nettisivuilla osoitteessa: <https://www.eduskunta.fi/asiat-ja-aanestykset/valtiopaivaasiat/asiakirjat/edktunnus/EDK-2023-AK-17151>

Neuvosto hyväksyi ehdotuksen 21.5.2024. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1747 annettiin 13.6.2024, julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 26.6.2024 ja se tuli voimaan 16.7.2024. Samassa yhteydessä annettiin myös direktiivi (EU) 2024/1711, jolla muutettiin sähkömarkkinadirektiiviä (EU) 2019/944 ja uusiutuvan energian direktiiviä (EU) 2018/2001.

Sähköntoimittajan vaihtamista koskeva komission täytäntöönpanoasetus

Euroopan komissio antoi 14.4.2026 komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2026/855 yhteentoimivuusvaatimuksista sekä toimittajan vaihtamiseen tarvittavien tietojen saatavuutta koskevista syrjimättömistä ja avoimista menettelyistä (jäljempänä täytäntöönpanoasetus). Asetus annettiin sähköön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiiviin 2012/27/EU muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/944 24 artiklan 2 kohdan nojalla. Asetus on osoitteessa: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2026/855/oj

Asetuksella otetaan käyttöön viitemalli, jossa vahvistetaan sähköntoimittajan vaihtamisessa tarvittavien tietojen saatavuutta ja vaihtoa koskevat rooli, tietokohteet ja menettelytavat. Asetuksella täydennetään komission täytäntöönpanoasetusta (EU) 2023/1162, jossa säädetään vastaavista vaatimuksista mittari- ja kulutustietojen osalta. Asetuksen 9 artiklan mukaan jäsenvaltion on nimettävä toimivaltainen viranomainen tai muu taho, joka vastaa viitemallin soveltamista koskevista kansallisista käytännöistä raportoisesta, ja ilmoitettava nimeämisjärjestelyt komissiolle. Raportti on toimitettava sähköön siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaiselle verkostolle (Sähkö-ENTSO) ja jakeluverkonhaltijoiden eurooppalaiselle elimelle (EU DSO-elin) viimeistään 1.7.2027.

Ennen asetuksen antamista komissio kuuli rajatylittävää sähkökauppaa käsittelevää komiteaa. Asetus julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 16.4.2026, ja se tuli voimaan kahdenkymmenentenä päivänä julkaisemisestaan. Asetuksen 3 artiklaa sovelletaan 31.12.2026 alkaen.

1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu virkатыönä työ- ja elinkeinoministeriön. Valmistelun aikana on käyty taustoittavia keskusteluja työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kanssa.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> tunnisteella TEM123:00/2025.

Hallituksen esityksen luonnos oli lausuntokierroksella x-x.2026.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

2.1 EU:n metaanipäästöasetus

Metaanipäästöasetus on ensimmäinen unionin tason säädös, jossa säädetään energia-alan metaanipäästöjen mittaamisesta, seurannasta, raportoinnista ja todentamisesta sekä niiden vähentämisestä. Komission asetusehdotuksen yhteydessä laatiman vaikutusten arvioinnin mukaan metaani on hiilidioksidin jälkeen toiseksi merkittävin kasvihuonekaasu, ja sen arvioidaan aiheuttavan noin kolmasosan nykyisestä ilmaston lämpenemisestä. Arvioinnin mukaan energia-alan osuus Euroopan unionin ihmisen toiminnasta aiheutuvista metaanipäästöistä on noin viides, maatalouden noin puolet ja jätesektorin noin neljännes.

Metaanipäästöasetuksen tavoitteena on vähentää energia-alan metaanipäästöjä unionissa sekä parantaa metaanipäästöjä koskevan tiedon laatua ja vertailukelpoisuutta. Päästöjä vähennetään mittaus-, raportointi- ja todentamisvelvoitteiden sekä vuotojen havaitsemista ja korjaamista samoin kuin soihdutuksen ja ilmaan päästämisen rajoittamista koskevien vaatimusten avulla. Asetuksessa säädetään lisäksi velvoitteista, jotka koskevat unionin markkinoille tuotavaa raakaöljyä, maakaasua ja kivihiiltä. Asetuksella edistetään osaltaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden sekä kansainvälisten metaanipäästöjen vähentämistä koskevien sitoumusten toteutumista.

Asetuksen soveltamisala kattaa öljyn ja maakaasun etsinnän ja tuotannon, maakaasun keräämisen ja prosessoinnin, maakaasun siirron, jakelun, maanalaisen varastoinnin sekä nesteytetyn maakaasun (LNG) terminaalit, joissa käsitellään fossiilista tai uusiutuvaa metaania. Lisäksi asetukset koskee maanalaisia ja maanpäällisiä hiilikaivoksia, mukaan lukien suljetut ja hylätyt kaivokset.

Asetuksen tarkoittamat toiminnanharjoittajien ja yritysten on:

- määritettävä metaanipäästönsä sekä lähde- että toimipaikkatasolla, todennettava tiedot riippumattomalla kolmannen osapuolen todentajalla ja raportoitava ne vuosittain;
- toteutettava säännöllisiä vuotokartoitus- ja korjaustoimia (*leak detection and repair, LDAR*) noudattaen komission vahvistamia vähimmäishavaitsemisrajoja; havaita vuodot on korjattava lähtökohtaisesti välittömästi tai viimeistään viiden päivän (ensimmäinen korjausyritys) tai 30 päivän (lopullinen korjaus) kuluessa;
- noudatettava soihdutuksen ja ilmaan päästämisen kieltoa rutiininomaisissa tilanteissa, poikkeuksin turvallisuussyistä tai häiriötilanteissa.

Hiilisektorin toiminnassa olevien kaivosten on mitattava ja raportoitava lähdetason metaanipäästönsä jatkuvasti, ja suljettujen tai hylättyjen kaivosten, joiden tuotanto on lopetettu vuoden 1954 jälkeen, osalta on laadittava ja pidettävä yllä julkinen inventaario. Poistoasemien soihdutus ja ilmanvaihtokuilujen kautta tapahtuva metaanin ulospuhallus kielletään vaiheittain. Öljy- ja kaasusektorilla toiminnanharjoittajien on ylläpidettävä inventaariota kaikista kaivoista, mukaan lukien tilapäisesti ja pysyvästi suljetut ja hylätyt kaivot, ja laadittava lieventämissuunnitelmat niiden päästöjen vähentämiseksi.

Unionin markkinoille raakaöljyä, maakaasua tai kivihiiltä tuovien tuojien velvoitteet tulevat sovellettaviksi vaiheittain. Liitteessä IX tarkoitettua tuotantoa ja kuljetusta koskevat tiedot on toimitettu ensimmäisen kerran viimeistään 5.5.2025, ja sen jälkeen ne on toimitettava vuosittain viimeistään 31 päivänä toukokuuta. Velvollisuus osoittaa, että tuonti perustuu unionin vaatimuksia vastaavaan mittaus-, raportointi- ja todentamisyjärjestelmään, tulee sovellettavaksi 1.1.2027. Metaani-intensiteettiä koskeva raportointivelvoite koskee 4 päivän elokuuta 2024 tai sen jälkeen tehtyjä ja uusittuja toimitussopimuksia. Velvollisuus alittaa komission vahvistamat metaani-intensiteetin enimmäisarvot on osoitettava viimeistään 5.8.2030 ja vuosittain sen jälkeen.

Lisäksi komissio perustaa maailmanalajuisten metaanipäästöjen avoimuustietokannan ja satelliittidatan perustavan seurantatyökalun sekä nopean reagoinnin mekanismin niin sanottuja suurpäästötapauksia (super-emitter events) varten.

Asetus edellyttää, että kukin jäsenvaltio nimeää yhden tai useamman toimivaltaisen viranomaisen, joka vastaa asetuksen soveltamisen seurannasta ja valvonnasta, ja ilmoittaa toimivaltaisen viranomaisensa nimen ja yhteystiedot komissiolle. Lisäksi jäsenvaltioiden on säädettävä asetuksen rikkomiseen sovellettavista hallinnollisista seuraamuksista, joiden on oltava tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Esimerkkeinä seuraamukseen johtavista laiminlyönneistä ovat muun muassa metaanipäästöraportin laiminlyönti, maahantuojan tietojenantovelvollisuuden laiminlyönti sekä metaani-intensiteetin enimmäisarvojen ylittäminen.

2.2 Sähkömarkkinoita koskeva EU-säätely

Sähkömarkkinamallin uudistamisen tavoitteena on vahvistaa unionin sähkömarkkinoiden toimintaa, parantaa toimitusvarmuutta sekä tukea puhtaan energian siirtymää. Uudistuksella pyrittiin muun muassa vähentämään sähkön hintojen riippuvuutta fossiilisten polttoaineiden hintavaihteluista, edistämään uusiutuvan energian käyttöönottoa sekä vahvistamaan sähköjärjestelmän joustavuutta. Uudistuksella pyrittiin lisäksi tekemään unionin sähkömarkkinoista entistä kestävämmät ja vakaavammat sekä parantaa kuluttajien asemaa.

Uusiutuvan sähköntuotannon osuuden kasvaessa sähköjärjestelmän kyky vastata tuotannon ja kulutuksen vaihteluihin korostuu. Tämän vuoksi asetuksella vahvistettiin sähkökauppa-asetukseen (EU) 2019/943 uusi 19 e artikla, jossa säädetään kansallisesta sähköjärjestelmän joustotarpeen arvioinnista. Arvioinnissa on otettava huomioon muun muassa:

- kaikki saatavilla oleva joustonlähteet kustannustehokkaasti eri aikajänteillä, mukaan lukien muissa jäsenvaltioissa saatavilla oleva joustonlähteet;
- kannustimet, joilla voidaan poistaa sääntelyesteitä ja parantaa markkinoiden ja järjestelmän käyttöpalveluiden toimintaa;
- sähkön siirto- ja jakeluverkkojen digitalisaation vaikutus joustotarpeisiin.

Kantaverkonhaltija on toimitettava arviointi 19 e artiklan 1 kohdan mukaisesti kansalliselle sääntelyviranomaiselle tai jäsenvaltion nimeämälle muulle viranomaiselle tai elimelle, jonka tehtävänä on antaa arvioinnista raportti tukemaan jäsenvaltiota kansallisten fossiilittomien joustavoitteiden asettamisessa. Arvioinnissa tunnistettuja joustotarpeita voidaan 19 e artiklan 2 c alakohdan mukaisesti ottaa huomioon myös jäsenvaltion kapasiteettimekanismeissa, esimerkiksi asettamalla vähimmäisvaatimus fossiilittoman jouston kapasiteetille.

Artiklan nojalla eurooppalaiset kantaverkonhaltijoiden ja jakeluverkonhaltijoiden järjestöt ovat laatineet yhteisen arviointimenetelmän, jonka Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto (ACER) hyväksyi vuonna 2025. Menetelmä muodostaa perustan kansallisen joustotarpeen arvioinnin laatimiselle myös Suomessa.

2.3 Sähköntoimittajan vaihtamista koskeva komission täytäntöönpanoasetus

Komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) 2026/855 vahvistetaan yhteentoimivuusvaatimukset sekä syrjimättömät ja avoimet menettelyt, jotka koskevat pääsyä tietoihin, joita asiakkaan toimittajavaihdos edellyttää. Asetuksen tavoitteena on yhdenmukaistaa sähköntoimittajan vaihtamisessa tarvittavien tietojen vaihto unionissa ja siten helpottaa toimittajan vaihtamista.

Asetuksella otetaan käyttöön viitemalli, jossa vahvistetaan tietojen vaihtoa koskevat roolit, tietokohteet ja menettelyvaiheet. Asetus täydentää komission täytäntöönpanoasetusta (EU) 2023/1162, jossa säädetään vastaavista vaatimuksista mittari- ja kulutustietojen osalta.

Asetuksen 9 artiklan mukaan jäsenvaltion on nimettävä toimivaltainen viranomainen tai muu taho, joka vastaa viitemallin soveltamista koskevista kansallisista käytännöistä raportoisesta, ja ilmoitettava nimeämisjärjestelyt komissiolle. Nimetyn tahon on laadittava kartoitus siitä, miten asetuksessa esitetyt menettelyvaiheet toteutetaan kansallisesti, pidettävä kartoitus ajan tasalla ja toimitettava se sähkön siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaiselle verkostolle (sähkö-ENTSO) ja jakeluverkonhaltijoiden eurooppalaiselle elimelle (EU DSO -elin) viimeistään 1.7.2027.

2.4 Kansallinen liikkumavara ja muu kansallinen sääntelytarve

Metaanipäästöasetus on suoraan sovellettavaa EU-oikeutta, mutta se jättää useissa kohdin jäsenvaltiolle joko nimenomaista harkintavaltaa tai sääntelyaukon, joka on tarpeen täyttää kansallisesti asetuksen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Yksi esimerkki tällaisesta aukosta koskee toimivaltaisen viranomaisen tiedonsaantioikeutta unionin tuottajilta. Metaanipäästöasetuksen 5 artiklan 2 kohdassa säädetään toiminnanharjoittajien, yritysten, kaivostoiminnan harjoittajien ja tuojien velvollisuudesta antaa toimivaltaiselle viranomaiselle kaikki tarvittava apu tehtävien suorittamiseksi. Unionin tuottajia ei kuitenkaan mainita tässä kohdassa. Unionin tuottajille on sen sijaan asetuksen 29 artiklassa säädetty oma, itsenäinen velvollisuus raportoida toimivaltaiselle viranomaiselle metaani-intensiteettiä koskevia tietoja. Asetus ei kuitenkaan sisällä nimenomaista säännöstä, joka antaisi toimivaltaiselle viranomaiselle oikeuden vaatia unionin tuottajalta lisätietoja tämän raportointivelvoitteen noudattamisen tarkistamiseksi. Koska metaanipäästöasetuksen 5 artiklan 1 kohta velvoittaa toimivaltaisen viranomaisen toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet asetuksen noudattamisen varmistamiseksi yleisesti, tämän yleisvelvoitteen täytäntöönpano edellyttää kansallista sääntelyä siltä osin kuin asetus ei itse anna toimivaltaiselle viranomaiselle täsmällistä tiedonsaantioikeutta. Vastaavasti asetus ei ota kantaa siihen, tulisiko toimijoiden luovuttaa tietoja maksutta tai syrjäyttääkö avunantovelvollisuus kansallisen salassapitolainsäädännön. Myös nämä kysymykset

ovat tarpeen ratkaista kansallisesti oikeusvarmuuden turvaamiseksi. Esityksessä ehdotettu 9 § täyttää nämä sääntelyaukot.

Toinen esimerkki kansallista täydentämistä edellyttävästä kohdasta koskee metaanipäästöasetuksen 5 artiklan 4 kohdan mukaista raporttien julkistamisvelvollisuutta. Asetus viittaa ympäristötietodirektiiviin (2003/4/EY) sekä yleisesti henkilötietojen suojaa koskevaan unionin lainsäädäntöön, mutta ei itse ratkaise, miten näiden vaatimusten ja Suomen kansallisen julkisuuslainsäädännön välinen suhde järjestetään. Koska viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 13 §:n 2 momentti ja 16 §:n 3 ja 4 momentti rajoittavat henkilörekisteriin sisältyvän tiedon luovuttamista laajemmin kuin ympäristötietodirektiivi sallii, kansallinen erityissäännös on tarpeen sen varmistamiseksi, ettei julkisuuslain yleissääntely supista direktiivin ja siten myös metaanipäästöasetuksen edellyttämää tiedonsaantioikeutta. Esityksessä ehdotettu 12 § täyttää tämän sääntelyaukon.

Metaanipäästöasetus jättää kansalliseen harkintaan lisäksi sen, sallitaanko luonnollisten henkilöiden toimiminen todentajina. Asetuksen 9 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltio voi kansallisesti päättää tästä. Esityksessä ehdotetaan, ettei optiota otettaisi käyttöön. Ratkaisun perusteita on kuvattu 7 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa.

Metaanipäästöasetuksen 3 artiklassa säädetyt velvoitteet kohdistuvat sähkömarkkinadirektiivissä ja kaasumarkkinadirektiivissä tarkoitettuun sääntelyviranomaiseen, jona Suomessa toimii Energiavirasto. Artiklassa säädetään metaanipäästöasetuksen noudattamisesta aiheutuvien kustannusten huomioon ottamisesta tariffeja vahvistettaessa sekä näitä kustannuksia koskevien indikaattorien laatimisesta. Artikla ei edellytä jäsenvaltiolta viranomaisen nimeämistä eikä muuta kansallista täytäntöönpanotoimintaa. Kyse ei siten ole kansallisesta liikkumavarasta, vaan suoraan sovellettavasta velvoitteesta, joka kohdistuu jo kansallisesti nimettyyn sääntelyviranomaiseen. Artiklassa ei myöskään osoiteta Energiavirastolle uutta valvontatehtävää, vaan siinä säädetään siitä, mikä viranomaisen on otettava huomioon hoitaessaan tariffien vahvistamista koskevaa tehtäväänsä. Tiedot asetuksen noudattamisesta kustannuksista saadaan verkonhaltijalta osana tavanomaista vahvistusmenettelyä.

Myös sähkökauppa-asetuksen 19 e artikla ja komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2026/855 9 artikla jättävät jäsenvaltion päätettäväksi, mikä viranomainen tai muu taho hoitaa artiklassa tarkoitetun tehtävän. Kummassakaan asetuksessa ei osoiteta tehtävää suoraan millekään kansalliselle taholle. Koska tehtävien hoitamiseen sisältyy julkisen vallan käyttöä, viranomaisen nimeämisestä ja sen toimivallasta on perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaisesti säädettävä lailla. Esityksessä ehdotetaan, että sähkökauppa-asetuksen 19 e artiklassa tarkoitetun arvioinnin vahvistaa Energiavirasto ja että täytäntöönpanoasetuksen 9 artiklassa tarkoitetusta raportoinnista vastaa niin ikään Energiavirasto. Muita kansallisen liikkumavaran käyttöä koskevia kysymyksiä näihin asetuksiin ei tältä osin liity.

3 Nykytila ja sen arviointi

3.1 Metaanipäästöasetus

Suomessa ei ole voimassa lainsäädäntöä, joka vastaisi metaanipäästöasetuksessa säädettyä sääntelykokonaisuutta. Kansallisessa lainsäädännössä ei ole säädetty asetuksen edellyttämästä toimivaltaisuudesta viranomaisesta eikä seuraamusjärjestelmästä.

Asetuksen soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa säännellään nykyisin useissa eri säädöksissä. Maakaasumarkkinoita säännellään maakaasumarkkinalailla (587/2017), jonka noudattamisesta valvoo Energiavirasto. Ympäristöluvanvaraisia toimintoja säännellään ympäristönsuojelulaissa

(527/2014), ja niiden valvonta kuuluu ympäristöviranomaisille. Prosessiturvallisuutta koskevista tehtävistä vastaa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Suomessa ei ole hiilikaivostoimintaa eikä merkittävää öljyn tai kaasun tuotantoa, minkä vuoksi asetuksen soveltaminen kohdistuu käytännössä maakaasuverkkoon, nesteytetyn maakaasun toimintoihin sekä fossiilisten polttoainesten tuontiin.

Asetuksessa säädetyt toiminnanharjoittajien mittaus-, raportointi- ja todentamisvelvoitteet, vuotojen havaitsemista ja korjaamista koskevat velvoitteet, soihdutusta ja ilmaan päästämistä koskevat rajoitukset sekä tuojille asetetut velvoitteet ovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 288 artiklan nojalla sellaisenaan jäsenvaltioissa sovellettavaa oikeutta. Velvoitteiden voimaansaattaminen ei siten edellytä erillistä kansallista sääntelyä.

Asetuksen täytäntöönpano edellyttää kuitenkin kansallisesti säädettäväksi toimivaltaisesta viranomaisesta sekä tämän tiedonsaanti-, tarkastus-, ja valvontavaltuuksista. Lisäksi on säädettävä asetuksen edellyttämistä tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista seuraamuksista.

Nykytilan arviointi

Metaanipäästöasetus on tullut voimaan 4.8.2024, ja sen velvoitteet ovat tulleet sovellettaviksi asteittain sen jälkeen. Kansallista täytäntöönpanolakia ei ole annettu, minkä vuoksi useat asetuksen mukaiset määräajat ovat umpeutuneet ilman, että Suomessa olisi ollut toimivaltaista viranomaista, jolle tiedot olisi voitu toimittaa. Tällaisia ovat muun muassa LDAR-ohjelman toimittaminen (5.5.2025), ensimmäinen metaanipäästöselvitys (5.8.2025), tuojan 27 artiklan 1 kohdan mukainen tietojenantovelvoite (5.5.2025) sekä 18 artiklan 1 kohdan mukainen jäsenvaltion velvoite laatia inventaario käytöstä poistetuista ja suljetuista lähteistä (5.8.2025).

Asetuksen aineelliset velvoitteet, kuten metaanipäästöjen mittaaminen ja LDAR-kartoitusten tekeminen, ovat sitoneet toimijoita suoraan asetuksen nojalla elokuusta 2024 lukien. Toimijoilla ei ole kuitenkaan ollut tosiasiallista mahdollisuutta täyttää tietojen toimittamista koskevia velvoitteita, koska toimivaltaista viranomaista ei ole nimetty eikä kansallista raportointikanavaa ole ollut käytettävissä.

Osaa määräajoista ei voida korjata kansallisella lailla. Metaanipäästöasetuksen 6 artiklan mukainen määräaika toimivaltaisen viranomaisen ensimmäiselle rutiinitarkastukselle sekä 18 artiklan 1 kohdan mukainen inventaarion laatimisvelvoite sitovat suoraan toimivaltaista viranomaista unionin oikeuden nojalla, eikä niitä voida kansallisesti muuttaa tai niistä poiketa unionin oikeuden etusijaperiaatteen vuoksi.

Metaanipäästöasetuksen määräaikoja ei ole yleisesti lykätty EU-tasolla. Komission heinäkuussa 2026 antama suositus koskee yksinomaan tuojien tiettyjen velvoitteiden seuraamuksia energian toimitusvarmuuteen liittyvistä syistä, eikä se koske muista asetuksen määräaikoja tai velvoitteita, jotka pysyvät täysimääräisesti voimassa ja sitovina. Suositusta on käsitelty tarkemmin 26 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa.

Suomen tilanne, jossa kansallinen toimivaltainen viranomainen nimetään vasta useiden metaanipäästöasetuksen mukaisten määräaikojen umpeuduttua, on valmistelussa käytettävissä olevan tiedon perusteella poikkeuksellinen. Muissa jäsenvaltioissa toimivalainen viranomainen on pääosin jo nimetty. Valmistelussa ei ole saatu tarkkaa tietoa siitä, missä laajuudessa raportointivelvoitteita on käytännössä noudatettu muissa jäsenvaltioissa.

Nykytila edellyttää siirtymäjärjestystä, joissa sovitetaan yhteen rangaistusluonteisia seuraamuksia koskeva taannehtivuuskielto ja asetuksen tavoite saada energia-alan metaanipäästöjä koskeva tieto viipymättä toimivaltaisen viranomaisen ja komission käyttöön. Ehdotetut siirtymäjärjestelyt ja niiden perusteet on kuvattu 31 ja 32 §:n perusteluissa.

3.2 Sähköjärjestelmän joustotarpeen arviointi

Sähkökauppa-asetuksen 19 e artiklassa säädetään sähköjärjestelmän joustotarpeen arvioinnista, jonka laatii kantaverkonhaltija ja jonka kansallinen sääntelyviranomainen vahvistaa. Suomessa Fingrid Oyj toimii järjestelmävastaavana kantaverkonhaltijana, ja sen tehtävistä säädetään sähkömarkkinalain (588/2013) 45–49 §:ssä. Energiavirasto toimii kansallisena sääntelyviranomaisena ja vahvistaa nykyisin järjestelmävastuuseen liittyviä ehtoja sähkömarkkinalain 48 §:n nojalla.

Sähkökauppa-asetuksen 19 e artiklan mukaiset tehtävät voidaan lähtökohtaisesti toteuttaa osana nykyistä sääntelyjärjestelmää, sillä arvioinnin laatimisesta vastaava kantaverkonhaltija ja arvioinnin vahvistaa kansallinen sääntelyviranomainen ovat jo kansallisessa lainsäädännössä määritellyjä toimijoita. Sähkömarkkinalaissa ei kuitenkaan nykyisin säädetä kantaverkonhaltijan velvollisuudesta laatia joustotarpeen arviointia eikä Energiaviraston toimivallasta vahvistaa arviointia.

Sähkökauppa-asetuksen 19 e artiklassa tarkoitettu kansallinen arvio sähköjärjestelmän joustotarpeesta on Suomessa laadittu. Arviota ei kuitenkaan ole voitu vahvistaa, koska kansallisessa lainsäädännössä ei ole säädetty vahvistamisesta eikä siitä vastaavasta viranomaisesta.

3.3 Sähköntoimittajan vaihtamista koskeva raportointi

Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2026/855 9 artikla edellyttää, että jäsenvaltio nimeää toimivaltaisen viranomaisen tai muun tahon, joka vastaa toimittajan vaihtamista koskevien kansallisten käytäntöjen raportoinnista. Kansallisessa lainsäädännössä ei nykyisin ole säännöstä, jolla tehtävä osoitettaisiin jollekin taholle.

Energiavirasto vastaa jo komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2023/1162 mukaisesta vastaavasta mittari- ja kulutustietojen tiedonvaihtomallia koskevasta kartoituksesta ja raportoinnista. Energiavirastosta annetussa laissa (870/2013) ei kuitenkaan ole säännöstä, joka kattaisi täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2026/855 mukaisen tehtävän.

3.4 Ahvenanmaa

Metaanipäästöasetus koskee osittain Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:ssä tarkoitettuja maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia aloja. Asetuksen soveltamisalaan kuuluvia energia-alan toimintoja tai infrastruktuuria ei kuitenkaan ole Ahvenanmaalla. Koska maakunnassa ei harjoiteta asetuksessa tarkoitettua hiilen, öljyn tai maakaasun tuotantoa, eikä siellä ole maakaasuverkkoa tai raakaöljyn tuontiin liittyviä laitoksia, asetuksella ei nykytilassa ole käytännön merkitystä Ahvenanmaalla. Näin ollen asetuksen täytäntöönpano ei edellytä maakunnassa erillisiä toimenpiteitä.

Sähkömarkkinalainsäädäntö kuuluu mainitun lain 18 §:n 22 kohdan nojalla maakunnan toimivaltaan. Maakunnan sähkömarkkinoita sääntelee maakuntalaki sähkömarkkinoita koskevan valtakunnan lainsäädännön soveltamisesta maakunnassa (ÄFS 2015:103). Tässä esityksessä ehdotetut sähkömarkkinalain ja Energiaviraston annetun lain muutokset eivät siten koskisi Ahvenanmaan maakuntaa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Metaanipäästöasetus

Toimivaltainen viranomainen

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki energia-alan metaanipäästöjen velvoitteiden valvon-
nasta ja seuraamuksista. Lailla täydennettäisiin suoraan sovellettavaa metaanipäästöasetusta
niiltä osin kuin asetus edellyttää jäsenvaltiolta kansallisia toimenpiteitä. Esityksessä ei ehdoteta
säädettäväksi niistä toiminnanharjoittajien ja tuojien velvoitteista, jotka perustuvat suoraan ase-
tukseen ja joita sovelletaan sellaisinaan. Tällaisia ovat muun muassa mittaus-, raportointi- ja
todentamisvelvoitteet sekä vuotojen havaitsemisesta ja korjaamisesta koskevat velvoitteet.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ehdotetaan nimettäväksi metaanipäästöasetuksessa tarkoite-
tuksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi. Sen tehtävänä olisi valvoa asetuksen noudattamista, toi-
mia asetuksen edellyttämänä yhteystahona, tehdä asetuksen mukaiset tarkastukset ja julkaista
tarkastusraportit. Virastolle säädettäisiin näiden tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedonsaanti-
, tarkastus- ja valvontavaltuudet. Lisäksi virasto ottaisi vastaan ja käsitelisi asetuksessa tarkoi-
tetut ilmoitukset epäilyistä asetuksen rikkomisista.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston velvollisuudesta aset-
taa asetuksen mukaiset raportit yleisön saataville sekä siitä, miten tämä julkistamisvelvollisuus
sovitetaan yhteen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain ja henkilötietojen suojan
kanssa.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi siirtymäsäännöksiä, joilla sovitetaan yhteen metaanipäästöase-
tuksen jo umpeutuneet ja lähiaikoina erääntyvät määräajat sekä ehdotetun lain seuraamusjärjes-
telmä. Siirtymäsäännökset rajaisivat yksinomaan sitä, mistä ajankohdasta lukien seuraamus voi
kohdistua jatkuvaan laiminlyöntiin, eivätkä ne vaikuttaisi asetuksesta suoraan johtuvien aineel-
listen velvoitteiden voimassaoloon.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

Hallinnolliset seuraamukset

Ehdotetussa laissa säädettäisiin seuraamusmaksusta metaanipäästöasetuksen velvoitteiden lai-
minlyönnin varalta. Tällaisia velvoitteita ovat muun muassa mittaus-, raportointi- ja todenta-
misvelvoitteet, vuotojen havaitsemista ja korjaamista koskevat velvoitteet sekä tuuletusta ja
soihdutusta koskevat rajoitukset.

Metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 2 kohdassa luetellaan ne seuraamukset ja toimenpiteet, joita
toimivaltaisella viranomaisella on vähintään oltava valtuudet määrätä. Nämä valtuudet ehdote-
taan toteutettaviksi seuraavasti. Kohdan a alakohdassa tarkoitettu rikkomisen lopettamista
koskevasta päätöksestä säädettäisiin lopettamismääräystä koskevassa 20 §:ssä. Kohdan b ala-
kohdassa tarkoitettu rikkomisten johdosta saatujen voittojen tai vältettyjen tappioiden menettä-
minen toteutettaisiin 15 §:n 2 momentissa, jonka mukaan seuraamusmaksun on oltava vähintään
niin suuri, että se poistaa saadun taloudellisen hyödyn. Kohdan c alakohdassa tarkoitetuista

julkisista varoituksista säädettäisiin 19 §:ssä, d alakohdassa tarkoitetuista uhkasakoista 21 §:ssä ja e alakohdassa tarkoitetuista hallinnollisista sakoista 13 §:ssä.

Asetuksen 33 artiklan 1 ja 2 kohta täydentävät toisiaan. Artiklan 2 kohdassa luetellaan valtuudet, ja 1 kohdassa asetetaan vaatimukset sille tasolle, jolla seuraamukset on mitoitettava. Artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan sakkojen tasolla on varmistettava, että ne vähintäänkin tosiasiallisesti poistavat rikkomisesta saadut taloushyödyt ja että sakkojen määrä suurenee asteittain toistuvien vakavien rikkomusten tapauksessa. Nämä vaatimukset toteutettaisiin 15 §:n 2 momentissa. Seuraamusjärjestelmän toteuttamisvaihtoehtoja on arvioitu jaksossa 5.1.

Seuraamusmaksun määräisi markkinaoikeus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston esityksestä. Viraston olisi lisäksi julkistettava vuosittain tiedot määrätystä seuraamuksista.

Seuraamusjärjestelmä edellyttää teknisiä muutoksia kahteen muuhun lakiin. Oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettuun lakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan markkinaoikeus käsittelee kilpailu- ja valvonta-asioina myös Turvallisuus- ja kemikaaliviraston esitykset seuraamusmaksun määräämisestä. Sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan mainittua lakia sovelletaan ehdotetun lain mukaisen seuraamusmaksun täytäntöönpanoon.

4.1.2 Sähkömarkkinalain muutos

Sähkömarkkinalakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä sähkökauppa-asetuksen 19 e artiklan edellyttämien kansallisten menettelyjen toteuttamiseksi. Järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle säädettäisiin velvollisuus laatia sähköjärjestelmän joustotarpeen arviointi yhdessä jakeluverkonhaltijoiden kanssa, ja Energiavirastolle säädettäisiin toimivalta vahvistaa arviointi.

Ehdotettu muutos täydentäisi nykyistä järjestelmävastuuta koskevaa sääntelykokonaisuutta ja mahdollistaisi asetuksessa edellytetyn menettelyn toteuttamisen.

4.1.3 Energiavirastosta annetun lain muutos

Energiavirastosta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan Energiavirasto vastaisi komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2026/855 tarkoitetuista toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvista tehtävistä. Kyse on sähköntoimittajan vaihtamista koskevien kansallisten käytäntöjen kartoittamisesta ja raportoinnista.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Yleistä

Metaanipäästöasetuksen vaikutuksia on kuvattu yleisesti eduskunnalle toimitetussa U-kirjeessä U 19/2020 vp sekä komission asetuksen valmistelun yhteydessä laatimassa vaikutusten

arvioinnissa¹. Sähkökauppa-asetuksen muutosten vaikutuksia on kuvattu U-kirjelmässä U 3/2023 vp ja hallituksen esityksessä HE 197/2024 vp.

Tässä esityksessä ei säädetä kyseisten velvoitteiden sisällöstä, vaan niiden valvonnasta ja kansallisesta toimeenpanosta. Esityksen yritysvaikutukset liittyvät siten ensisijaisesti asetuksen noudattamisen valvontaan sekä toiminnanharjoittajien velvollisuuteen toimittaa valvontaa varten tarvittavien tietoja toimivaltaiselle viranomaiselle.

Yritysvaikutukset

Metaanipäästöasetuksen vaikutusten arvioidaan Suomessa kohdistuvan erityisesti maakaasun siirto- ja jakeluverkkojen haltijoihin, nesteytetyn maakaasun infrastruktuurin toiminnanharjoittajiin sekä fossiilisten polttoaineiden tuojiin. Asetuksen arvioidaan koskevan Suomessa noin 15:tä toimijaa.

Suomessa energiassektori vastaa noin viidestä prosentista maan metaanipäästöistä ja öljyn ja kaasun käytöstä aiheutuva osuus tästä on alle prosentin. Suomen maakaasuverkko on kokonaisuudessaan uusi, eikä siitä aiheudu merkittäviä vuotopäästöjä. Vuotokartoitus- ja korjausjärjestelmät ovat jo nykyisellään korkealla tasolla. Suomessa ei harjoiteta hiilikaivostoimintaa eikä merkittävää öljyn ja maakaasun tuontia. Tämän perusteella voidaan arvioida, ettei asetuksen velvoitteiden noudattaminen edellytä Suomen öljy- ja maakaasuinfrastruktuurissa yhtä laajoja toimia kuin niissä jäsenvaltioissa, joissa infrastruktuurin on vanhempi ja vuotopäästöt suurempia, ja että vaikutukset jäävät vähäisemmäksi kuin niissä jäsenvaltioissa, joissa harjoitetaan laajamittaista fossiilisten polttoaineiden tuotantoa tai tuontia.

Metaanipäästöasetuksesta itsestään aiheutuu toimijoille kustannuksia päästöjen mittaamisesta ja raportoinnista sekä tietyissä tilanteissa riippumattomasta todentamisesta. Velvoitteiden noudattaminen voi lisäksi edellyttää laiteinvestointeja. Asetuksen 14 artiklan mukaiset vuotojen havaitsemista koskevat velvoitteet edellyttävät havaitsemislaitteistoa, joka täyttää komission vahvistamat vähimmäishavaitsemisraajat. Asetuksen 15 artiklan 5 kohdan mukaan tuuletuslaitteet on vaihdettava päästöttömiin vaihtoehtoihin, jos niitä on kaupallisesti saatavilla, ja artiklan 7 kohdan mukaan toimipaikkaa rakennettaessa, vaihdettaessa tai kunnostettaessa saadaan asentaa ja käyttää ainoastaan kaupallisesti saatavilla olevia päästöttömiä laitteita. Kustannusten määrä riippuu muun muassa toiminnan laajuudesta, käytettävistä mittausmenetelmistä, todentamispalvelujen saatavuudesta ja hinnoittelusta sekä olemassa olevan laitteiston kunnosta ja iästä. Nämä kustannukset aiheutuvat asetuksesta eivätkä tästä esityksestä.

Ehdotetulla seuraamusjärjestelmällä olisi vaikutuksia niihin toimijoihin, jotka laiminlyövät asetuksen velvoitteita. Seuraamusmaksun enimmäismäärä olisi 20 prosenttia liikevaihdosta. Laskentaperusteena käytettäisiin kuitenkin vain sen liiketoiminnan liikevaihtoa, johon rikkomuksella on ollut vaikutusta. Tällä on käytännön merkitystä erityisesti toimijoille, jotka harjoittavat metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan toiminnan ohella myös muuta liiketoimintaa. Niiden toimijoiden osalta, joiden koko liiketoiminta kuuluu asetuksen soveltamisalaan, kuten pelkästään maakaasun siirtoverkkotoimintaa harjoittavien yhtiöiden osalta, ero koko liikevaihdon ja soveltamisalaan kuuluvan liikevaihdon välillä on käytännössä olematon.

¹ ks. COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT REPORT Accompanying the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on methane emissions reduction in the energy sector and amending Regulation (EU) 2019/942, SWD/2021/459 final: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52021SC0459>

Komission heinäkuussa 2026 antaman suosituksen mukaan seuraamuksia ei suositella sovellettavaksi eräiden tuojien tietojenantovelvollisuuksien laiminlyönteihin vuosina 2027–2029. Tämä pienentää tuojien täytäntöönpanoriskiä lähivuosina, vaikka tietojenantovelvollisuudet pysyvät voimassa. Suosituksen sisältöä on kuvattu tarkemmin ehdotetun 26 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa.

Ehdotetut siirtymäsäännökset aiheuttavat toimijoille kertaluonteisen hallinnollisen taakan lain voimaantuloa seuraavien kuuden ja yhdeksän kuukauden aikana, kun useat jo umpeutuneet velvoitteet eräänntyvät samanaikaisesti. Vaikutus koskee erityisesti ehdotetun 31 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua LDAR-kartoituksen saattamista ajan tasalle, mikä voi vaatia huomattavia resursseja niiltä toimijoilta, joilla on paljon lyhyen kartoitusvälin komponentteja.

Sähkömarkkinalain ja Energiavirastosta annetun lain muutosten yritysvaikutusten arvioidaan jäävän vähäisiksi. Järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle Fingrid Oyj:lle syntyisi velvollisuus laatia joustotarpeen arviointi, mutta tehtävä liittyy läheisesti yhtiön nykyisiin järjestelmävastuuseen kuuluviin tehtäviin, ja yhtiöllä on jo tehtävän hoitamisessa tarvittavaa sähköjärjestelmän suunnitteluun ja mallintamiseen liittyvää osaamista. Ehdotukset eivät muuta sähkömarkkinoiden rakennetta eivätkä luo uusia markkinatoimijoita.

Vaikutukset julkisen talouteen

Valtiontalouden menokehyksissä vuosille 2026–2027 ei ole varattu lisärahoitusta ehdotettujen lainmuutosten Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tai Energiavirastolle aiheuttamiin resurssitarpeisiin. Hallitus on vuosia 2025–2028 koskevan julkisen talouden suunnitelman yhteydessä todennut, että valtion organisaatioiden tulee varmistaa EU:sta ja kansallisesta lainsäädännöstä tulevien uusien velvoitteiden hoitaminen pääsääntöisesti nykyisten määrärahojen puitteissa. Mahdollisista lisämäärärahoista päätetään osana valtion talousarvioesitystä ja julkisen talouden suunnitelmaa. Esitys ei liity valtion talousarvioesitykseen.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisen toimintaa

Metaanipäästöasetuksen viranomaistehtävien on arvioitu vaativan 0,5 htv:n resurssipanoksen. Vuoden 2026 talousarvion ensimmäisen lisätalousarvion yhteydessä on siirretty 0,25 htv (20 000 EUR) Energiaviraston toimintamenomomentilta Tukesin toimintamenomomentille.

Resurssitarpeen arvioidaan painottuvan toimeenpanon alkuvaiheeseen, koska uuden sääntelyn käyttöönotto edellyttää henkilöstön perehdyttämistä sekä valvontamenettelyjen ja toimintatapojen käyttöönottoa. Lisäksi mahdollisista tietojärjestelmämuutoksista arvioidaan aiheutuvan kustannuksia. Merkittävimpien kustannusvaikutusten arvioidaan kuitenkin syntyvän asetuksen mukaisista valvonta- ja tarkastustehtävistä. Siirtymäkaudella virastolle aiheutuisi tavanomaista suurempi käsittelymäärä, kun useiden toimijoiden raportteja ja asiakirjoja saapuu samanaikaisesti täydentävien määräaikojen päättyessä.

Sähkömarkkinalain ja Energiavirastosta annetun lain muutokset täydentäisivät Energiaviraston nykyisiä sähkömarkkinoiden sääntelyyn ja valvontaan liittyviä tehtäviä. Virastolla on ennestään tehtävien edellyttämä asiantuntemus, eikä muutosten arvioida edellyttävän merkittäviä lisäresursseja.

Hallinnollisten seuraamusmaksujen täytäntöönpanosta vastaisi Oikeusrekisterikeskus. Tehtävän hoitaminen ei edellyttäisi keskukselta uudenlaista asiantuntemusta, vaan kyse olisi ainoastaan mahdollisesta täytäntöönpanotehtävien määrällisestä lisääntymisestä. Ehdotetun lain

nojalla ei odoteta määrättävän merkittävässä määrin seuraamusmaksuja, koska laki koskee vähäistä määrää toimijoita. Oikeusrekisterikeskus panee jo nykyisin täytäntöön lukuisia muita rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamusmaksuja, joissa vuosittaiset asiamäärät vaihtelevat yksittäisistä asioista joihinkin satoihin asioihin (HE 5/2025 vp, s. 13). Ehdotuksen resurssivaikutusten Oikeusrekisterikeskukselle arvioidaan siten jäävän vähäisiksi.

Seuraamusmaksun määräisi markkinaoikeus Tukesin esityksestä. Markkinaoikeuteen tulevien asioiden määrän arvioidaan jäävän vähäiseksi, koska asetuksen soveltamisalaan kuuluu Suomessa noin 15 toimijaa ja koska siirtymäsäännökset rajoittavat seuraamusmaksun määräämistä lain voimaantuloa seuraavien kuukausien aikana. Ehdotuksen ei arvioida edellyttävän markkinaoikeudessa merkittäviä lisäresursseja.

4.2.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä ympäristövaikutuksia, koska metaanipäästöjä koskevat velvoitteet perustuvat suoraan metaanipäästöasetukseen eikä esityksessä säädetä niiden sisällöstä. Esityksen ympäristövaikutukset ovat välillisiä ja aiheutuvat siitä, että esitys luo edellytykset asetuksen noudattamisen valvonnalle Suomessa.

Metaanipäästöasetuksen tavoitteena on vähentää energia-alan metaanipäästöjä unionissasekä parantaa päästöjä koskevan tiedon laatua ja vertailukelpoisuutta. Metaani on hiilidioksidin jälkeen toiseksi merkittävin kasvihuonekaasu, ja sen arvioidaan aiheuttavan noin kolmasosan nykyisestä ilmaston lämpenemisestä. Asetuksen tavoitteiden toteutuminen edellyttää, että velvoitteiden noudattamista valvotaan ja että laiminlyönteihin voidaan puuttua. Ilman kansallista toimivaltaista viranomaista ja seuraamusjärjestelmää asetuksen velvoitteet jäisivät Suomessa vaille tehokasta valvontaa.

Esityksellä on siten myönteisiä ympäristövaikutuksia siltä osin kuin se edistää metaanipäästöasetuksen velvoitteiden noudattamista. Vaikutus kohdistuu erityisesti vuotojen havaitsemista ja korjaamista koskeviin velvoitteisiin sekä tuuletusta ja soihdutusta koskeviin rajoituksiin, joiden noudattamisella on suora yhteys toiminnanharjoittajien tosiasiallisiin päästöihin. Lisäksi asetuksen mukainen mittaus- ja raportointivelvoitteiden valvonta parantaa Suomen energia-alan metaanipäästöjä koskevan tiedon luotettavuutta.

Vaikutusten suuruusluokka jää Suomessa vähäiseksi. Energiassektori vastaa noin viidestä prosentista Suomen metaanipäästöistä, ja öljyn ja kaasun käytöstä aiheutuva osuus tästä on alle prosentin. Suomen maakaasuverkko on kokonaisuudessaan uusi eikä siitä aiheudu merkittäviä vuotopäästöjä. Päästövähennyspotentiaali on siten Suomessa rajallinen, minkä myös talousvaliokunta on todennut lausunnossaan TaVL 20/2022 vp.

Metaanipäästöasetuksen ympäristövaikutukset ovat kuitenkin luonteeltaan unionin laajuisia ja osin globaaleja. Asetuksen tuontia koskevat velvoitteet ulottavat läpinäkyvyys- ja päästövähennysvaatimukset myös unionin ulkopuolella syntyviin päästöihin. Suomen osuus näiden velvoitteiden valvonnasta on osa unionin laajuista järjestelmää, jonka toimivuus edellyttää, että kaikki jäsenvaltiot ovat nimenneet toimivaltaisen viranomaisen ja säättäneet seuraamuksista.

4.2.4 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotettu 12 § parantaisi yleisön mahdollisuuksia saada tieto metaanipäästöasetuksen soveltamisesta, koska Turvallisuus- ja kemikaaliviraston olisi julkaistava asetuksen edellyttämät raportit yleisessä tietoverkossa ja koska ympäristötietoa koskevaa pyyntöä ei tarvitsisi erikseen

perustella. Vaikutus toimijoihin olisi vähäinen, koska julkaistavat tiedot koskisivat pääosin jo muutoinkin raportoitavia, elinkeinotoimintaan liittyviä tietoja.

Metaanipäästöasetuksen valvonnassa ja tarkastuksissa käsitellään toimijoiden taloudellista toimintaa koskevia tietoja. Valvonnassa voi siten tulla käsiteltäväksi liiketoiminnan ja taloudellisen aseman kannalta salassa pidettäviä tietoja, kuten tuotantoa, mittausmenetelmiä, laitteistoa ja toimitusketjuja koskevia liikesalaisuuksia.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1.1 Erillisen lain säätäminen

Valmistelussa on arvioitu vaihtoehtoina metaanipäästöasetuksesta täytäntöönpanon edellyttämien säännösten sisällyttämistä voimassa olevaan lainsäädäntöön sekä kokonaan uuden lain säätämistä. Arvioinnissa on tarkasteltu vaihtoehtojen vaikutuksia sääntelyn selkeyteen, sovellettavuuteen ja hallinnolliseen toimivuuteen.

Muutosten tekemistä olemassa olevaan lainsäädäntöön ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena, koska metaanipäästöasetuksen soveltamisala ja sääntelykohde poikkeavat useiden nykyisten lakien sääntelykokonaisuuksista. Säännösten hajauttaminen useaan eri lakiin voisi myös vaikeuttaa asetuksesta seuraavien oikeuksien, velvollisuuksien ja viranomaistehtävien kokonaisuuden hahmottamista.

Valmistelussa on arvioitu asiaa sekä viranomaisten että asetuksen soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden näkökulmasta. Koska asetus sisältää useita eri toimijaryhmiä koskevia velvoitteita ja sen mukaiset viranomaistehtävät on tarkoitus keskittää yhdelle viranomaiselle, on sääntelyn selkeyden kannalta arvioitu tarkoituksenmukaisimmaksi säätää asiasta erillinen laki.

5.1.2 Toimivaltainen viranomainen

Metaanipäästöasetuksen valvontatoimien kansallisessa järjestämisessä on valmistelussa arvioitu sekä valvontatehtävien keskittämistä yhdelle viranomaiselle että niiden jakamista usean viranomaisen kesken. Arvioinnissa on tarkasteltu eri viranomaisten tehtäviä, toimivaltuuksia ja osaamista metaanipäästöasetuksen edellyttämien tehtävien näkökulmasta.

Viranomaistehtäviä on arvioitu nykyllä lainsäädännön pohjalta sekä ottaen huomioon eri viranomaisten toimintakenttä, tehtävät, toimivaltuudet, resurssit ja osaaminen. Arvioinnissa on otettu huomioon erityisesti asetuksen täytäntöönpanon edellyttämä tekninen mittaus- ja valvontaosaaminen. Arvioinnin perusteella Tukesilla katsottiin olevan parhaat edellytykset hoitaa asetuksen mukaiset viranomaistehtävät.

Vaihtoehtona tarkasteltiin myös tehtävien jakamista usean viranomaisen kesken. Tehtävien keskittämistä yhdelle viranomaiselle puoltavat kuitenkin valvottavien toimijoiden vähäinen määrä, valvonnan yhdenmukaisuuden turvaaminen sekä hallinnollinen tehokkuus. Esityksessä ehdotetaan tämän vuoksi, että metaanipäästöasetuksen mukaiset viranomaistehtävät keskitetään Tukesille.

5.1.3 Seuraamusmaksusta päättävä taho

Valmistelussa on harkittu, tulisiko metaanipäästöasetuksen rikkomisesta määrättävästä seuraamusmaksusta päättää Tukes itse tavanomaisessa hallintomenettelyssä, Tukesin sisäinen, virka-henkilöistä koostuva seuraamuskollegio vai markkinaoikeus Tukesin esityksestä.

Ensin mainittu vaihtoehto on arvioitu perustuslain 21 §:n kannalta ongelmalliseksi. Perustusla-kivaliokunta on pitänyt perustuslain vastaisena menettelyä, jossa valvontaviranomainen voisi itsenäisesti ja ilman erityistä oikeusturvajärjestelyjä määrätä erittäin korkean hallinnollisen seu-raamusmaksun (PeVL 14/2018 vp). Tukes määrää seuraamusmaksun itse eräiden markkina-valvontatehtäviensä yhteydessä, muun muassa kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain (184/2025) nojalla. Mainitussa laissa seuraamusmaksun enimmäismäärä on kuitenkin enintään yksi prosentti liikevaihdosta ja enintään 100 000 euroa, kun metaanipäästöasetuksen 33 artiklan mukainen enimmäismäärä on 20 prosenttia liikevaihdosta. Tämän vuoksi vastaava mallia ei ole pidetty riittävänä metaanipäästöasetuksen mukaisten, mahdollisesti huomattavan korkeiden seuraamusmaksujen osalta.

Myös seuraamuskollegion perustamista Tukesin yhteyteen on arvioitu. Tällaista kollegiota ei virastossa nykyisin ole. Esimerkiksi tietosuojalain mukaisia seuraamusmaksuja käsittelevä seuraamuskollegio toimii tietosuojavaltuutetun toimiston yhteydessä. Uuden kollegion perusta-minen edellyttäisi kokonaan uutta sääntelyä kollegion kokoonpanosta, nimittämisestä, päätös-valtaisuudesta ja jäsenten esteellisyydestä. Ottaen huomioon, että metaanipäästöasetuksen so-veltamisalaan kuuluu Suomessa arviolta noin 15 toimijaa, uuden pysyvän hallinnollisen raken-teen perustamista pelkästään tätä tarkoitusta varten ei ole pidetty oikeasuhtaisena eikä tarkoi-tuksenmukaisena.

Valmistelussa on tämän vuoksi päädytty ehdottamaan, että seuraamusmaksun määräisi Tukesin kirjallisesta esityksestä markkinaoikeus. Ratkaisu vastaa sähkö- ja maakaasumarkkinoiden val-vonnasta annetussa laissa (590/2013) omaksuttua mallia, jonka mukaan markkinaoikeus määrää seuraamusmaksun Energiaviraston esityksestä. Markkinaoikeudella on erityisosaamista ja ker-tyntä kokemusta energia-alan hallinnollisten seuraamusmaksujen käsittelystä. Malli tarjoaa lisäksi riippumattoman tuomioistuinkäsittelyyn perustuvan oikeusturvatakeen, eikä uuden hal-linnollisen rakenteen perustaminen vähäiselle toimijajoukolle ole tarkoituksenmukaista.

5.1.4 Rikkomuksella saadun taloudellisen hyödyn poistaminen

Metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan toimivaltaiselle viranomai-sella on oltava valtuudet määrätä rikkomisten johdosta saatujen voittojen tai vältettyjen tappi-oiden menettämisestä. Valmistelussa on arvioitu kolmea vaihtoehtoista tapaa toteuttaa tämä vel-voite.

Ensimmäisenä vaihtoehtona tarkasteltiin erillistä menettämisseuraamusta, joka määrättäisiin seuraamusmaksun rinnalla ja jota koskeva sääntely noudattaisi soveltuvin osin rikoslain (39/1889) 10 luvun taloudellisia menettämisseuraamuksia koskevaa sääntelyä. Ratkaisu vastaisi läheisimmin asetuksen 2 kohdan b alakohdan sanamuotoa.

Vaihtoehtoa ei ole pidetty perusteltuna. Menettämisseuraamus tarkoittaa Suomen kansallisessa lainsäädännössä omaisuuden tuomitsemista valtiolle rikoksen perusteella. Kyseessä ei ole ran-gastus vaan turvaamistoimi, joka rikoslain 10 luvun 1 §:n mukaan edellyttää laissa rangaista-vaksi säädettyä tekoa. Edellytys siitä, että omaisuus on syy-yhteydessä rikokseen, on keskeinen sille, että menettämisseuraamusta voidaan pitää hyväksyttävänä perustuslain 15 §:n 1 momen-tissa turvautun omaisuudensuojan kannalta. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut,

ettei perustuslain 15 §:n 1 momentti tarjoa suojaa omaisuudelle, joka on hankittu rikoksella tai joka muutoin liittyy välittömästi rikolliseen toimintaan (PeVL 8/2026 vp, s. 3). Valiokunta on niin ikään katsonut, että menettämisseuraamus voi kohdistua vain sellaiseen omaisuuteen, joka on hankittu rikoksella tai jonka tällaista alkuperää on perusteltua syytä epäillä (PeVL 33/2000 vp).

Nyt kyse olisi kuitenkin seuraamuksesta, joka ei perustuisi rikokseen vaan hallinnolliseen rikkomukseen. Perustuslakivaliokunnan rikosoikeudellisia menettämisseuraamuksia koskevat kannanotot eivät sellaisenaan soveltuisi tällaisen seuraamuksen valtiosääntöisen hyväksyttävyyden perusteluun, eikä valiokunta ole arvioinut hallinnollisessa menettelyssä määrättävän menettämisseuraamuksen suhdetta omaisuudensuojaan. Kyse olisi siten kansallisella tasolla periaatteellisesti merkittävästä muutoksesta.

Vaihtoehto edellyttäisi lisäksi arviota siitä, missä määrin rikosoikeudellisen hyötykonfiskaation perusratkaisut soveltuvat hallinnollisiin rikkomuksiin. Rikoslain 10 luvun 2 §:n 6 momentissa säädetty asianomistajan yksityisoikeudellisen vaatimuksen etusija ei ole sellaisenaan siirrettävissä sääntelyyn, jossa loukatun asemaa ei voida yksiselitteisesti määrittää. Vastaavia kysymyksiä liittyy siihen, laskettaisiinko hyöty brutto- vai nettomääräisenä ja missä tilanteissa menettämisseuraamus olisi tarpeen käsitellä seuraamusmaksuasiasta erillisenä.

Toisena vaihtoehtona tarkasteltiin erillistä taloudellisen hyödyn poistamista koskevaa seuraamusta, joka ei nojaisi rikoslain 10 luvun rakenteisiin vaan olisi kirjoitettu itsenäisenä hallinnollisena seuraamuksena. Vaihtoehto poistaisi osan ensimmäiseen vaihtoehtoon liittyvistä ongelmista mutta ei omaisuudensuojaa koskevaa arviointitarvetta, koska seuraamus kohdistuisi edelleen omaisuuden menettämiseen ilman rikosta. Uuden, vakiintumattoman käsitteen käyttöön-otto olisi lisäksi omiaan aiheuttamaan tulkintaongelmia sääntelykokonaisuudessa, joka koskee vähäistä määrää toimijoita.

Esityksessä on päädytty siihen, että taloudellinen hyöty poistettaisiin seuraamusmaksun määrän kautta. Ehdotetun 15 §:n 2 momentin mukaan seuraamusmaksun on oltava vähintään niin suuri, että se poistaa asetuksen velvoitteiden rikkomuksesta tai laiminlyönnistä saadun taloudellisen hyödyn tai vältetyt tappiot siltä osin kuin ne voidaan määrittää.

Ratkaisu toteuttaisi samalla asetuksen 33 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdan vaatimuksen, jonka mukaan sakkojen tasolla on varmistettava, että ne vähintäänkin tosiasiallisesti poistavat rikkomisesta saadut taloushyödyt. Asetuksen 33 artiklan 1 ja 2 kohta täydentävät toisiaan siten, että 2 kohdassa luetaan viranomaisen valtuudet ja 1 kohdassa asetetaan vaatimukset seuraamusten tasolle. Kun hyödyn poistaminen sidotaan seuraamusmaksun määrään, molemmat vaatimukset toteutuvat samalla säännöksellä.

Vastaava sääntelyratkaisu on omaksuttu unionin sääntelyssä muutoinkin. Energian tukkumarkkinoiden eheydestä ja tarkasteltavuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1227/2011 18 artiklan 4 ja 5 kohdan mukaan hallinnollisen sakon määrä saa olla enintään 20 prosenttia liikevaihdosta tai vuosituloista ja sen on oltava vähintään yhtä suuri kuin rikkomisesta saatu taloudellinen hyöty. Metsäkatoa aiheuttamattomien tuotteiden markkinoille saattamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1115 25 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan sakot puolestaan lasketaan siten, että niillä tosiasiallisesti estetään rikkomiseen syyllistyneitä saamasta rikkomisen tuottamaa taloudellista hyötyä. Näissä säädöksissä hyödyn poistaminen on toteutettu sakon määrän kautta eikä erillisenä seuraamuslajina.

Valittu ratkaisu merkitsee kolmea eroa erilliseen menettämisseuraamukseen verrattuna. Seuraamusta ei voitaisi kohdistaa sellaiseen tahoon, jolle hyötyä on siirretty seuraamuksen välttämiseksi. Seuraamusta ei voitaisi määrätä silloin, kun rikkomuksen tekijää ei saada selville. Hyödyn poistaminen ei myöskään väistyisi loukatun yksityisoikeudellisen vaatimuksen tieltä. Näiden erojen ei ole arvioitu olevan käytännössä merkittäviä, koska metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan kuuluvat toimijat ovat pääosin suuria, ammattimaisesti toimivia energia-alan yrityksiä, joiden tunnistaminen ei ole ongelmallista ja joiden osalta hyödyn siirtämistä koskevat järjestelyt ovat epätodennäköisiä.

5.1.5 Seuraamusmaksun laskentaperuste ja vähimmäismäärä

Valmistelussa on harkittu, tulisiko toimijan seuraamusmaksun enimmäismäärä laskea toimijan tai konsernin koko liikevaihdosta vai ainoastaan siitä liiketoiminnasta, johon rikkomus tai laiminlyönti on kohdistunut.

Vaihtoehtoa, jossa laskentaperusteena käytettäisiin toimijan tai konsernin koko maailmanlaajuisista liikevaihtoa, on tarkasteltu muun muassa unionin tuomioissa 13.2.2025 (C-383/23, ILVA A/S) vahvistanut, että yleisen tietosuoja-asetuksen 83 artiklan mukaisten seuraamusmaksujen enimmäismäärä on laskettava koko sen taloudellisen kokonaisuuden maailmanlaajuisesta liikevaihdosta, johon rikkomukseen syylistynyt yhtiö kuuluu, ei ainoastaan kyseisen yksittäisen oikeushenkilön omasta liikevaihdosta. Ratkaisu perustuu tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 150 kappaleeseen, jossa yrityskäsite on sidottu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 ja 102 artiklan mukaiseen kilpailuoikeudelliseen yrityskäsitteeseen. Metaanipäästöasetuksessa ei ole vastaavaa nimenomaista viittausta kilpailuoikeudelliseen yrityskäsitteeseen, minkä vuoksi jäsenvaltiolla on tältä osin enemmän kansallista tulkinnanvaraa kuin tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla.

Valmistelussa on päädytty siihen, että liikevaihdon laskentaperusteena käytettäisiin ainoastaan sitä liiketoimintaa, johon rikkomuksella tai laiminlyönnillä on ollut vaikutusta tai johon sillä on pyritty vaikuttamaan, ei toimijan tai konsernin kokonaisliikevaihtoa. Ratkaisua puoltavat sekä yhdenvertaisuusnäkökohdat että hallinnollisten seuraamusten oikeasuhteisuutta koskevat vaatimukset. Jos seuraamusmaksun enimmäismäärä perustuisi koko konsernin liikevaihtoon, samasta rikkomuksesta vastuussa olevia toimijoita kohdeltaisiin eri tavoin sen perusteella, miten niiden liiketoiminta on yhtiöoikeudellisesti järjestetty, eikä rikkomuksen laadun tai vakavuuden perusteella. Segmenttikohtainen laskentaperuste vastaa lisäksi paremmin perustuslain 15 §:ssä turvattua omaisuudensuojaa ja hallinnollisiin sanktioihin sovellettaviin suhteellisuusperiaatetta, koska seuraamus kohdistuisi siihen liiketoimintaan, josta rikkomus on peräisin.

Valmistelussa on lisäksi harkittu, tulisiko seuraamusmaksulle säätää myös vähimmäismäärä. Metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 2 kohta ei aseta vähimmäismäärää seuraamusmaksulle, ainoastaan enimmäiskaton. Vastaavaan ratkaisuun on päädytty myös EU:n tekoölyasetuksen täydentävän kansallisen lainsäädännön valmistelussa (HE 46/2025 vp), jossa seuraamusmaksun vähimmäismäärästä luovuttiin, koska tekoölyasetuksessa ei tällaisesta määrästä ole säädetty ja koska lausuntopalautteen perusteella vähimmäismäärän asettaminen tiettyyn lukuun osoittautui vaikeaksi perusteella. Tässä esityksessä on vastaavasti katsottu tarkoituksenmukaiseksi jättää seuraamusmaksun alaraja kokonaisarviointin varaan. Ehdotettu 15 §:n 2 momentti asettaa kuitenkin seuraamusmaksulle vähimmäistason siltä osin kuin rikkomuksesta on saatu taloudellista hyötyä.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Metaanipäästöasetus edellyttää jäsenvaltioiden nimeävän yhden tai useamman toimivaltaisen viranomaisen asetuksessa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Komissio pyysi jäsenvaltioita nimeämään toimivaltaiset viranomaiset 5.2.2025 mennessä ja on toukokuusta 2025 lähtien päivittänyt listan jäsenvaltioiden nimeämistä viranomaisista.

Asetuksen edellyttämien viranomaistehtävien laajuus vaihtelee jäsenvaltioittain erityisesti sen perusteella, kuinka laajasti niiden alueella harjoitetaan hiilen, öljyn tai maakaasun tuotantoa.

Jäsenvaltiot ovat järjestäneet asetuksen toimeenpanon eri tavoin. Osassa jäsenvaltioita tehtävät on keskitetty yhdelle viranomaiselle. Esimerkiksi Ruotsissa toimivaltaisena viranomaisena toimii Naturvårdsverket, Tanskassa Energistyrelsen, Unkarissa vääntelytoiminnan valvontaviranomainen, Puolassa valtion kaivosviranomainen ja Slovakiassa päälouhintaviranomainen.

Toisissa jäsenvaltioissa tehtävät on jaettu usean viranomaisen kesken. Esimerkiksi Belgiassa toimivaltaisia viranomaisia on sekä liittovaltion että alueiden tasolla. Liettuassa tehtäviä hoitavat muun muassa energiaministeriö, ympäristöhallinnon viranomaiset ja energia-alan sääntelyviranomainen. Alankomaissa ilmasto- ja vihreä kasvun ministeriö, kaivosvalvontaviranomainen ja päästökauppaviranomainen sekä Sloveniassa useat energia-, ympäristö- ja kaivosalan viranomaiset.

Eräissä jäsenvaltioissa toimivaltaiseksi viranomaiseksi on nimetty ministeriön tai ministeriön yhteydessä toimiva yksikkö. Tällaisia jäsenvaltioita ovat esimerkiksi Bulgaria, Kroatia, Ranska, Kreikka, Italia, Romania ja Viro. Tšekissä toimivalta on puolestaan jaettu kaivosviranomaisen, energia-alan tarkastusviranomaisen ja ympäristöministeriön kesken.

Jäsenvaltioiden ratkaisuja selittävät ennen kaikkea kansallisten hallintorakenteiden erot sekä asetuksen soveltamisalan vaihtelevan merkitys eri jäsenvaltioissa. Erityisesti niissä jäsenvaltioissa, joissa on merkittävää hiili-, öljy- tai kaasuntuotantoa, viranomaisjärjestelyt ovat usein moniviranomaismalliin perustuvia tai niissä hyödynnetään kaivosalan valvontaviranomaisia.

Metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden oli säädettävä asetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja ilmoitettava säännöt komissiolle viimeistään 5 päivänä elokuuta 2025. Komission 20.7.2026 antaman suosituksen johdanto-osan 7 kappaleen mukaan vasta vähemmistö jäsenvaltioista oli ilmoittanut komissiolle seuraamusjärjestelmänsä. Valmistelussa ei ole ollut käytettävissä kattavaa tietoa siitä, miten seuraamusjärjestelmät on eri jäsenvaltioissa järjestetty.

Esityksen valmistelun aikana käytettävissä olleiden tietojen perusteella jäsenvaltioiden toimeenpanoratkaisuihin ei ole muodostunut yhtä yhtenäistä mallia, vaan jäsenvaltiot ovat järjestäneet asetuksen edellyttämät tehtävät omien hallintorakenteidensa ja kansallisten erityispiirteidensä mukaisesti.

6 Lausuntopalaute

Täydennetään lausuntokierroksen päätyttyä.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki EU:n metaanipäästöasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista

Lain ensimmäinen luku sisältäisi yleiset säännökset, mukaan lukien toimivaltaisesta viranomaisesta säätämisen. Lisäksi laissa ehdotetaan säädettäväksi valvonnasta ja tarkastuksista (2 luku), hallinnollisista seuraamuksista (3 luku) ja erinäisistä säännöksistä (4 luku). Erinäisiä säännöksiä koskevassa 4 luvussa säädettäisiin muun muassa muutoksenhausta. Lopuksi säädettäisiin voimaantulosta sekä siirtymäsäännöksistä (5 luku).

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Soveltamisala. Lailla on tarkoitus antaa EU:n energia-alan metaanipäästöasetuksen toimeenpanon edellyttämä kansalliset säännökset. EU:n metaanipäästöasetuksessa edellytetään, että jäsenvaltiot nimeävät toimivaltaisen viranomaisen tai toimivaltaiset viranomaiset ja säätävät muun muassa seuraamuksista. Tämän johdosta ehdotetaan säädettävän EU:n metaanipäästöasetuksen toimeenpanoa koskeva uusi laki. EU:n metaanipäästöasetus on sellaisenaan Suomessa sovellettavaa oikeutta. Näin ollen laki ei muodostaisi itsenäistä ja kattavaa sääntelykokonaisuutta, vaan sitä sovellettaisiin rinnakkain EU:n metaanipäästöasetuksen ja sen nojalla annettujen säädösten kanssa.

2 §. Määritelmät. Pykälässä säädettäisiin lain kannalta keskeisistä käsitteistä. Pykälän 1–7 ja 10 kohdassa määriteltävät käsitteet vastaisivat sisällöltään metaanipäästöasetuksen määritelmiä. Käsitteiden aineellista sisältöä ei ole tarpeen avata kansallisen lain perusteluissa erikseen, vaan niiden tulkinta perustuisi metaanipäästöasetuksen 2 artiklan vastaavaan määritelmään sekä unionin tuomioistuimen ja komission mahdollisesti myöhempään tulkintaohjeistukseen.

Pykälän 10 kohdassa yhdistettäisiin yhden käsitteen alle kaksi asetuksen määritelmää. Metaanipäästöasetuksen 2 artiklan 26 ja 27 alakohdassa määritellään erikseen tyyppin 1 ja tyyppin 2 vuotojen havaitsemis- ja korjauskartoitus. Laissa niihin viitattaisiin yhteisellä käsitteellä LDAR-kartoitus, koska molempia koskevat samat valvonta- ja seuraamussäännökset eikä niitä ole tarpeen erottaa toisistaan muualla kuin 31 §:n siirtymäsäännöksessä. Käsite kattaisi kummankin kartoitustyyppin erikseen, ei molempia yhtä aikaa.

Pykälän 9 ja 12 kohdassa viitattaisiin metaanipäästöasetuksen artikloihin, joissa käsitettä ei ole määritelty 2 artiklan tapaan, mutta joissa säädetään käsitteen tarkoittamasta kohteesta. Pykälä 9 kohdan LDAR-ohjelmalla tarkoitettaisiin metaanipäästöasetuksen 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ohjelmaa. Pykälän 12 kohdan vastuullisella osapuolella tarkoitettaisiin metaanipäästöasetuksen 18 artiklan 8 kohdassa tarkoitettua osapuolta.

Pykälän 8 kohdassa määriteltäisiin toimija kattokäsitteenä, joka kattaisi 2–6 kohdassa tarkoitettua toiminnanharjoittajan, yrityksen, kaivostoiminnan harjoittajan, tuottajan ja tuojan. Metaanipäästöasetuksessa ei ole yhtä yhteistä käsitettä näille viidelle toimijaryhmälle, vaan niitä käsitellään johdonmukaisesti erillisinä käsitteinä. Kattokäsitteen käyttö parantaisi ensisijaisesti lain luettavuutta pykälissä, joissa näihin viiteen ryhmään on tarpeen viitata yhdessä. Määritelmä ei itsessään perusta toiminnanharjoittajalle velvoitteita eikä laajenna seuraamussääntelyn alaa. Seuraamuksen edellytykset määräytyvät 13 §:n 1 momentin mukaan, jossa rikkomukset on eritelty rooleittain.

Pykälän 11 kohta sisältäisi metaanipäästöselvityksen määritelmän, joka sisältäisi kokoavasti metaanipäästöasetuksen 12 artiklan, 18 artiklan 3 kohtaan, 20 artiklan ja 25 artiklan 6 kohtaan

sisältyvät, toimialasoveltavuudeltaan erilaiset mutta rakenteeltaan samankaltaiset päästöraportointivelvoitteet.

3 §. Toimivaltainen viranomainen. Pykälässä säädettäisiin, että metaanipäästöasetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen on Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, jäljempänä Tukes. Metaanipäästöasetus edellyttää, että kukin jäsenvaltio nimeää yhden tai useamman toimivaltaisen viranomaisen vastaamaan asetuksen noudattamisen valvonnasta alueellaan. Tehtävä esitetään keskitettävän yksinomaan Tukesille.

Pykälän 2 momentissa osoitettaisiin Tukesille lisäksi tietyt metaanipäästöasetuksen mukaiset tehtävät, jotka asetuksessa on asetettu jäsenvaltiolle eikä toimivaltaiselle viranomaiselle. Näitä ovat 14 artiklan 16 kohdan mukainen huolehtiminen siitä, että LDAR-palveluntarjoajien ja toiminnanharjoittajien saatavilla on sertifiointi- ja akkreditointijärjestelmät sekä niitä vastaavat pätevyys- ja koulutusjärjestelmät, 18 artiklan 1, 2, 6 ja 8 kohdan mukaiset toimet käytöstä poistetuista tai suljettuja lähteitä koskevan inventaariön laatimiseksi ja niitä koskeva toissijainen vastuu, 18 artiklan 9 kohdan ja 26 artiklan 1 kohdan mukaiset vähentämissuunnitelmat sekä 25 artiklan 1 ja 7 kohdan mukaiset tehtävät, jotka koskevat suljettuja ja hylättyjä maanalaisia hiilikaivoksia. Koska perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön on perustuttava lakiin, tehtävistä on säädettävä laissa myös silloin, kun ne asetuksessa on osoitettu jäsenvaltiolle. Tehtävät on lueteltu tyhjentävästi avoimen valtuutuksen sijaan. Suomessa ei ole metaanipäästöasetuksen 18 artiklassa tarkoitettuja öljy- tai kaasulähteitä eikä 25 artiklassa tarkoitettuja maanalaisia hiilikaivoksia, minkä vuoksi inventaarioista ja vähentämissuunnitelmista ei arvioida aiheutuvan merkittävää hallinnollista taakkaa.

4 §. Ohjaus- ja seuranta. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että ehdotetun lain mukainen yleinen ohjaus ja seuranta kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle. Säännöksessä näin ollen todettaisiin se, minkä ministeriön alaan EU:n metaanipäästöasetuksen sääntely kuuluu. Lähtökohtana on, että ylempi viranomainen ei asteellisen toimivaltarajan jäykkyyden vuoksi voi oikeudellisesti sitovalla tavalla puuttua alaisensa viranomaisen toimintaan, kun se käyttää päätösvaltaansa. Ministeriö voi kuitenkin yleisesti ohjata alaisensa viranomaisen toimintaa antamalla sisällöltään yleisiä määräyksiä ja ohjeita hallintotehtävien suorittamisesta.

2 luku **Valvonta ja tarkastus**

5 §. Valvonta. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että Tukes vastaa metaanipäästöasetuksen toimeenpanoon liittyvästä valvonnasta ja sen järjestämisestä. Ehdotettu pykälä olisi osin informatiivinen, koska lakiehdotuksen 3 §:n mukaan Tukes olisi metaanipäästöasetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen. Tukesille ehdotetaan lisäksi säädettävän eräitä kansallisia lisätehtäviä, jotka eivät perustu suoraan EU:n metaanipäästöasetukseen. Tukes voisi esimerkiksi valtuuttaa ulkopuolisen asiantuntijan tekemään tarkastuksia siten kuin 6 §:ssä säädetään. Näin ollen voidaan pitää tarkoituksenmukaisena, että Tukesin rooli valvonnasta vastaavana viranomaisena nimenomaisesti todettaisiin laissa, valvontaa ja tarkastuksia koskevan luvun alussa omassa pykälässä.

Metaanipäästöasetuksen 14 artikla sisältää Tukesin valvontatehtävän kannalta merkityksellisiä kohtia, joissa toimivaltaiselle viranomaiselle on annettu harkintavaltaa ilman, että asetus itse asettaisi harkinnalle täsmällisiä kriteerejä. Tällaisia ovat muun muassa toimivaltaisen viranomaisen mahdollisuus hyväksyä LDAR-kartoituksissa käytettäväksi vaihtoehtoisia, alan uusinta käytäntöä ja kaupallisesti saatavilla olevaa teknologiaa vastaavia havaitsemismenetelmiä ennen kuin komissio on 32 artiklan nojalla vahvistanut harmonisoidut standardit ja tekniset eritelmat, sekä toimivaltaisen viranomaisen mahdollisuus suositella tiheämpiä LDAR-kartoituksia, jos kohteessa havaitaan tavanomaista suurempi turvallisuus- tai vuotoriski. Nämä

toimivaltuudet perustuvat suoraan metaanipäästöasetukseen, eivätkä ne edellytä kansallista tarkentavaa sääntelyä. Tukesin tehtävänä olisi käyttää tätä harkintavaltaa osana ehdotetun lain tarkoitettua valvontatehtäväänsä, ja se voisi tarvittaessa täsmentää soveltamiskäytäntöään esimerkiksi ohjeistuksen avulla.

6 §. Tarkastuksessa avustaminen. Pykälässä säädettäisiin ulkopuolisen avun käyttämisestä metaanipäästöasetuksen 6 artiklan mukaisissa tarkastuksissa sekä avustavaa tahoa koskevista vaatimuksista ja vastuista. Metaanipäästöasetuksessa ei säädetä siitä, voiko toimivaltainen viranomainen käyttää tarkastuksissa apunaan muita tahoja, joten asiasta on tarpeen säätää kansallisesti.

Pykälän 1 momentin mukaan Tukes voisi valtuuttaa muun viranomaisen tai ulkopuolisen asiantuntijan avustamaan metaanipäästöasetuksen 6 artiklan mukaisen tarkastuksen tekemisessä. Valtuutus rajoittuisi avustamiseen, eikä valtuutetulle siirtyisi toimivaltaa tehdä tarkastusta koskevia ratkaisuja. Momentissa asetettaisiin valtuutukselle kaksi edellytystä. Valtuutuksessa olisi yksilöitävä tarkastuksen sisältö, mikä rajaisi sitä, mihin valtuutus oikeuttaa, ja estäisi yleisluonteisten valtuutusten antamisen. Lisäksi valtuutukseen olisi oltava valtuutetun suostumus. Suostumusvaatimus on tarpeen erityisesti silloin, kun valtuutettuna on ulkopuolinen asiantuntija, jolla ei ole lakiin perustuvaa velvollisuutta ottaa tehtävää vastaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkastushavaintojen toimittamisesta Tukesille sekä tehtävistä, jotka kuuluisivat virastolle myös silloin, kun tarkastuksessa on käytetty ulkopuolista apua. Valtuutetun olisi toimitettava tarkastushavaintonsa virastolle neljän viikon kuluessa tarkastuksen päättymisestä. Määräaika on mitoitettu suhteessa metaanipäästöasetuksen 6 artiklan 5 kohtaan, jonka mukaan tarkastusraportti on annettava tiedoksi ja asetettava yleisön saataville kahden kuukauden kuluessa tarkastuspäivästä. Neljän viikon määräajan on arvioitu jättävän Tukesille riittävästi aikaa arvioida valtuutetun toimittamat havainnot, laatia tarkastusraportti ja tehdä tarkastuksen perusteella tarvittavat ratkaisut asetuksen edellyttämässä ajassa. Tukes laatisi metaanipäästöasetuksen 6 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun tarkastusraportin, ja se tekisi myös tarkastusten perusteella tehtävät hallinnolliset päätökset, mukaan lukien asetuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun korjaavia toimenpiteitä koskevan ilmoituksen antamisen.

Pykälän 3 momentin mukaan valtuutetulla olisi oltava tehtävän edellyttämä kokemukseen tai koulutukseen perustuva riittävä ammattitaito. Valtuutetun on oltava tehtävän hoitamisessa riippumaton tarkastuksen kohteena olevasta toimijasta. Vaatimus koskisi sekä muuta viranomaista että ulkopuolista asiantuntijaa. Ammattitaidon riittävyyttä arvioitaisiin suhteessa siihen tarkastukseen, jota valtuutus koskee, koska metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan kuuluvat tarkastukset voivat edellyttää hyvin erilaista osaamista sen mukaan, onko kyse esimerkiksi vuotojen havaitsemisesta, mittausmenetelmien arvioinnista vai asiakirjojen tarkastamisesta. Arvioinnin tekisi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valtuutuksesta päättäessään.

Riippumattomuusvaatimus täsmentyy hallintolain (434/2003) esteellisyyssäännöksissä, joita valtuutettuun sovelletaan hallintolain 2 §:n 3 momentin nojalla. Valtuutettu ei siten saisi osallistua tarkastukseen, jos hän on palvelussuhteessa tai toimeksiantosuhteessa tarkastuksen kohteena olevaan toimijaan taikka jos luottamus häneen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston olisi valtuutuksesta päättäessään varmistuttava siitä, ettei valtuutettu ole esteellinen.

Pykälän 4 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettuun muuhun viranomaiseen ja ulkopuoliseen asiantuntijaan sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä niiden toimiessa ehdotetun lain mukaisissa tehtävissä. Säännös on tarpeen erityisesti ulkopuolisen asiantuntijan osalta, koska tämä ei muutoin toimisi virkavastuulla. Muun viranomaisen osalta

säännöksellä on lähinnä selventävä merkitys. Vahingonkorvausvastuu määräytyisi vahingonkorvauslain (412/1974) mukaisesti.

Ehdotettuun lakiin ei sisältyisi nimenomaista säännöstä hallinnon yleislakien soveltamisesta valtuutettuun. Erillistä säännöstä ei ole pidetty tarpeellisena, koska hallintolain 2 §:n 3 momentin mukaan hallintolakia sovelletaan yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä ja koska vastaava soveltamisalasäännökset sisältyvät kielilakiin (423/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999). Yleislait tulevat siten sovellettaviksi ilman erillistä viittaussäännöstä.

Pykälän 5 momentin mukaan metaanipäästöasetuksen 5 artiklan 2 kohdassa säädettyä toimijan velvoitetta antaa toimivaltaiselle viranomaiselle kaikki tarvittava apu sovellettaisiin myös silloin kun 1 momentissa tarkoitettu valtuutettu taho hoitaa tämän pykälän mukaisia tehtäviä.

Säännös on tarpeen, koska metaanipäästöasetuksen 5 artiklan 2 kohdan sanamuoto koskee toimivaltaista viranomaista. Ilman kansallista säännöstä jäisi epäselväksi, ulottuuko toimijan avustamisvelvollisuus tilanteeseen, jossa tarkastuksen tekemisessä avustaa valtuutettu. Momentti ei laajentaisi toimijan velvollisuuden sisältöä, vaan ainoastaan täsmentäisi, keneen nähden velvollisuutta on noudatettava. Velvollisuus rajoittuisi siihen tarkastukseen, jota valtuutus 1 momentin mukaan koskee.

7 §. Todentajat. Pykälässä säädettäisiin metaanipäästöasetuksen 9 artiklan edellyttämistä kansallisista järjestelyistä todentajien osalta. Metaanipäästöasetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaan todentajien on oltava riippumattomia toiminnanharjoittajista, yrityksistä, kaivostoiminnan harjoittajista ja tuojista. Tämä vaatimus on suoraan sovellettavaa EU-oikeutta eikä edellytä kansallista täytäntöönpanoa. Artiklan 2 kohdan mukaan oikeushenkilönä toimivan todentajan on oltava kansallisen akkreditointielimen akkreditoima Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008 mukaisesti.

Pykälän 1 momentissa nimettäisiin metaanipäästöasetuksen 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuksi kansalliseksi akkreditointielimeksi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikkö, FINAS-akkreditointipalvelu. Nimeäminen on tarpeen, koska metaanipäästöasetus edellyttää jäsenvaltiolta akkreditointielimen nimeämistä, eikä vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetussa laissa (920/2005) ole nimeämistä metaanipäästöasetuksessa tarkoitettuihin tehtäviin.

Momentti ei perustaisi Suomeen uutta akkreditointijärjestelmää eikä muuttaisi FINAS-akkreditointipalvelun asemaa tai toimintatapaa. Akkreditointimenettelyyn, akkreditoinnin edellytyksiin ja päätöksentekoon sovellettaisiin edelleen sitä, mitä laissa vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetussa laissa säädetään. Momentin merkitys rajoittuisi siihen, että se osoittaa metaanipäästöasetuksen mukaisen tehtävän jo olemassa olevalle akkreditointielimelle.

Metaanipäästöasetuksen 9 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltio voi kansallisesti päättää sallia myös luonnollisten henkilöiden toimimisen todentajina. Kyseessä on asetuksen jäsenvaltiolle jättämä valinnainen mahdollisuus, ei velvoite, joten Suomi voi kansallisesti päättää, otetaanko tämä optio käyttöön. Valmistelussa on arvioitu, ettei kyseistä optiota ole tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön. Suomessa ei ole ennestään olemassa vastaavaa valtuutusmenettelyä luonnolliselle henkilölle. Luonnollisten henkilöiden valtuuttamisen käyttöönotto edellyttäisi kokonaan uuden valtuutusmenettelyn, pätevyysvaatimusten ja valvontamekanismin luomista sekä uuden, akkreditointielimestä erillisen viranomaisen nimeämistä tätä tarkoitusta varten, mikä ei ole oikeasuhtaista ottaen huomioon metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan Suomessa kuuluvien

toimijoiden vähäisen määrän. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tämän vuoksi, että todentajana voi toimia ainoastaan akkreditoitu oikeushenkilö.

8 §. Ilmoitus epäilystä rikkomisesta. Pykälässä säädettäisiin, että EU:n metaanipäästöasetuksen 7 artiklassa tarkoitetut ilmoitukset epäilystä metaanipäästöasetuksen rikkomisesta toimitettaisiin Tukesille. Pykälä ei muuttaisi ilmoituksen tekemistä koskevaa oikeutta, joka perustuu suoraan metaanipäästöasetuksen 7 artiklaan, vaan osoittaisi kansallisen tahon, jolle asetuksen mukaiset valitukset tulisi Suomessa toimittaa. Metaanipäästöasetuksen suomenkielisessä toisinnossa käytetään 7 artiklassa sana valitus. Kansallisessa laissa on kuitenkin päädytty käyttämään sanaa ilmoitus, koska hallintolainkäytössä valituksella tarkoitetaan muutoksenhakua viranomaisen päätökseen, ja koska ehdotetussa laissa säädettäisiin erikseen muutoksenhausta 28 §:ssä. Saman sanan käyttäminen kahdessa eri merkityksessä samassa laissa olisi omiaan aiheuttamaan sekaannusta. Kyse on yksinomaan kansallisesta termivalinnasta, joka ei muuta 7 artiklan sisältöä.

Metaanipäästöasetuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi tehdä toimivaltaiselle viranomaiselle kirjallisen valituksen, joka koskee toiminnanharjoittajan, yrityksen, kaivostoiminnan harjoittajan tai tuojan epäiltyä asetuksen rikkomista. Artiklan 2 kohdan mukaan valituksen tulee olla asianmukaisesti perusteltu ja sisältää riittävä näyttö epäilystä rikkomisesta. Artiklan 3 kohdan mukaisesti Tukesin olisi, jollei valitus sisällä riittävää näyttöä tutkinnan aloittamisesta, ilmoitettava valittajalle päätöksensä perustelut kohtuullisessa ajassa, kuitenkin viimeistään kahden kuukauden kuluessa valituksen vastaanottamisesta. Tätä ei kuitenkaan sovellettaisi, jos riittämättömästi perusteltuja ilmoituksia tehdään toistuvasti ja niitä pidetään tästä syystä virheellisinä. Artiklan 4 kohdan mukaisesti Tukesin olisi pidettävä valittaja ajan tasalla menettelyn etenemisestä ja tarvittaessa ilmoitettava valittajalle asianmukaisista vaihtoehtoisista oikeussuojakeinoista. Artiklan 5 kohdan mukaisesti Tukesin olisi vahvistettava ja julkaistava ohjeelliset määräajat valituksia koskevien päätösten tekemiselle vastaavien menettelyjen perusteella.

Nämä velvoitteet koskevat suoraan Tukesia toimivaltaisena viranomaisena eivätkä edellytä erillistä kansallista täytäntöönpanoa, joten niistä ei ehdoteta säädettäväksi tarkemmin ehdotetussa laissa. Ehdotettu pykälä toteaisi näin ollen käytännön soveltamisen kannalta välttämättömän seikan, että Tukes toimii myös metaanipäästöasetuksen 7 artiklan mukaisten ilmoitusten vastaanottajana. Valittajalla on lisäksi käytettävissä yleiset oikeussuojakeinot, kuten kantelu ylimille laillisuusvalvojille.

9 §. Tietojensaanti toimijalta. Pykälässä säädettäisiin Tukesin oikeudesta saada ehdotetun lain ja metaanipäästöasetuksen valvonnan kannalta välttämättömät tiedot. Pykälän 1 momentin mukaan Tukesilla olisi oikeus saada toimijalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä valvonnan kannalta välttämättömät tiedot. Tietojensaantioikeus koskisi erityisesti asetuksen edellyttämien mittaus-, ja raportointi- ja todentamisvelvoitteiden sekä vuotojen havaitsemista ja korjaamista (LDAR) koskevien velvoitteiden noudattamisen kannalta välttämättömiä asiakirjoja ja tietoja. Avunantovelvollisuudesta säädetään metaanipäästöasetuksen 5 artiklan 2 kohdassa. Tietojen maksuttomuudesta ja salassapitosäännösten estämättä luovuttamisesta säädettäisiin kansallisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan Tukesilla olisi vastaavasti oikeus saada tuottajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tiedot, jotka ovat välttämättömiä metaanipäästöasetuksen 29 artiklassa tarkoitetun raportointivelvoitteen valvomiseksi.

Pykälän 3 momentin mukaan ulkopuolisella asiantuntijalla tai viranomaisella olisi 6 §:n 1 momentin mukaisen valtuutuksen nojalla toimiessaan oikeus saada toimijalta

metaanipäästöasetuksen mukaisen tarkastuksen suorittamisen kannalta välttämättömät tiedot. Näin ollen ulkopuolisen asiantuntijan tai viranomaisen tiedonsaantioikeus olisi rajatumpi kuin Tukesin, ja se liittyisi nimenomaan suoritettavan tarkastukseen eikä valvontaan yleisemmin. Momentin nojalla saatuihin tietoihin sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Ulkopuolinen asiantuntija toimisi tehtävässään Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimeksiannosta, joten häntä koskisi mainitun lain 23 §:n 2 momentin nojalla sama vaitiolovelvollisuus kuin viranomaisessa toimivaa. Vaitiolovelvollisuus jatkuu senkin jälkeen, kun tehtävän hoitaminen viraston lukuun on päättynyt. Asiakirjaa, joka on annettu toimeksiantotehtävää varten tai joka on syntynyt sen johdosta, pidetään mainitun lain 5 §:n 2 momentin nojalla viraston asiakirjana, ja asiakirjan antamisesta päättää siten virasto. Tämä on merkityksellistä erityisesti siksi, että tarkastuksessa saatavat tiedot voivat sisältää toimijan liikesalaisuuksia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin toimijan velvollisuudesta luovuttaa tiedot ilman aiheetonta viivytystä, viranomaisen pyytämässä muodossa ja maksutta.

10 §. *Tietojensaanti viranomaiselta ja julkista hallintotehtävää hoitavalta.* Pykälässä säädettäisiin tietojensaannista viranomaiselta ja julkista hallintotehtävää hoitavalta taholta. EU:n metaanipäästöasetuksen säännösten tehokas täytäntöönpano edellyttää, että Tukesilla on salassapitosäännösten estämättä käytössä metaaniasetuksen säännösten valvonnan kannalta välttämättömät tiedot myös silloin, kun ne ovat muiden viranomaisten tai julkista hallintotehtävää hoitavien tahojen hallussa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oikeudesta salassapitosäännösten estämättä saada muilta viranomaisilta ja julkista hallintotehtävää hoitavilta tahoilta ehdotetun lain ja metaanipäästöasetuksen valvontaa varten välttämättömät tiedot toimijoista. Tiedonsaantioikeus olisi rajattu välttämättömiin tietoihin asetuksen valvonnan suorittamiseksi. Pykälässä ei lueteltaisi tyhjentävästi mitä tietoja tai asiakirjoja valvonta voi kulloinkin edellyttää, koska metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan kuuluu useita erilaisia toimijaryhmiä ja valvottavat velvoitteet, kuten mittaus- ja raportointivelvoitteet sekä vuotojen havaitsemista ja korjaamista koskevat velvoitteet, voivat vaihdella tapauskohtaisesti. Tukesilla voisi tulla tarve saada metaanipäästöasetuksen valvonnan tueksi tietoja esimerkiksi Tullilta, jolla on tietoa raakaöljyn, maakaasun ja hiilen tuonnista kolmansista maista ja tuojien tunnistamisesta. Energia- virastolla on tietoa maakaasuverkonhaltijoiden toiminnasta ja luvista, mikä voi auttaa tunnistamaan asetuksen soveltamisalaan kuuluvia toimijoita. Lupa- ja valvontavirastolla sekä elinvoimakeskuksilla voi olla toimijoiden laitoksia ja toimintaa koskevaa ympäristö- ja lupatietoa.

Pykälän 2 momentin mukaan Tukesilla olisi oikeus pyynnöstä saada pyynnöstä esitutkintaviranomaiselta salassapitosäännösten estämättä tiedot, jotka ovat välttämättömiä ehdotetun lain ja metaanipäästöasetuksen valvontaa varten. Tiedonsaantioikeus on tarpeen ehdotetun 25 §:n soveltamiseksi. Mainitun pykälän mukaan seuraamusmaksua ei saa määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa, eikä sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Tukes ei voi soveltaa säännöstä, ellei sille ole tietoa siitä, onko samasta teosta vireillä rikosprosessi tai onko siitä annettu tuomio.

Tiedot ovat välttämättömiä sen selvittämiseksi, epäilläänkö EU:n metaanipäästöasetuksen rikkojaa samalla myös rikoksesta. Tämä olisi tarpeellinen tieto sen varmistamiseksi, ettei ehdotetun 13 §:n 1 momentin vastaisesti seuraamusmaksua määrätä sille, joka on epäiltynä samasta teosta esitutkinnassa tai syyteharkinnassa.

Ehdotetun 25 §:n mukaan seuraamusmaksua ei saisi määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnaissa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa, eikä sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Ehdotetun 10 §:n 2 momentin mukainen tiedonsaantioikeus esitutkintaviranomaiselta on tarpeen sen varmistamiseksi, että Tukes voi selvittää, onko samasta teosta vireillä rikosprosessi.

11 §. Viranomaisten välinen yhteistyö. Pykälän 1 momentti koski kansallista viranomaisyhteistyötä. Yhteistyö voi olla tarpeen esimerkiksi Tullin, Energiaviraston, Lupa- ja valvontaviraston ja elinvoimakeskusten kanssa, joilta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla olisi 10 §:n nojalla oikeus saada tietoja. Yhteistyö voisi tarkoittaa muun muassa valvontahavaintojen vaihtamista, tarkastusten yhteensovittamista ja asiantuntija-avun antamista.

Pykälän 2 momentti koski kansainvälistä yhteistyötä. Metaanipäästöasetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaisten viranomaisten on tehtävä yhteistyötä keskenään ja komission kanssa, ja ne voivat tehdä yhteistyötä myös kolmansien maiden viranomaisten kanssa asetuksen noudattamisen varmistamiseksi. Komissio perustaa mainitun kohdan mukaan toimivaltaisten viranomaisten verkoston yhteistyön edistämiseksi sekä huolehtii tarvittavista järjestelyistä erityisesti tarkkailua, sääntelyä ja noudattamista koskevien tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtamiseksi ja neuvottelujen mahdollistamiseksi. Toimivaltaisten viranomaisten yhteyteen perustettujen yhteyspisteiden on tuettava näitä toimia. Tukes osallistuisi tässä tarkoitettuun toimivaltaisten viranomaisten verkostoon sekä tekisi muutoinkin yhteistyötä muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja komission kanssa metaanipäästöasetuksen edellyttämällä tavalla.

12 §. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tiedontoimittamis- ja raportointitehtävät. Metaanipäästöasetukseen sisältyy raportointia koskevia säännöksiä, joihin liittyy toimivaltaisen viranomaisen velvollisuus asettaa tietoja yleisön saataville. Metaanipäästöasetuksen 5 artiklan 4 kohdan mukaan toimivaltaisten viranomaisten on asetettava asetuksen mukaan julkaistavat raportit maksutta julkisesti saataville tähän tarkoitukseen nimetyllä verkkosivustolla vapaasti saatavilla, ladattavissa olevassa ja koneluettavassa muodossa. Saataville asettaminen tarkoittaa siten julkaisemista, ei ainoastaan tietojen luovuttamista pyynnöstä. Tällaisia raportteja olisivat muun muassa ehdotetun 2 §:n 11 kohdassa tarkoitettu metaanipäästöselvitykset sekä LDAR-toimintaa koskevat raportit.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Tukes toimivaltaisena viranomaisena huolehtisi tästä julkaisutehtävästä. Metaanipäästöasetuksen 5 artiklan 4 kohdan mukaiset raportit olisivat toimijakohtaisia yksittäisiä raportteja. Näin ollen ei voida lähtökohtaisesti sulkea pois sitä, että julkaistavat raportit sisältäisivät henkilötietoja siinä poikkeuksellisessa tilanteessa, että raporttoiva toimija olisi metaanipäästöasetuksen 2 artiklan 3 kohdan määritelmän mukaisesti luonnollinen henkilö.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Tukesin velvollisuudesta toimittaa Euroopan komissiolle metaanipäästöasetuksen 27 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tuojien toimittamat tiedot, 28 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua vastaavuutta koskevat tiedot sekä 29 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua metaani-intensiteettiä koskevat tiedot mainituissa kohdissa säädetyissä määräajoissa. Velvoite on mainituissa kohdissa asetettu jäsenvaltioille, joten sen hoitamisesta vastaava taho on osoitettava kansallisesti. Tehtävä ehdotetaan osoitettavaksi Tukesille, koska velvoitteen hoitaminen edellyttää asetuksen mukaisessa valvonnassa kertyviä tietoja, joita Tukesilla on toimivaltaisena viranomaisena.

Metaanipäästöasetuksen 27 artiklan 2 kohdan mukaan toimitettavat tuojien toimittamat tiedot ovat edellytys sille, että komissio voi laatia asetuksen 30 artiklassa tarkoitettua metaaniprofiilitt. Tietojen toimittaminen palvelee siten unionin tasolla tapahtuvaa seurainta, ei kansallista

valvontaa. Asetuksen 28 artiklan 4 kohdassa ja 29 artiklan 3 kohdassa säädetään lisäksi tietojen liikesalaisuuksien ja muiden liiketoimintaa koskevien tietojen suojasta. Tukesin on edellä mainitun artiklan kohtien mukaisesti suojattava tietojen luottamuksellisuus.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta ja neuvoston direktiivin 90/313/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/4/EY (jäljempänä ympäristötietodirektiivi) huomioon ottamisesta. Metaanipäästöasetuksen 5 artiklan 4 kohdan mukaan, jos tietoja jätetään ilmaisematta ympäristötietodirektiivin 4 artiklassa tarkoitetun perusteen nojalla, toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava ilmaisematta jätettävien tietojen tyyppi ja perustelut. Erityissääntely on tarpeen, koska ei ole yleislakia, jossa olisi sovittu yhteen ympäristötietojen saatavuus ja henkilötietojen suoja. Metaanipäästöasetuksen mukainen raportointi ei kuuluisi minkään Tukesin toimialalla jo voimassa olevan erityislain, kuten kemikaaliturvallisuuslain tai painelaitelain, soveltamisalaan, minkä vuoksi erityissäännös on tarpeen ehdotetussa laissa.

Ympäristötietodirektiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että viranomaiset veloitetaan saattamaan pyydettyä saataville niiden hallussa olevaa ympäristötietoa ilman, että pyynnön esittäjän on perusteltava pyyntönsä. Direktiivin johdanto-osan 16 kappaleen mukaan ympäristötiedon ilmaisemisen tulee olla pääsääntö. Direktiivin 4 artiklan 2 kohdan f alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että pyyntö saada ympäristötietoa voidaan evätä, jos tiedon ilmaiseminen vaikuttaisi haitallisesti henkilötietojen luottamuksellisuuteen, jos henkilö ei ole antanut suostumustaan ja jos tällaisesta salassapidosta säädetään kansallisessa tai unionin lainsäädännössä. Poikkeusperuste ei siten liity julkisten henkilötietojen luovuttamiseen. Poikkeusperusteita on direktiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaan tulkittava suppeasti ottaen huomioon ilmaisemiseen liittyvä yleinen etu kussakin yksittäistapauksessa. Metaanipäästöasetuksen 5 artiklan 4 kohta viittaa henkilötietojen suojaa koskevaan unionin lainsäädäntöön yleisesti yksilöimättä tiettyä säädöstä nimeltä minkä vuoksi viittaus kattaa suoraan yleisen tietosuojasetuksen (EU) 2016/679 ilman erillistä tulkintatarvetta. Direktiivin 4 artiklan 4 kohdan mukaan pyydetty ympäristötieto on saatettava saataville osittain, jos poikkeusperusteen alainen tieto on mahdollista erottaa muusta pyydetystä tiedosta.

Momentin mukainen sääntely poikkeaisi siitä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 13 §:n 2 momentissa ja 16 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään. Momentista kävisi ilmi ympäristötietodirektiivin keskeinen periaate, jonka mukaan julkisia ympäristötietoja koskevaa tietopyyntöä ei tarvitse perustella, vaikka pyyntö koskisi julkisia henkilötietoja.

Pykälän 4 momentissa rajoitettaisiin tiettyjen henkilötietojen käyttämistä tietopyynnön yksilöintiperusteena. Samoin selvyuden vuoksi säädettäisiin, ettei mainittuja henkilötietoja voida julkaista Tukesin verkkosivuilla. Muutoin ympäristötietoja voitaisiin julkaista Tukesin verkkosivuilla. Tietojen salassapidon osalta noudatetaan muutoin, mitä julkisuuslaissa säädetään.

3 luku **Hallinnolliset seuraamukset**

13 §. Seuraamusmaksu. Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksusta. Kyseessä olisi hallinnollinen seuraamus, joka voitaisiin määrätä pykälässä yksilöityjä metaanipäästöasetuksen säännöksiä rikkovalle tai laiminlyöväälle toiminnanharjoittajalle, yritykselle, kaivostoiminnan harjoittajalle, unionin tuottajalle, tuojalle tai vastuulliselle osapuolelle. Säännöksellä täytettäisiin metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 1 ja 5 kohdan vaatimus siitä, että jäsenvaltion on säädettävä tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset vähintään artiklan 5 kohdan a-p alakohdassa luetelluista rikkomuksista. Pykälän 1 momentin 1–16 kohdat vastaisivat näitä alakohtia.

Kunkin kohdan alussa yksilöitäisiin se rooli, jossa toimivaan seuraamusmaksu voidaan kohdistaa. Ratkaisu vastaa metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 5 kohdan rakennetta, jossa kunkin rikkomuksen kohdalla on nimetty ne toimijaryhmät, joita se koskee.

Pykälän 2 momentin mukaan sitä, mitä laissa säädetään toimijasta, sovellettaisiin myös vastuullisen osapuoleen siltä osin kuin kyse on 1 momentin 12 kohdassa tarkoitettusta rikkomuksesta tai laiminlyönnistä. Säännös on tarpeen, koska metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 5 kohdan 1 alakohdassa seuraamuksen kohteeksi on nimetty vastuullinen osapuoli, joka 18 artiklan 8 kohdan mukaan voi olla myös muu kuin 2 §:n 8 kohdassa tarkoitettu toimija. Soveltamissäännöksellä vastuullinen osapuoli tulee 9, 15, 18, 22 ja 23 §:n soveltamisalaan ilman, että käsite olisi toistettava kussakin pykälässä erikseen, mutta vain siinä laajuudessa kuin asetus edellyttää.

Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdassa, jotka vastaavat metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 5 kohdan a ja b alakohtaa, seuraamusmaksu ehdotetaan asetettavaksi sille, joka jättää antamatta toimivaltaiselle viranomaiselle tai todentajalle näiden tehtävien suorittamiseksi tarvitseman avun, tai joka jättää toteuttamatta tarkastusraportissa esitetyt korjaavat toimet. Nämä velvoitteet ovat perusedellytys sille, että Tukes voi valvoa muiden asetuksen velvoitteiden noudattamista, minkä vuoksi niiden laiminlyönti on säädetty seuraamuksenalaiseksi riippumatta siitä, mihin aineelliseen velvoitteeseen yksittäinen valvontatoimi kulloinkin kohdistuu.

Pykälän 1 momentin 3–6 kohdassa, jotka vastaisivat metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 5 kohdan c–f alakohtaa, seuraamusmaksu ehdotetaan asetettavaksi metaanipäästöselvityksen ja siihen liittyvän todentamislauseen toimittamatta jättämisen, LDAR-ohjelman toimittamatta jättämisen ja LDAR-kartoituksen tekemättä jättämisen, komponenttien korjaamatta tai vaihtamatta jättämisen ja vuotojen kirjaamatta jättämisen sekä metaanipäästöasetuksen 14 artiklan 14 kohdan mukaisen raportin toimittamatta jättämisen seuraamukseksi. Kyse on metaanipäästöasetuksen keskeisistä mittaus-, kartoitus- ja raportointivelvoitteista, joiden noudattaminen on edellytys sille, että toiminnanharjoittajan päästöistä saadaan luotettava kuva ja että vuodot havaitaan ja korjataan. Velvoitteiden laiminlyönti estäisi asetuksen tavoitteiden toteutumisen riippumatta siitä, aiheutuuko yksittäisestä laiminlyönnistä välittömästi todennettavaa päästöä.

Pykälän 1 momentin 7–11 kohdassa, jotka vastaavat metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 5 kohdan g–k alakohtaa, seuraamusmaksu ehdotetaan asetettavaksi kielletyn tuuletuksen ja soihdutyksen, näiden valinnan osoittamisvelvollisuuden laiminlyönnin, tuuletuslaitteiden korjaamisen ja käyttövelvoitteen laiminlyönnin, tapahtumista ilmoittamisen laiminlyönnin sekä soihtutornien ja polttolaitteiden vaatimustenvastaisen käytön seuraamukseksi. Tuuletus ja soihdutus ovat metaanipäästöjen kannalta merkittävimpiä yksittäisiä päästölähteitä, minkä vuoksi asetus rajoittaa niitä tiukasti ja edellyttää, että poikkeukset perustellaan. Tähän liittyvien velvoitteiden laiminlyönnillä voi olla suoraan huomattava vaikutus toiminnanharjoittajan tai kaivostoiminnan harjoittajan tosiasialisiin päästöihin.

Metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 5 kohdan k alakohta, joka koskee soihtutornien ja polttolaitteiden vaatimustenvastaista käyttöä, on kirjoitettu passiiviin eikä siinä nimetä tekijää. Momentin 11 kohdassa seuraamuksen kohde on tämän vuoksi yksilöity niiden artiklojen perusteella, joihin alakohdassa viitataan. Metaanipäästöasetuksen 17 artiklassa säädetty soihtutornien ja polttolaitteiden käyttöä koskevat vaatimukset kohdistuvat toiminnanharjoittajaan, ja asetuksen 22 ja 23 artiklassa säädetty vastaavat vaatimukset kohdistuvat toiminnanharjoittajaan, joka harjoittaa toimintaa asetuksessa tarkoitettulla poistoasemalla. Seuraamusmaksu voitaisiin siten kohdistaa 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettuun toiminnanharjoittajaan. Ratkaisu ei laajentaisi seuraamuksen alaa metaanipäästöasetuksessa säädetystä, koska mainituissa artikloissa ei aseteta velvoitteita muille tahoille.

Pykälän 1 momentin 12 kohdassa, joka vastaa metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 5 kohdan 1 alakohtaa, seuraamusmaksu ehdotetaan asetettavaksi sille, joka vastuullisena osapuolena jättää toteuttamatta vähentämistoimenpiteet toiminnasta olevien, tilapäisesti suljettujen sekä pysyvästi suljettujen ja hylättyjen lähteiden osalta. Vastuullisen osapuolen käsite voi asetuksen mukaan kattaa myös tahon, joka ei enää harjoita varsinaista toimintaa kaivolla, minkä vuoksi velvoite on säädetty erikseen muista toiminnanharjoittajan velvoitteista.

Pykälän 1 momentin 13–16 kohdassa, jotka vastaavat metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 5 kohdan m-p alakohtia, seuraamusmaksu ehdotetaan asetettavaksi tuojan sopimustietoja, kolmansien maiden tuotantoa koskevia tietoja ja metaani-intensiteettiä koskevien tietojenantovelvollisuuksien sekä metaani-intensiteetin enimmäisarvojen noudattamatta jättämisen seuraamukseksi. Kohdat 15 ja 16 koskisivat tuojien lisäksi unionin tuottajia. Kohteena eivät sen sijaan olisi 2 §:n 5 kohdassa tarkoitettut tuottajat yleisesti, koska metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 5 kohdan o ja p alakohta on rajattu unionin tuottajiin. Nämä velvoitteet toteuttavat metaanipäästöasetuksen tavoitetta ulottaa unionin markkinoille tuotavien fossiilisten energiahyödykkeiden läpinäkyvyysvaatimukset koskemaan myös unionin ulkopuolella syntyviä päästöjä, minkä vuoksi niiden tehokas noudattaminen on keskeistä asetuksen laajemman, tuontia koskevan tavoitteen kannalta.

Momentin 13 kohta kattaisi asetuksen 27 artiklan 1 kohdan mukaisen tietojenantovelvoitteen lisäksi mainitussa kohdassa säädetyn velvoitteen esittää perustelut sille, ettei tietoja ole toimitettu, sekä ne toimet, joita tuoja on toteuttanut tietojen hankkimiseksi. Perusteluvelvoite on itsenäinen ja aktivoituu nimenomaan silloin, kun tietoja ei ole toimitettu. Asetuksen 33 artiklan 5 kohdan m alakohdassa viitataan koko 27 artiklan 1 kohtaan, joten seuraamuksen ulottaminen myös perusteluvelvoitteeseen ei laajenna seuraamuksen alaa asetuksessa säädetystä.

Momentin 14 ja 15 kohdan soveltamisessa on otettava huomioon, että velvoitteen sisältö vaihtelee sen mukaan, milloin toimitussopimus on tehty. Metaanipäästöasetuksen 28 artiklan 1 kohta ja 29 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta asettavat tuojalle ja unionin tuottajalle ehdottoman velvoitteen niiden sopimusten osalta, jotka on tehty tai uusittu mainituissa kohdissa säädetyn ajankohdan jälkeen. Sitä aiemmin tehtyjen sopimusten osalta velvoite on 28 artiklan 2 kohdan ja 29 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan lievempi: tuojan ja unionin tuottajan on pyrittävä kaikin kohtuullisin keinoin varmistamaan vastaavuus tai raportoitavaa metaani-intensiteetistä sekä raportoitava näiden keinojen tuloksista. Seuraamusmaksun määrittäminen edellyttäisi jälkimmäisessä tilanteessa sen arviointia, onko toimija käyttänyt kohtuullisia keinoja. Arvioinnissa voitaisiin ottaa huomioon muun muassa toimijan neuvotteluasema suhteessa kolmannessa maassa toimivaan tuottajaan sekä ne toimet, joita se on tosiasiallisesti toteuttanut sopimuksen muuttamiseksi. Kynnys seuraamusmaksun määrittämiselle olisi siten korkeampi kuin ehdottoman velvoitteen osalta.

Momentin 14 kohdan soveltamisalaa rajaa lisäksi metaanipäästöasetuksen 28 artiklan 7 kohta, jonka mukaan tuojat vapautetaan mainitun artiklan 1 ja 2 kohdan raportointivelvoitteista, jos ne tuovat raakaöljyä, maakaasua tai hiiltä kolmannesta maasta, jonka osalta komissio on vahvistanut vastaavuuden. Vapautus seuraa suoraan asetuksesta eikä edellytä kansallista säännöstä. Seuraamusmaksua ei siten voitaisi määrätä sellaiselle tuojalle, joka on vapautettu velvoitteesta.

Metaanipäästöasetuksen 27 artiklan 1 kohdassa ja 28 artiklan 2 kohdassa säädetään lisäksi velvollisuudesta antaa vankat perustelut sille, ettei tietoja ole toimitettu, sekä esittää tietojen hankkimiseksi toteutetut toimet. Momentin 13 ja 14 kohta kattaisivat myös tämän velvoitteen lainlyönnin. Asetuksen 29 artiklassa ei ole vastaavaa perusteluvelvoitetta, minkä vuoksi momentin 15 kohta koskisi ainoastaan tietojen toimittamista jättämistä.

Seuraamusmaksun määräämisen edellytyksenä olisi kaikissa 1 momentin kohdissa tahallisuus tai huolimattomuus. Seuraamusmaksun suuruuden arvioinnissa noudatettaisiin mitä 15 §:ssä säädetään seuraamusmaksun suuruudesta. Seuraamusmaksun määräämistä ja täytäntöönpanoa rajoittaisi lisäksi 26 §, jonka mukaan seuraamusta ei saisi määrätä eikä panna täytäntöön tavalla, joka vaarantaisi energian toimitusvarmuutta.

14 §. Seuraamusmaksun määrääminen. Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun määräämisestä. Seuraamusmaksun määräisi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kirjallisesta esityksestä markkinaoikeus.

15 §. Seuraamusmaksun suuruus. Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun suuruuden määrittämisestä sekä maksun vähimmäistason ja enimmäismäärästä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin niistä seikoista, jotka olisi otettava huomioon seuraamusmaksun suuruutta koskevassa kokonaisarvioissa. Momentin 1–9 kohta vastaisivat metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 7 kohdassa lueteltuja ohjeellisia perusteita, joita jäsenvaltion on tapauksen mukaan otettava huomioon seuraamusten määräämisessä. Kokonaisarviointiin perustuva sääntelytapa varmistaa, että rikkomuksen vakavuus, kesto ja tahallisuus sekä toimijan koko tulevat asianmukaisesti huomioon otetuksi maksun mittaamisessa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seuraamusmaksun vähimmäistasosta. Seuraamusmaksun olisi oltava vähintään niin suuri, että se poistaa rikkomuksesta tai laiminlyönnistä saadun taloudellisen tai vältetyt tappiot siltä osin kuin ne voidaan määrittää. Momentilla toteutettaisiin metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohtaa, jonka mukaan sakkojen tasolla on varmistettava, että ne vähintäänkin tosiasiallisesti poistavat rikkomisesta vastuussa olevien saamat taloushyödyt. Samalla toteutettaisiin asetuksen 33 artiklan 2 kohdan b alakohtaa, jonka mukaan toimivaltaisilla viranomaisilla on oltava valtuudet määrätä rikkomisten johdosta saatujen voittojen tai vältettyjen tappioiden menettämisestä siltä osin kuin ne voidaan määrittää. Momentin toisen virkkeen mukaan seuraamusmaksun määrä olisi korotettava asteittain toistuvien vakavien rikkomusten osalta. Korotus tapahtuisi osana 1 momentin mukaista kokonaisarviointia, jonka 4 kohdassa otetaan huomioon toimijan aiemmat tai toistuneet rikkomukset.

Taloudellisen hyödyn määrittäminen edellyttää, että hyöty on riittävällä varmuudella osoitettavissa. Jos hyötyä ei voidaan määrittää, momentti ei asettaisi seuraamusmaksulle vähimmäistasoa, vaan maksun suuruus määräytyisi yksinomaan 1 momentin mukaisen kokonaisarvioinnin perusteella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin seuraamusmaksun enimmäismäärästä. Enimmäismäärä vastaisi metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 2 kohdassa säädettyä enimmäismäärää, jonka mukaan hallinnollisten sakkojen määrä saa olla oikeushenkilöiden osalta enintään 20 prosenttia edellisen kalenterivuoden vuosituloista ja luonnollisten henkilöiden osalta enintään 20 prosenttia edellisen kalenterivuoden vuosituloista.

Enimmäismäärä olisi ehdoton, eikä seuraamusmaksu voisi ylittää sitä myöskään 2 momentissa tarkoitetun taloudellisen hyödyn poistamiseksi. Pykälän 2 ja 3 momentti muodostaisivat siten yhdessä vaihteluvälin, jonka alarajan on saadun taloudellisen hyödyn määrä ja ylärajana 20 prosenttia liikevaihdosta tai tuloista. Vastaava rakenne sisältyy energian tukkumarkkinoiden eheydestä ja tarkasteltavuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1227/2011 18 artiklan 4 ja 5 kohtaan, joiden mukaan hallinnollisen sakon määrä saa olla enintään 20 prosenttia liikevaihdosta tai vuosituloista ja sen on oltava vähintään yhtä suuri kuin rikkomisesta saatu taloudellinen hyöty.

Luonnolliselle henkilölle määrättävän seuraamusmaksun enimmäismäärä olisi lisäksi rajattu 200 000 euroon. Metaanipäästöasetuksessa erotetaan oikeushenkilöt ja luonnolliset henkilöt toisistaan seuraamusmaksun enimmäismäärää koskevassa sääntelyssä, minkä vuoksi myös kansallisessa laissa on tarpeen ottaa kantaa luonnolliselle henkilölle määrättävän seuraamusmaksun enimmäismäärän. Jos luonnollisen henkilön rikkomuksesta saama taloudellinen hyöty ylittää euromääräisen enimmäismäärän, seuraamusmaksu ei voisi 2 momentista huolimatta ylittää sitä. Tilanne on käytännössä epätodennäköinen, koska luonnollinen henkilö on metaanipäästöasetuksen soveltamisalassa poikkeuksellinen toimija.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, mitä liikevaihdolla tarkoitetaan 3 momenttia sovellettaessa. Laskentaperusteena käytettäisiin niiden liiketoimintojen liikevaihtoa, joihin rikkomuksella tai laiminlyönnillä on ollut vaikutusta tai joihin sillä on pyritty vaikuttamaan. Momentin merkitys on käytännössä suurin sellaisten oikeushenkilöiden kohdalla, jotka harjoittavat metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan kuuluvan toiminnan ohella myös muuta liiketoimintaa. Vertikaalisesti integroituneen yrityksen osalta laskentaperustetta sovellettaisiin vastaavalla tavalla koko yrityksen tasolla.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin seuraamusmaksun alentamisesta silloin kun, rikkomus tai laiminlyönti johtuu metaanipäästöasetuksen 15 artiklan 8 kohdassa tarkoitettua poikkeuksellisesta viiveestä ja toiminnanharjoittaja on toimittanut Tukesille mainitussa kohdassa tarkoitetun täytäntöönpanoaikataulun. Metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 6 kohta koskee sekä seuraamusmaksun alentamista että niiden määräämistä jättämistä. Kansallisesti nämä toteutettaisiin kahdessa säännöksessä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi 18 §:n 2 momentin nojalla jättää tekemättä esityksen seuraamusmaksun määräämisestä, jos se pitää sitä poikkeuksellisen viiveen vuoksi perusteltuna. Jos esitys tehdään, seuraamusmaksua olisi ehdotetun 15 §:n 5 :n momentin nojalla alennettava täytäntöönpanokauden ajalta. Säännökset muodostavat siten porrastuksen, jossa viraston harkinta kohdistuu ensin siihen, tehdäänkö esitystä lainkaan, ja maksun alentaminen tulee sovellettavaksi vasta, jos esitys tehdään.

16 §. Seuraamusmaksun vanhentuminen. Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun määräämiselle asetettavista vanhentumisajoista. Pykälän 1 momentin mukaan seuraamusmaksua ei saisi määrätä, ellei Tukes olisi tehnyt esitystä markkinaoikeudelle viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi. Momentin mukaan Tukesin toimenpiteet rikkomuksen tai laiminlyönnin tutkimiseksi katkaisisivat vanhentumisaajan kulumisen ja aloittaisivat sen kulumisen alusta. Tällä varmistettaisiin, ettei vanhentumisaika ehdi kulua umpeen kesken sen, kun Tukes aktiivisesti selvittää epäiltyä rikkomusta esimerkiksi ehdotetussa 6 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen yhteydessä.

Pykälän 2 momentin mukaan seuraamusmaksua ei saisi määrätä lainkaan, jos esitystä markkinaoikeudelle ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui tai jatkettun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi. Toisin kuin 1 momentin mukainen viiden vuoden vanhentumisaika, 2 momentin mukainen kymmenen vuoden enimmäisaika ei katkaisi Tukesin tutkintatoimenpiteillä, vaan se muodostaisi ehdottoman takarajan, jonka jälkeen seuraamusmaksua ei voitaisi enää määrätä riippumatta siitä, kuinka aktiivisesti asiaa on sitä ennen tutkittu. Säännöksellä varmistettaisiin toimijan oikeusturva ja oikeusvarmuus siltä osin, ettei seuraamusmaksun uhka voisi säilyä rajattoman pitkään toistuvien tutkintatoimenpiteiden vuoksi. Pykälän 2 momentin mukaista kymmenen vuoden aikarajaa rikkomuksen tai laiminlyönnin tapahtumisesta tai jatkettun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta sen päättymisestä ei kuitenkaan voisi ylittää. Asian käsittely oikeuslaitoksessa ei vaikuttaisi vanhenemiseen.

Vanhentumisaikoja koskeva sääntely vastaisi sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) omaksuttua mallia. Metaanipäästöasetus ei itsessään sisällä säännöksiä seuraamusmaksun vanhentumisesta, joten vanhentumisaikojen säätäminen kuuluu kansalliseen liikkumavaraan. Vastaavan kaltaisia määräaikoja sovelletaan myös muualla hallinnollisia seuraamusmaksuja koskevassa sääntelyssä, kuten kilpailulaissa, minkä vuoksi ehdotettuja määräaikoja voidaan pitää Suomen oikeusjärjestelmän kannalta johdonmukaisina ja ennakoitavina.

17 §. Seuraamusmaksun käsittely markkinaoikeudessa. Pykälän 1 momentin mukaan seuraamusmaksua määräämistä koskevan esityksen saavuttua markkinaoikeuteen asia olisi ennen käsitteilyä valmisteltava markkinaoikeuden ylituomarin tai markkinaoikeustuomarin johdolla niin, että se voidaan viipymättä ratkaista. Valmistelu ei olisi tarpeen, jos esitys jätetään tutkimatta tai hylätään heti perusteettomana.

Pykälän 2 momentin mukaan asiaa valmisteltaessa olisi varattava sille oikeushenkilölle tai luonnolliselle henkilölle, jota esitys koskee, tilaisuus suullisesti tai kirjallisesti vastata esitykseen. Esityksen johdosta voitaisiin myös kuulla oikeushenkilöä, johon laiminlyönti tai rikkomus kohdistuu. Valmistelu voitaisiin päättää, vaikka asianosainen ei olisi antanut pyydettyä vastausta esityksen johdosta. Markkinaoikeus voisi velvoittaa asianomaisen saapumaan istuntoon sekä esittämään liikekirjeenvaihtonsa, kirjanpitonsa, pöytäkirjansa ja muut esityksen perustetta selvittävät asiakirjat.

Pykälän 3 momentin mukaan asian käsittelystä ja selvittämisestä markkinaoikeudessa säädettäisiin muutoin oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013).

18 §. Esityksen tekemättä jättäminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi edellytykset, joiden täyttyessä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle olisi jätettävä tekemässä esitys seuraamusmaksun määräämisestä.

Pykälän 1 momentti koskisitilannetta, jossa Tukes päättyy siihen, ettei minkään ehdotetun lain 3 luvussa tarkoitetun seuraamuksen, kuten seuraamusmaksun, taikka julkisen varoituksen, määrääminen ole tarkoituksenmukaista, koska rikkomus tai laiminlyönti on kokonaisuutena arvioiden pidettävä vähäisenä. Momentti olisi sidottu siinä mielessä, onko rikkomus tai laiminlyönti pidettävä kokonaisuutena arvioiden vähäisenä, jäisi sen sijaan Tukesin harkintaan.

Pykälä eroaa ehdotetussa 19 §:ssä tarkoitetusta julkisesta varoituksesta siten, että 18 §:n soveltaminen johtaisi seuraamuksitta jättämiseen kokonaisuudessaan, kun taas 19 §:ssä tarkoitettu julkinen varoitus olisi itsenäinen seuraamuslaji, jota voidaan käyttää myös vakavammissa rikkomus- ja laiminlyöntitapauksissa.

Pykälän 2 momentin mukaan Tukes voisi jättää esityksen tekemättä myös siltä osin kuin rikkomus ja laiminlyönti johtuu metaanipäästöasetuksen 15 artiklan 8 kohdassa tarkoitetusta poikkeuksellisesta viiveestä ja toiminnanharjoittaja on toimittanut virastolle mainitussa kohdassa tarkoitetun täytäntöönpanoaikataulun. Momentin harkinnanvarainen muotoilu vastaa metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 6 kohtaa, jonka mukaan jäsenvaltioiden on harkittava seuraamusten alentamista tai määräämättä jättämistä. Momentti täydentäisi 15 §:n 5 momenttia ja panisi yhdessä sen kanssa toimeen asetuksen 33 artiklan 6 kohdan. Kyse ei ole lain voimaantuloon sidotusta siirtymäjärjestelystä, koska tilanne voi toistua myös uusien toimipaikkojen osalta, minkä vuoksi säännös ehdotetaan sijoitettavan lain pysyviin säännöksiin eikä ehdotettuun 31 §:ään.

19 §. Julkinen varoitus. Pykälässä säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oikeudesta antaa julkinen varoitus toimijalle, joka rikkoo tai laiminlyö 13 §:n 1 momentissa tarkoitettua

velvoitetta. Pykälä vastaisi metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 2 kohdan c alakohtaa, jonka mukaan jäsenvaltion on varmistettava toimivaltaiselle viranomaiselle valtuudet antaa julkisia varoituksia tai ilmoituksia. Asetuksen 33 artiklan 2 kohdassa julkinen varoitus on luettu itsenäisenä seuraamuksena muiden kohdassa lueteltujen seuraamusten ja toimenpiteiden rinnalla, eikä asetus rajaa sen käyttöä vain vähäisiin tai lievennettyihin tapauksiin. Tämän vuoksi pykälä ehdotetaan kirjoitettavaksi itsenäiseksi seuraamuslajiksi, jota Tukes voisi harkintansa mukaan käyttää minkä tahansa ehdotetun 13 §:n 1 momentissa tarkoitettun rikkomuksen perusteella, eikä ei ainoastaan vaihtoehtona seuraamusmaksulle kevyimmissä tapauksissa.

Pykälän 2 momentin mukaan julkinen varoitus voitaisiin antaa seuraamusmaksun sijaan tai sen lisäksi. Virasto voisi siten käyttää pelkkää julkista varoitusta silloin, kun sitä on pidettävä riittävänä ilman taloudellista seuraamusta, tai yhdistää julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun silloin, kun seuraamusmaksu ei yksin tuottaisi riittävää varoittavaa esimerkkiä. Harkinnassa voitaisiin ottaa soveltuvien osin huomioon 15 §:n 1 momentissa luetellut seikat.

20 §. Lopettamismääräys. Pykälässä säädettäisiin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston oikeudesta määrätä toimija lopettamaan 13 §:n § momentissa tarkoitettu rikkomus tai laiminlyönti. Pykälä vastaa metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 2 kohdan a alakohtaa, jonka mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että toimivaltaisella viranomaisella on valtuudet antaa päätös, jossa oikeushenkilöä vaaditaan lopettamaan rikkominen.

Toisin kuin seuraamusmaksu, julkinen varoitus ja uhkasakko, jotka ovat luonteeltaan jälkikäteisiä ja joko rangaistusluonteisia tai taloudellista hyötyä poistavia, lopettamismääräys on luonteeltaan tulevaisuuteen suuntautuva hallinnollinen toimenpide. Sen tarkoituksena on saada rikkomus tai laiminlyönti päättymään, ei rangaista siitä tai poistaa siitä saatua hyötyä. Määräys voi kohdistua esimerkiksi tilanteeseen, jossa toimija jatkaa kielletyn tuuletuksen tai soihdutuksen suorittamista, ei ole korjannut havaittua vuotoa, tai jatkaa metaanipäästöselvitysten toimittamista jättämistä.

Kuten muidenkin metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 2 kohdan mukaisten seuraamusten ja toimenpiteiden, myös lopettamismääräyksen soveltamisalan ehdotetaan ulottuvan kaikkiin 13 §:n 1 momentissa lueteltuihin, metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 5 kohdan mukaisiin rikkomuksiin, ei ainoastaan 33 artiklan 2 kohdassa erikseen mainittuihin rikkomuksiin. Ratkaisun perusteita on käsitelty ehdotetun 13 §:n perusteluissa.

Lopettamismääräyksen tehostamisesta uhkasakolla säädettäisiin 21 §:ssä, jossa säädettäisiin yleisesti Tukesin oikeudesta tehostaa tämän luvun nojalla annettuja määräysten noudattamista uhkasakolla.

21 §. Uhkasakko. Pykälässä säädettäisiin että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi tehostaa ehdotetun lain nojalla tekemäänsä päätöstä taikka antamansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Pykälä vastaisi metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 2 kohdan d alakohtaa, jonka mukaan jäsenvaltion on varmistettava toimivaltaiselle viranomaiselle valtuudet määrätä uhkasakkoja. Tehoste voitaisiin asettaa minkä tahansa ehdotetun lain nojalla annetun kiellon tai määräyksen noudattamisen varmistamiseksi, mukaan lukien esimerkiksi 20 §:ssä tarkoitettun lopettamismääräyksen sekä 6 §:ssä tarkoitettun tarkastuksen perusteella annetun korjaavien toimenpiteiden ilmoituksen noudattaminen.

Pykälässä ehdotetaan Tukesin käyttöön kaikkia kolmea uhkasakkolain (1113/1990) mukaista hallinnollista pakkokeinoa eli uhkasakkoa, teettämisuhkaa ja keskeyttämisuhkaa. Laajempi

keinovalikoima toteuttaisi paremmin metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 1 kohdan vaatimusta siitä, että seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia.

Tukes voisi valita tilanteeseen parhaiten soveltuvan keinon. Valintaa ei ehdoteta rajattavaksi laissa, vaan se kuuluisi viraston harkintaan, jota ohjaisivat uhkasakkolaki sekä hallinnon yleiset oikeusperiaatteet ja erityisesti suhteellisuusperiaate. Harkinnassa voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi se, kykeneekö toimija itse täyttämään velvoitteen, jolloin uhkasakko olisi tyypillisesti riittävä tehoste. Teettämishuoka voisi puolestaan soveltua tilanteeseen, jossa tekemättä jätetty toimenpide on toteutettavissa myös ulkopuolisen tekemänä laiminlyöjän kustannuksella. Keskeyttämishuokaa voitaisiin harkita erityisesti silloin, kun rikkomus on vakava ja toiminnan jatkaminen sellaisenaan aiheuttaisi merkittäviä metaanipäästöjä. Luettelo ei olisi tyhjentävä, eikä se rajoittaisi viraston mahdollisuutta valita muukin tehoste, jos se on tilanteessa tarkoituksenmukaisin.

Uhkasakon, teettämishuokan ja keskeyttämishuokan asettamisessa, maksettavaksi tuomitsemisessa ja täytäntöönpanossa noudatettaisiin uhkasakkolaissa säädettyä menettelyä. Uhkasakon suuruus olisi harkittava siten että sen voidaan olettaa johtavan päävelvoitteen täyttämiseen.

22 §. Seuraamusmaksun ja uhkasakon täytäntöönpano ja täytäntöönpanon vanhentuminen. Pykälässä säädettäisiin lainvoimaiseksi tulleen seuraamusmaksun ja uhkasakon täytäntöönpanosta sekä seuraamusmaksun täytäntöönpano-oikeuden vanhentumisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan seuraamusmaksu ja uhkasakko määrättäisiin maksettavaksi valtiolle.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdotetun lain nojalla maksettavaksi määrätyn seuraamusmaksun ja uhkasakon täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). Kansallisesti asetettu ja tuomittu uhkasakko pantaisiin näin ollen täytäntöön samaa lakia noudattaen kuin seuraamusmaksu, vaikka uhkasakon asettamisesta ja tuomitsemisesta maksettavaksi säädetäänkin erikseen 24 §:ssä ja uhkasakkolaissa.

Pykälän 3 momentin mukaan seuraamusmaksu vanhenisi vuoden kuluttua seuraamusmaksua koskevan lainvoimaa saaneen ratkaisun antamispäivästä. Tämä vanhentumisaika koskisi seuraamusmaksun täytäntöönpano-oikeutta ja olisi eri asia kuin 16 §:ssä tarkoitettu vanhentumisaika, joka koskisi Tukesin oikeutta tehdä markkinaoikeudelle esitys seuraamusmaksun määräämisestä. Säännös on tarpeen oikeusvarmuuden turvaamiseksi sen osalta, kuinka kauan lainvoimaiseksi tulleen seuraamusmaksun perintä on mahdollista. Sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa ei säädetä täytäntöönpano-oikeuden vanhentumisesta, minkä vuoksi asiasta on tarpeen säätää ehdotetussa laissa. Uhkasakon tuomitsemisen määräajasta säädetään uhkasakkolaissa, minkä vuoksi uhkasakko ei kuulu momentin soveltamisalaan.

Seuraamusmaksulle tai uhkasakolle ei ehdoteta säädettäväksi viivästyskorkoa tai muuta viivästysseuraamusta, koska seuraamusmaksu on luonteeltaan rangaistusluonteinen ja rinnastuu ankaruudeltaan sakkorangaistukseen. Pääsääntönä on pidetty sitä, ettei tällaisesta seuraamuksesta tule periä viivästyskorkoa, koska se kasvattaisi tosiasiallisesti rangaistuksen kokonaismäärää täytäntöönpanovaiheen keston mukaan tavalla, joka ei olisi osa alkuperäistä, lainvoimasta seuraamusta.

23 §. Maksut. Pykälässä säädettäisiin Tukesin ehdotetun lain nojalla perimistä maksuista ja kustannuksista sekä niiden perimisessä noudatettavasta menettelystä.

Pykälän 1 momentin mukaan Tukesin suoritteiden maksullisuudesta ja perittävien maksujen suuruudesta säädetäisiin valtion maksuperustelaisissa (150/1992).

Pykälän 2 momentti olisi erityissäännös, joka poikkeaisi 1 momentista. Sen mukaan virastolla olisi oikeus periä tarkastuksen kohteena olevalta toimijalta kokonaisuudessaan ne kustannukset, jotka aiheutuvat metaanipäästöasetuksen 6 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitetun muun kuin rutiinitarkastuksen tekemisestä, jos tarkastuksessa todetaan asetuksen vakava rikkominen. Perittäviä kustannuksia olisivat esimerkiksi mittauksista ja testauksesta aiheutuvat kustannukset sekä muut tarkastuksen tekemisestä aiheutuvat kustannukset.

Metaanipäästöasetuksessa ei säädetä tarkastuksista aiheutuvien kustannusten perimisestä. Asetuksen 4 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaisilla viranomaisilla on riittävät valtuudet ja resurssit asetuksessa säädettyjen tehtävien täyttämiseksi, ja sama lähtökohta ilmaistaan asetuksen johdanto-osan 11 kappaleessa. Asetuksessa ei kuitenkaan säädetä siitä, miten resurssit järjestetään. Ehdotettu sääntely ei siten perustu metaanipäästöasetuksen liikkumavaraan, vaan se on kansallisen harkinnan varassa olevaa, valtion maksuperustelakiin nojautuvaa tämentävää sääntelyä, joka osaltaan tukee 4 artiklan 3 kohdan mukaisen resurssivelvoitteen täyttämistä.

Ehdotus on linjassa valtion maksuperustelain kanssa. Maksuperustelain 4 §:ssä luetellaan tapaukset, joissa suoritteista tulee periä maksu, jollei suoritteen maksuttomuudelle ole perusteltua syytä. Lain esitöiden mukaan myös valtion muu toiminta, kuten lakisääteinen tarkastus- ja valvontatoiminta, olisi maksullista silloin, kun suoritteen tuottaminen on seurausta vastaanottajan toimenpiteistä (HE 176/1991 vp, s. 15). Metaanipäästöasetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaan tarkastukset jakautuvat rutiinitarkastuksiin, jotka kohdistuvat toiminnanharjoittajiin ja kaivos-toiminnan harjoittajiin säännöllisesti näiden toiminnasta riippumatta, sekä muihin kuin rutiinitarkastuksiin, joita 4 kohdan a alakohdan mukaan tehdään perustellun valituksen tai viranomaisen tietoon tulleen säännösten noudattamatta jättämisen vuoksi. Rutiinitarkastuksen kustannusten kohdistaminen tarkastettavalle ei täyttäisi maksuperustelain esitöissä tarkoitettua edellytystä siitä, että suorite on seurausta vastaanottajan toimenpiteestä, koska rutiinitarkastus tehdään toimijan menettelystä riippumatta. Muu kuin rutiinitarkastus sen sijaan tehdään toimijan oman toiminnan tai laiminlyönnin seurauksena, minkä vuoksi sen kustannusten periminen täyttää maksuperustelain edellytykset silloin, kun tarkastuksessa todetaan vakava rikkominen. Lisäksi kustannusten periminen edellyttäisi, että tarkastuksessa todetaan metaanipäästöasetuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu vakava rikkominen. Vähäisemmät puutteet eivät siten johtaisi kustannusvastuuseen. Kynnys vastaisi sitä, jonka metaanipäästöasetus itse asettaa korjaavia toimia koskevan ilmoituksen antamiselle ja tarkastusvälin lyhentämiselle. Kustannusvastuu kytkeytyisi siten samaan rikkomisen vakavuuteen kuin asetuksen omat seuraukset, mikä tekee sääntelystä johdonmukaisen ja ennakoitavan.

Momentin soveltamisala olisi rajattu kahdella tavalla. Se koskisi ainoastaan metaanipäästöasetuksen 6 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja tarkastuksia. Mainitun kohdan b, c ja d alakohdassa tarkoitettut tarkastukset tehdään toimivaltaisen viranomaisen harkinnan perusteella ilman edeltävää epäilyä säännösten noudattamatta jättämisestä, minkä vuoksi niistä aiheutuvien kustannusten siirtämistä toimijan vastuulle ei ole pidetty oikeasuhtaisena. Lisäksi kustannusten periminen edellyttäisi, että tarkastuksessa todetaan metaanipäästöasetuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu vakava rikkominen. Vähäisemmät puutteet eivät siten johtaisi kustannusvastuuseen. Kynnys vastaisi sitä, jonka asetus itse asettaa korjaavia toimia koskevan ilmoituksen antamiselle ja tarkastusvälin lyhentämiselle.

Muusta kuin rutiinitarkastuksesta aiheutuvat kustannukset voivat käytännössä olla huomattavia, koska tarkastus saattaa edellyttää erityisasiantuntemuksen käyttöä tai teknisesti vaativia

mittauksia esimerkiksi öljyn ja maakaasun tuotannossa. Kustannusten kohdistaminen sille toimijalle, jonka toiminnasta tarkastuksen tarve on aiheutunut, on perusteltua sekä hallinnollisen tehokkuuden että toimijoiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Muutoin kustannuksista vastaisivat viime kädessä kaikki toimijat maksujen kautta, vaikka ne ovat aiheutuneet yksittäisen toimijan menettelystä.

EU:n metaanipäästöasetuksen mukaiset ei-rutiinitarkastusten kustannukset voivat käytännössä olla huomattavia, koska ne saattavat edellyttää esimerkiksi 6 artiklan 7 kohdassa tarkoitetun erityisasiantuntemuksen käyttöä taikka teknisesti vaativia mittauksia esimerkiksi öljyn ja maakaasun tuotannossa. Kustannusten kohdistaminen sille toimijalle, jonka toiminnasta ei-rutiinitarkastuksen tarve on aiheutunut, on perusteltua sekä hallinnollisen tehokkuuden että yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Muutoin näistä kustannuksista vastaisivat viime kädessä kaikki toimijat esimerkiksi valvontamaksujen kautta, vaikka kustannukset ovat aiheutuneet yksittäisen toimijan vaatimustenvastaisuudesta.

24 §. Seuraamusten julkistaminen. Pykälä perustuu metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 8 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on julkaistava vuosittain tiedot asetuksen nojalla määrättyjen seuraamusten tyypistä ja koosta, rikkomuksista sekä seuraamuksen saaneista toimijoista.

Pykälän 1 momentin mukaan Tukesin olisi julkistettava antamansa julkinen varoitus sekä markkinaoikeuden määräämä seuraamusmaksu. Julkistamisen yhteydessä olisi ilmoitettava, onko päätös lainvoimainen. Jos muutoksenhakutuomioistuimien kumoaa päätöksen, Tukesin olisi julkistettava tieto muutoksenhakutuomioistuimen ratkaisusta vastaavalla tavalla kuin alkuperäisen seuraamuksen julkistaminen on tehty. Yksittäisten seuraamusten julkistaminen täydentäisi 3 momentissa tarkoitettua vuosittaista koontijulkaisua, joka perustuu metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 8 kohtaan. Kun vuosittainen koontijulkaisu antaa yleiskuvan seuraamusten tyypistä ja määrästä, tämän momentin mukainen yksittäisten päätösten julkistaminen tuottaisi ajantasaista ja yksilöityä tietoa jokaisesta annettusta julkisesta varoituksesta ja määrätystä seuraamusmaksusta heti niiden antamisen jälkeen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin julkistamatta jättämisen edellytyksistä. Tukes ei saisi julkistaa markkinaoikeuden määräämää seuraamusmaksua, jos julkistaminen saattaisi aiheuttaa kohtuutonta vahinkoa asianosaiselle. Julkistamatta jättäminen olisi poikkeuksellista, ja pääsääntönä olisi edelleen se, että seuraamukset julkaistaan avoimuuden ja seuraamusjärjestelmän varoittavan vaikutuksen edistämiseksi. Kohtuuttoman vahingon arvioinnissa voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi se, sisältääkö julkistettava tieto sellaisia liikesalaisuuksia tai muita arkaluonteisia tietoja, joiden paljastuminen aiheuttaisi asianosaiselle vahinkoa, joka olisi selvässä epäsuhdassa julkistamisella tavoiteltuun avoimuushyötyyn nähden.

Pykälän 3 momentin mukaan Tukesin olisi lisäksi julkistettava vuosittain tiedot metaanipäästöasetuksen ja ehdotetun lain rikkomuksista, määrättyjen seuraamusten tyypistä ja määrästä sekä niistä toimijoista ja vastuullisista osapuolista, joille seuraamuksia on määrätty. Ehdotettu säännös perustuu metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 8 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on julkaistava vuosittain tiedot asetuksen nojalla määrättyjen seuraamusten tyypistä ja koosta, rikkomuksista sekä toiminnanharjoittajista, yrityksistä, kaivostoiminnan harjoittajista, tuottajista tai tuojista, joille seuraamuksia on määrätty. Momentin sanamuoto on kirjoitettu vastaamaan asetuksen 33 artiklan 8 kohtaa kaikilta osin. Mainitun kohdan toisen alakohdan mukainen raportointi ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/1203 22 artiklan mukaisesti ei edellytä ehdotettuun lakiin erillistä säännöstä, koska se koskee jäsenvaltion ja komission välistä raportointia.

25 §. Suhde rikosoikeudellisiin menettelyihin ja muihin seuraamuksiin. Pykälässä säädettäisiin ehdotetussa 3 luvussa tarkoitettujen hallinnollisten seuraamusten suhteesta toisiinsa sekä rikosoikeudelliseen menettelyyn.

Kaksoisrangaistavuuden kiellon mukaisesti samasta teosta ei tule voida määrätä useampia rangaistusluonteisia seuraamuksia. Kaksoisrangaistavuuden kiellosta määrätään Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7. lisäpöytäkirjan 4 artiklassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artiklassa. Kaksoisrangaistavuuden kiellon soveltamisala määräytyy Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön (ns. Engel-kriteerit) mukaan seuraamuksen tosiasiallisen luonteen, ei sen kansallisen muodollisen luokittelun perusteella. Myös hallinnollinen seuraamus voi siten olla luonteeltaan rangaistusluonteinen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, ettei 13 §:ssä tarkoitettua seuraamusmaksua saa määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa, eikä sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio.

Ehdotetun lain mukainen seuraamusmaksu voidaan määrätä ainoastaan metaanipäästöasetuksen velvoitteiden rikkomisesta tai laiminlyönnistä. Muiden lakien mukaiset hallinnolliset seuraamusmaksut koskevat muita velvoitteita, eikä samasta teosta voi siten tulla määräytyksi useampaa rangaistusluonteista hallinnollista seuraamusmaksua. Erillistä säännöstä suhteesta muiden lakien mukaisiin hallinnollisiin seuraamusmaksuihin ei ole tämän vuoksi pidetty tarpeellisena.

26 §. Energian toimitusvarmuus. Pykälässä säädettäisiin yleisenä periaatteena, ettei ehdotetun lain 3 luvussa tarkoitettua seuraamusta tai toimenpidettä, eli lopettamismääräystä, julkista varoitusta, uhkasakkoa tai seuraamusmaksua, saisi määrätä eikä panna täytäntöön tavalla, joka vaarantaisi energian toimitusvarmuutta kansallisesti tai unionin tasolla. Säännös perustuu metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltion on varmistettava toimivaltaiselle viranomaiselle kyseisessä kohdassa luetellut valtuudet nimenomaisesti edellyttäen, etteivät ne vaaranna energian toimitusvarmuutta. Se, että säännös kattaa sekä kansallisen että unionin tason, vastaa asetuksessa omaksuttua lähtökohtaa, jonka mukaan energian sisämarkkinat ja niiden toimivuus muodostavat unionin laajuisen kokonaisuuden. Yksittäisen jäsenvaltion seuraamuskäytäntö voi vaikuttaa toimitusvarmuuteen myös muissa jäsenvaltioissa esimerkiksi rajat ylittävän kaasu- tai LNG- kaupan kautta.

Euroopan komissio on antanut 20 päivänä heinäkuuta 2026 komission suosituksen (EU) 2026/1835 energia-alan metaanipäästöjen vähentämisestä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1787 33 artiklassa säädettyjen seuraamusten soveltamisesta tuojien velvoitteiden osalta, (jäljempänä komission suositus). Komission suosituksessa suositellaan, etteivät jäsenvaltiot soveltaisi seuraamuksia metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 5 kohdan m, n, o alakohdan (eli ehdotetun lain 13 §:n 1 momentin 13–16 kohdan) mukaisiin tuojien tietojenantovelvollisuuksien rikkomisiin, jotka koskevat vuosina 2027, 2028 ja 2029 erääntyviä velvoitteita, lukuun ottamatta petollisia rikkomuksia. Suosituksen taustalla on komission arvio siitä, että Lähi-idän kriisi ja Hormuzinsalmen tilanteen aiheuttama globaalien öljy- ja kaasumarkkinoiden kiristyminen voisi seuraamusten täysimääräisen soveltamisen yhteydessä vaarantaa unionin energian toimitusvarmuuden ja johtaa kaupan siirtymiseen pois unionin markkinoilta. Komissio on ilmoittanut arvioivansa tilannetta uudelleen viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2028 metaanipäästöasetuksen 36 artiklan mukaisen uudelleentarkastelun yhteydessä. Suositus ei estä jäsenvaltiota soveltamasta samaa määräaikaunionin tuottajiin, jos se katsoo, että seuraamusten määrääminen voisi niiltä osin vastaavalla tavalla vaarantaa energian toimitusvarmuuden. Suositus ei myöskään estä kansallisen seuraamusjärjestelmän säätämistä, ja siinä kannustetaan jäsenvaltioita säätämään seuraamuksista kiireellisesti. Suosituksen johdanto-osan

7 kappaleen mukaan vasta vähemmistö jäsenvaltioista on ilmoittanut komissiolle seuraamusjärjestelmästään.

Komission suositus ei muuta metaanipäästöasetuksen 27–29 artiklan mukaisia tuojien velvoitteita, jotka pysyvät täysimääräisesti voimassa. Suositus ei myöskään ole Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 288 artiklan neljännen kohdan mukaisesti oikeudellisesti sitova, eikä sellaisenaan muuta ehdotetun lain tai metaanipäästöasetuksen sisältöä. Suositus ei voi itsessään luoda yksityisille oikeuksia, joihin nämä voisivat vedota kansallisessa tuomioistuimessa tai viranomaisessa. Unionin tuomioistuin on kuitenkin asiassa C-322/88, Grimaldi v. Fonds des maladies professionnelles (tuomio 13.12.1989), vahvistanut, että kansalliset tuomioistuimet ja viranomaiset ovat velvollisia ottamaan suositukset huomioon ratkaistessaan niiden käsiteltävänä olevia asioita, erityisesti silloin, kun suositukset voivat valaista muiden kansallisen tai unionin oikeuden säännösten tulkintaa. Tämän vuoksi komission suositus on merkityksellinen, vaikka ei sitova, tulkinta-apu arvioitaessa, milloin ehdotetussa pykälässä tarkoitettu toimitusvarmuuden vaarantumisen kiello käytännössä aktualisoituu erityisesti tuojaan koskevien velvoitteiden osalta. Tukesin ja mahdollisen muutoksenhakutuomioistuimen tulisi ottaa suositus huomioon tätä pykälää soveltaessaan siltä osin kuin se koskee 13 §:n 1 momentin 13–15 kohdan mukaisia rikkomuksia vuosina 2027–2029, jollei kyse ole petollisesta rikkomuksesta.

Ehdotetussa laissa ei säädettäisi komission suosituksen sisällöstä. Ehdotettu 29 § on kirjoitettu toimijaneutraaliksi ja se koskee kaikkia 3 luvussa tarkoitettuja seuraamuksia ja toimenpiteitä, joten se kattaa myös 13 §:n 1 momentin 15 ja 16 kohdassa tarkoitettut unionin tuottajat. Suosituksen johdanto-osan 23 kappaleessa tarkoitettu mahdollisuus ulottaa vastaava pidättyvyys unionin tuottajiin ei siten edellytä erillistä säännöstä. Erillistä säännöstä ei tarvita myöskään siitä, missä menettelyn vaiheessa toimitusvarmuus otetaan huomioon, koska pykälä kattaa sekä seuraamuksen esittämisen, määräämisen että täytäntöönpanon.

Käytännössä komission suosituksella voisi olla vaikutuksia ehdotetun lain tulkintaan ja soveltamiseen. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto arvioisi ensin, onko kyse 13 §:n 1 momentin 13–15 kohdassa tarkoitettusta rikkomuksesta, joka koskee vuosina 2027–2029 erääntyvää velvoitetta, ja onko rikkomus petollinen. Jos rikkomus ei ole petollinen, viraston olisi otettava suositus huomioon arvioidessaan 26 §:n nojalla, vaarantaisiko seuraamuksen määrääminen energian toimitusvarmuutta. Jos virasto katsoisi näin olevan, se ei saisi esittää seuraamusta määrättäväksi. Jos esitys kuitenkin tehtäisiin, ehdotetussa 26 §:ssä tarkoitettu kiello sitoisi myös markkinaoikeutta seuraamusta määrättäessä ja edelleen seuraamuksen täytäntöönpanoa. Arvio olisi tehtävä tapauskohtaisesti, eikä suositus poistaisi Tukesin velvollisuutta valvoa metaanipäästöasetuksen 27–29 artiklan mukaisten velvoitteiden noudattamista eikä sen mahdollisuutta käyttää muita 3 luvussa tarkoitettuja toimenpiteitä, kuten 20 §:ssä tarkoitettua lopettamismääräystä.

27 §. Poliisin virka-apu. Pykälässä säädettäisiin poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua. Virka-apu voi tulla kysymykseen sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston että ministeriön asettamien velvoitteiden täytäntöönpanossa. Pykälä olisi luonteeltaan informatiivinen viittaus poliisilakiin (872/2011), eikä sillä laajennettaisi poliisin virka-apuvelvollisuutta.

4 luku Erinäiset säännökset

28 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentin mukaan Tukesin tavanomaiseen hallintopäätökseen, kuten lopettamismääräykseen tai tarkastukseen perustuvaan korjaavien toimenpiteiden vaatimukseen, haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Toisin kuin energia-markkinasääntelyssä, jossa markkinasääntelyviranomaisen päätökset ohjautuvat pääsääntöisesti markkinaoikeuteen niihin liittyvän kilpailu- ja markkinaoikeudellisen ulottuvuuden vuoksi, Tukesin

metaanipäästöasetuksen mukaiset päätökset ovat luonteeltaan teknistä vaatimustenmukaisuuden valvontaa, minkä vuoksi tavanomainen hallintovalitusreitti hallinto-oikeuteen on tarkoituksemukaisempi ratkaisu.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdotetussa 17 §:ssä tarkoitettuun markkinaoikeuden päätökseen seuraamusmaksuasioissa haettaisiin muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Pykälän 3 momentin mukaan Tukesin päätökseen toimittaa tarkastus ei saisi hakea muutosta erikseen. Säännös olisi luonteeltaan informatiivinen eikä loisi uutta, itsenäistä muutoksenhaku-oikeuden rajoitusta. Tarkastuksen toimittamista koskeva ratkaisu on valmisteleva toimenpide, joka ei sellaisenaan ratkaise kenenkään oikeutta, etua tai velvollisuutta, eikä se siten olisi jo yleisten hallinto-oikeudellisten periaatteiden mukaan itsenäisesti valituskelpoinen päätös. Asianosaisen oikeusturva toteutuisi täysimääräisesti siten, että tarkastuksen perusteella mahdollisesti tehtävään varsinaiseen hallintopäätökseen, kuten lopettamismääräykseen tai korjaavien toimenpiteiden vaatimukseen, saisi hakea muutosta 1 momentin mukaisesti. Säännös ei siten olisi ristiriidassa perustuslain 21 §:ssä turvatun oikeusturvan kanssa.

Pykälän 4 momentin mukaan uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista koskevaan päätökseen sovellettaisiin uhkasakkolakia.

29 §. Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus. Pykälän 1 momentin mukaan Tukesin päätöstä olisi noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei toisin määrätä. Säännös vastaisi tavanomaista hallintopäätösten täytäntöönpanokelpoisuutta koskevaa pääsääntöä.

Pykälän 2 momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen, jonka mukaan ehdotetussa 17 §:ssä tarkoitetun markkinaoikeuden päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetun lain 4 a §:ssä. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan seuraamuksen täytäntöönpanoon on ryhdyttävä vasta, kun ratkaisu on tullut lainvoimaiseksi. Tämä koskisi ehdotetun 13 §:ssä tarkoitettua seuraamusmaksua. Mainitun pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan rahamäärään kohdistuva uhkasakkolain nojalla tuomittu uhkasakko voidaan sen sijaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Pykälän 2 momentissa ei tämän vuoksi olisi tarpeen säätää erikseen näiden seuraamuslajien täytäntöönpanokelpoisuudesta, koska sakon täytäntöönpanosta annetun lain 4 a § kattaa asian jo tyhjentävästi.

5 luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

30 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027.

31 §. Seuraamusmaksun määrääminen lain voimaan tullessa täyttämättä olevista velvoitteista. Pykälässä säädettäisiin metaanipäästöasetuksen määräaikaan sidottujen velvoitteiden ja ehdotetun lain seuraamusjärjestelmän suhteesta tilanteessa, jossa laki tulee voimaan sen jälkeen, kun useita metaanipäästöasetuksen mukaisia määräaikoja on jo päättynyt.

Pykälän 1 momentin mukaan seuraamusmaksua ei saisi määrätä sellaisen velvoitteen laiminlyönnistä, jonka määräaika on päättynyt ennen ehdotetun lain voimaantuloa. Vaikka perustuslain 8 §:n rikosoikeudellinen laillisuusperiaate koskee sanamuotonsa mukaan varsinaisia rikoksia, perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan samaa periaatetta sovelletaan analogisesti myös rangaistusluonteisiin hallinnollisiin seuraamuksiin, kuten tässä esityksessä tarkoitettuun seuraamusmaksuun. Vastaava, taannehtivan rangaistuksen kieltävä periaate sisältyy myös suoraan sovellettaviin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklaan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 49 artiklaan, joiden ”rikossyytteen” käsite ei ole sidottu kansalliseen

oikeudelliseen luokitteluun vaan määräytyy itsenäisesti seuraamuksen tosiasiallisen luonteen perusteella.

On syytä täsmentää, että nämä periaatteet koskevat nimenomaan seuraamuksen määrittämisen taannehtivuutta, eivät aineellisen velvoitteen olemassaoloa sinänsä. Metaanipäästöasetuksen mukaiset raportointi- ja muut velvoitteet ovat olleet suoraan sovellettavaa unionin oikeutta ja siten toimijoita sitovia 4 päivästä elokuuta 2024 lukien riippumatta ehdotetun lain voimaantulosta. Kyseisiä velvoitteita ei aseteta taannehtivasti ehdotetulla lailla. Pykälän 1 momentti ei tämän vuoksi vapauta toimijoita velvoitteen täyttämistä eikä poista vastuuta jo tapahtuneesta laiminlyönnistä, vaan rajaa yksinomaan sen, mistä ajankohdasta lukien velvoitteen jatkuvan laiminlyönnin perusteella voidaan määrätä rangaistuksenluonteinen seuraamusmaksu. Kun toimijalle asetetaan 2 momentissa selkeä, kansallinen täydentävä määräaika velvoitteen täyttämiseksi ja seuraamusmaksun määrittäminen rajataan koskemaan vasta tämän määräajan jälkeistä, edelleen jatkuvaa laiminlyöntiä, kysymys ei ole seuraamuksen taannehtivasta soveltamisesta jo täyttyneeseen tekoon, vaan tavanomaisesta seuraamusuhasta, joka kohdistuu ainoastaan määräajan päättymisen jälkeiseen, tulevaan laiminlyönnin jatkumiseen.

Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan seuraamusmaksua ei saisi määrätä toiminnanharjoittajaa koskevan LDAR-ohjelmavelvoitteen eikä LDAR-kartoitustoiminnan laiminlyönnistä ennen kuin kolme kuukautta on kulunut lain voimaantulosta. Metaanipäästöasetuksen liitteessä I vahvistetut vähimmäisvuorovälit vaihtelevat kolmesta kuukaudesta kahdeksaentoista kuukauteen, ja useita kartoitusryhmiä on ehtinyt erääntyä ennen lain voimaantuloa. Näiden menneiden syklien jälkikäteen suorittaminen ei olisi käytännössä mahdollista. Momentissa ei tämän vuoksi edellytettäisi menneiden kartoitusryhmien tekemistä jälkikäteen, vaan ainoastaan sitä, että kartoitustoiminta saatetaan ajan tasalle tulevia kartoituksia koskevan aikataulun mukaisesti.

Momentin 2 ja 3 kohdat koskevat toiminnanharjoittajaa sekä toiminnanharjoittajaa ja yritystä koskevia, jo umpeutuneita raportointivelvoitteita. Vaikka näiden jo umpeutuneiden raportointivelvoitteiden tosiasiallinen valvonnallinen merkitys voisi näyttää vähäiseltä pelkän ajankohdan perusteella, niiden täyttäminen on edelleen tarkoituksenmukaista kahdesta syystä. Ensinnäkin metaanipäästöasetuksen 12 artiklan 6 kohdan mukainen lähdetason ja toimipaikkatason mittausten täsmäytysvelvollisuus edellyttää mittaushistoriaa, johon myöhempiä tuloksia verrataan, ilman näitä varhaisempia raportteja tämä vertailu jäisi vaille perustaa. Toiseksi metaanipäästöasetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukainen rutiinitarkastusten riskiperusteinen kohdentaminen nojaa 12 artiklan mukaisiin päästötietoihin. Puutteellinen tai olematon raportointihistoria heikentäisi Tukesin edellytyksiä kohdentaa valvontaansa asetuksen edellyttämällä, riskiperusteisella tavalla. Jo umpeutuneiden raporttien toimittamisella on siten edelleen todellista merkitystä sekä toimijan oman raportointivelvoitteen jatkuvuuden että Tukesin valvonnan tehokkuuden kannalta, eikä täydentävä määräaika ole tästä syystä pelkkä muodollinen kirjanpitovaatimus.

Metaanipäästöasetuksen 12 artiklan 2 kohdan b alakohdan ja 3 kohdan mukaiset velvoitteet eivät sisältyisi 2 momentin listaan, koska niiden seuraava luonnollinen erä sijoittuu ehdotetun lain voimaantulon jälkeiseen aikaan ja kuuluisi siten 2 momentin pääsäännön piiriin. On kuitenkin huomattava, että 12 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukainen, käytössä olevia omaisuuseriä koskevan raportin ensimmäinen määräaika (5.2.2027) sijoittuu vain noin kuukauden päähän ehdotetun lain suunnitellusta voimaantulosta, mikä olisi ilman erillistä järjestelyä huomattavasti aikaisempi kuin 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuille, sisällöltään suppeammille raporteille säädetty kuuden kuukauden täydentävä määräaika. Tämän epä johdonmukaisuuden, jossa sisällöltä kattavampi ja vaativampi raportti erääntyisi aikaisemmin kuin sitä 5 momentin mukaan korvaava, suppeampi raportti, välttämiseksi 3 momentissa säädetäisiin, ettei seuraamusmaksua saa määrätä tällaisen toistuvan velvollisuuden ensimmäisen, lain voimaantulon jälkeisen määräajan laiminlyönnistä ennen kuin 2 momentin mukainen täydentävä määräaika on päättynyt.

Momentin 4 kohta koskisi metaanipäästöasetuksen 15 artiklan mukaisia tuuletusta ja soihdutusta koskevia vaatimuksia sekä 17 artiklan mukaista soihtutornien ja polttolaitteiden poistotehovaatimusta. Velvoite noudattaa 15 artiklaa perustuu asetuksen 15 artiklan 8 kohtaan, jonka mukaan toiminnanharjoittajien on noudatettava artiklaa viimeistään 5 päivänä helmikuuta 2026 olemassa olevien toimipaikkojen osalta ja viimeistään 12 kuukauden kuluttua uusien toimipaikkojen käyttöönottopäivästä. Toisin kuin raportointivelvoitteet, kyseessä on fyysinen käytäntö- ja laitevaatimus, joka joko täyttyy tai ei täyty tarkasteluhetkellä. Velvoitteen taannehtiva täyttäminen ei ole mahdollista, minkä vuoksi momentti edellyttäisi ainoastaan, että vaatimustenmukaisuus saavutetaan täydentävän määräajan kuluessa. On huomattava, että metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on harkittava seuraamusten alentamista tai määräämättä jättämistä sellaisen täytäntöönpanoajan osalta, jonka kansalliset viranomaiset katsovat tarpeelliseksi tilanteissa, joissa 15 artiklan 8 kohdan mukainen noudattamisvelvoite ei ole täyttynyt hallinnollisista syistä. Mainitut edellytykset koskevat poikkeuksellista viivettä, joka johtuu tarpeesta saada lupa tai muu hallinnollinen hyväksyntä taikka siitä, ettei tuuletus- tai soihdutuslaitteita ole saatavilla. Asetuksessa on siten itsessään omaksuttu vastaava lähestymistapa kuin momentissa ehdotetaan.

Momentin 5 kohta koskisi vastuullista osapuolta koskevaa, 18 artiklan 9 kohdan mukaista vähentämissuunnitelman laatimisvelvoitetta. Metaanipäästöasetuksen 18 artiklan 8 kohdan mukaan vastuu näistä velvoitteista on ensisijaisesti toiminnanharjoittajalla, omistajalla, luvanhaltijalla tai muulla kansallisen lainsäädännön mukaan vastuullisella taholla, ja vasta toissijaisesti, varojen puutteen tai tunnistamattomuuden tapauksessa, jäsenvaltiolla. Kohdassa käytetään ehdotetussa 2 §:n 12 kohdassa määriteltä vastuullisen osapuolen käsitettä, joka vastaa metaanipäästöasetuksen 18 artiklan 8 kohdan omaa käsitettä ja kattaa toiminnanharjoittajan, omistajan, luvanhaltijan sekä muuan kansallisen lainsäädännön mukaan lähteestä vastuullisen osapuolen. Vähentämissuunnitelman täytäntöönpanon 12 kuukauden määräaika ei edellytä erillistä kiinniottoaikaa, koska se on sidottu suhteellisesti 18 artiklan 3 kohdan mukaisen ensimmäisen raportin toimittamisajankohtaan, joka itsessään kuuluu 4 momentin pääsäännön piiriin. Momentissa on lisäksi otettava huomioon 18 artiklan 9 kohdan oma jousto turvallisuuteen liittyvistä, hallinnollisista tai teknisistä syistä, jota toimijat eivät ole voineet käyttää ennen tämän lain voimaantuloa.

Momentin 6 kohdassa säädettäisiin todentajan varmentamille raporteille yhdeksän kuukauden täydentävä määräaika, koska raporttien laatiminen edellyttää, että toimija on ensin saattanut alemman tason velvoitteensa ajan tasalle ja että todentaja on voinut perehtyä toimintaan.

Metaanipäästöasetus on ollut suoraan sovellettavaa Euroopan unionin oikeutta 4 päivästä elokuuta 2024 lukien, minkä vuoksi toimijoiden on tullut kohtuudella pystyä ennakoimaan velvoitteensa ja valmistautua niihin sisällöllisesti riippumatta kansallisen täytäntöönpanolainsäädännön ajoituksesta. Tämä on otettu huomioon täydentävien määräaikojen pituutta harkittaessa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, miten 1 ja 2 momenttia sovelletaan toistuviin raportointivelvoitteisiin. Pääsääntönä olisi, ettei mainittuja momenteja sovelleta, jos velvoitteen seuraava määräpäivä on ehdotetun lain voimaantulon jälkeen. Tällaisiin velvoitteisiin sovellettaisiin metaanipäästöasetuksen mukaisia määräaikoja.

Momentin toisessa virkkeessä säädettäisiin poikkeuksesta. Jos seuraava määräpäivä on ennen 2 momentissa tarkoitettua täydentävän määräajan päättymistä, velvoitteeseen sovellettaisiin täydentävää määräaikaa. Säännös on tarpeen, koska metaanipäästöasetuksen mukaiset raportointivelvoitteet ovat toistuvia ja saman velvoitteen ensimmäinen määräpäivä on eräiden velvoitteiden osalta ehtinyt kulua ennen tämän lain voimaantuloa. Ilman poikkeusta toimijan olisi täytettävä velvoite seuraavan määräpäivän mukaisesti samanaikaisesti, kun aiemman määräpäivän

osalta on vielä voimassa 2 momentin mukainen täydentävä määräaika. Toimijalla olisi siten tosiasiaassa käytettävissään lyhyempi aika kuin 2 momentissa on tarkoitettu.

Pykälän 4 momentin mukaan seuraamusmaksua ei saisi määrätä 12 artiklan 3 kohdan mukaisen raportointivelvoitteen laiminlyönnistä siltä ajanjaksolta, jolta toiminnanharjoittaja tai kaivostuominnan harjoittaja on toimittanut 12 artiklan 3 kohdan mukaisen, todentajan varmentama raportin.

Metaanipäästöasetuksen 12 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan mukaiset raportit muodostavat portaikon, jossa kukin taso on edellistä vaativampi. Ensimmäisen kohdan raportti voi perustua yleisiin päästökertoiimiin, toisen kohdan raportti edellyttää lähdetason määrien määrittämistä ja kolmannen kohdan raportti lisäksi toimipaikkatason mittauksia sekä todentajan varmentamista. Asetuksen 12 artiklan 1 kohdassa todetaan nimenomaisesti, että raportti voi sisältää lähdetason määrittämisen 2 kohdan vaatimusten mukaisesti. Kolmannen kohdan mukainen raportti sisältää siten sen tiedon, jota 1 ja 2 kohta edellyttävät.

Pykälän 5 momentin mukaan Tukes voisi ottaa 2 momentissa tarkoitettua täydentävän määräajan noudattamisen sekä velvoitteen laiminlyönnin taustalla olevat syyt huomioon lieventävänä seikkana 15 §:ssä tarkoitettua seuraamusmaksun suuruutta koskevassa kokonaisarvioinnissa. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että lain voimaantuloon liittyvät siirtymäjärjestelyt ja toimijan mahdolliset käytännön vaikeudet velvoitteen täyttämiseksi voidaan ottaa huomioon seuraamusmaksun määrättäessä. Momentti tulisi sovellettavaksi vasta täydentävän määräajan päätyttyä, koska seuraamusmaksua ei sitä ennen voida 2 momentin nojalla määrätä lainkaan.

32 §. *Tuojan tietojenantovelvoitteiden siirtymäajat.* Pykälässä säädettäisiin siirtymäajoista, jotka koskevat metaanipäästöasetuksen 27 ja 28 artiklan mukaisia tuojan tietojenantovelvoitteita.

Pykälän 1 momentti koskisi metaanipäästöasetuksen 27 artiklan 1 kohdan mukaista velvoitetta toimittaa toimivaltaiselle viranomaiselle asetuksen liitteessä IX tarkoitettua tietoa. Velvoitteen ensimmäinen määräpäivä oli 5.5.2025, ja sen jälkeen tiedot on toimitettava vuosittain viimeistään 31 päivänä toukokuuta. Kaksi ensimmäistä määräpäivää ovat siten päättyneet ennen ehdotettua lain voimaantuloa.

Ehdotettua 31 §:n 1 momentin mukaan seuraamusmaksua ei saisi määrätä sellaisen velvoitteen laiminlyönnistä, jonka määräaika on päättynyt ennen lain voimaantuloa. Tuojalla on kuitenkin oltava tosiasiallinen mahdollisuus saattaa aiempien vuosien tiedot ajan tasalle sen jälkeen, kun kansallinen toimivaltainen viranomainen on aloittanut toimintansa. Momentissa ehdotetaan tämän vuoksi kolmen kuukauden täydentävää määräaika, joka vastaisi 2 momentissa säädettyä. Määräaika on mitoitettu niin, että se päättyy ennen 31.5.2027, jolloin seuraava vuosittainen määräpäivä erääntyy. Momentti ei siten pidentäisi asetuksen mukaista vuosittaista määräaika. Momentin tarkoituksena on antaa tuojalle mahdollisuus saattaa ennen lain voimaantuloa erääntyneet tiedot ajan tasalle. Lain voimaantulon jälkeen erääntyviin määräpäiviin sovellettaisiin metaanipäästöasetuksen mukaisia määräaikoja. Ratkaisu vastaa sitä, mitä ehdotetussa 31 §:n 3 momentissa säädettäisiin toistuvista raportointivelvoitteista. Koska pykälässä säädetään yksinomaan tuojaa koskevista siirtymäajoista, asiasta säädettäisiin erikseen eikä ehdotettua sääntelyä sisällytettäisi 31 §:n 3 momenttiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin erikseen metaanipäästöasetuksen 28 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesta tuojan vastaavuuden osoittamis- ja raportointivelvoitteesta, jonka molempien kohtien ensimmäinen määräaika (1.1.2027) osuu samaan ajankohtaan kuin ehdotettua lain esitetty voimaantulo. Kyse ei ole taannehtivuuskysymyksestä, koska määräaika ei olisi vielä päättynyt

ennen lain voimaantuloa, vaan kohtuullisuusnäkökohdasta. Tuojailla tulee olla tosiasiallinen mahdollisuus valmistautua velvoitteen täyttämiseen sen jälkeen, kun kansallinen toimivaltainen viranomais on aloittanut toimintansa. Metaanipäästöasetuksen 29 artiklan mukaisille velvoitteille (määräajat 5.8.2028 ja 5.8.2030) ei ehdoteta vastaavaa siirtymäjärjestelyä, koska niille jää jo sellaisenaan riittävä valmistelu-aika.

Metaanipäästöasetuksen 28 artiklan 7 kohdan mukaan tuojat vapautetaan mainitun artiklan 1 ja 2 kohdan raportointivelvoitteista, jos ne tuovat raakaöljyä, maakaasua tai hiiltä kolmannesta maasta, jonka osalta komissio on vahvistanut vastaavuuden. Pykälän 2 momentti koskisi siten vain niitä tuojia, joita velvoite tosiasiaa koskee.

7.2 Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta

1 §. *Kilpailu- ja valvonta-asiat.* Ehdotetulla muutoksella täydennettäisiin lain 1 luvun 2 §:n 2 momenttia uudella 8 kohdalla, jonka mukaan markkinaoikeus käsittelee kilpailu- ja valvonta-asiaina myös EU:n metaanipäästöasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista annettussa laissa tarkoitetut Turvallisuus- ja kemikaaliviraston esitykset seuraamusmaksun määrittämisestä. Muutos on tarpeen, koska mainitussa laissa ehdotetaan, että Tukes tekisi tällaisen esityksen markkinaoikeudelle vastaavalla tavalla kuin momentissa jo luetelluissa erityislaeissa. Muutoksella ei muutettaisi markkinaoikeuden yleisiä menettelysääntöjä tai oikeudenkäyntiprosesseja, vaan kyseessä olisi tekninen muutos.

7.3 Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §. *Soveltamisala.* Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momenttiin lisättäisiin uusi 70 kohta, jonka mukaan lakia sovellettaisiin EU:n metaanipäästöasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista annetun lain 13 §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun täytäntöönpanoon. Muutos on tarpeen, koska mainitussa laissa ehdotetaan säädettäväksi seuraamusmaksusta, joka olisi luonteeltaan rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus vastaavalla tavalla kuin momentissa jo luetellut muut seuraamusmaksut.

Ehdotetun lain mukaisen uhkasakon täytäntöönpanosta ei ehdoteta säädettäväksi erikseen, koska ne kuuluvat jo sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 3 momentin ja 1 ja 2 kohdan mukaisten, ja uhkasakkoa koskevien yleisten säännösten piiriin. Metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 2 kohdan b alakohta velvoittaa jäsenvaltion nimenomaisesti varmistamaan toimivaltaiselle viranomaiselle valtuuden määrätä asetuksen velvoitteiden rikkomisella saatu hyöty menettetyksi. Myöskään sakon täytäntöönpanosta annetun lain 47 §:n mukaiseen rekisterisääntelyyn ei ehdoteta muutoksia, koska mainitun pykälän mukaan hallinnollisten seuraamusten rekisteriin sisältyvät tiedot 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuista seuraamuksista kokonaisuutena, minkä vuoksi 2 momenttiin lisättävä uusi kohta tulee automaattisesti rekisterin piiriin.

7.4 Laki sähkömarkkinalain muuttamisesta

49 c §. *Joustotarpeen kansallinen arviointi.* Lakiin esitetään lisättävän uusi 49 c §. Pykälässä säädettäisiin kantaverkonhaltijan velvollisuudesta laatia yhdessä jakeluverkonhaltijoiden kanssa sähkökauppa-asetuksen 19 e artiklassa tarkoitettu kansallinen arvio sähköjärjestelmän joustotarpeista sekä Energiaviraston toimivallasta vahvistaa arviointi.

Pykälä sijoitettaisiin uudeksi 49 c §:ksi sähkömarkkinalain 45–49 §:ssä säädetyn järjestelmävastuuta koskevan kokonaisuuden jatkoksi. Kyseiset pykälät muodostavat jo nykyisellään järjestelmävastuuseen liittyvän säännöskokonaisuuden, johon uusi suunnittelu- ja raportointitehtävä istuu luontevasti sekä siihen osallistuvien toimijoiden (kantaverkonhaltija ja

jakeluverkonhaltijat yhdessä) että sääntelyn luonteen puolesta, koska kyse ei ole asiakassuhteita koskevasta sääntelystä vaan verkonhaltijoiden väliseen yhteistyöhön ja viranomaisraportointiin liittyvästä velvoitteesta.

Pykälän 1 momentin mukaan kantaverkonhaltijan olisi laadittava arviointi yhdessä jakeluverkonhaltijoiden kanssa noudattaen Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston (ACER) hyväksymää yhteistä menetelmää. Momentti vastaisi sanamuodoltaan suoraan sähkökauppa-asetuksen 19 artiklaa, jossa velvoite on osoitettu kantaverkonhaltijalle yhdessä jakeluverkonhaltijoiden kanssa.

Pykälän 2 momentin mukaan kantaverkonhaltijan olisi toimitettava arviointi Energiavirastolle sähkökauppa-asetuksessa säädetyssä määräajassa. Määräaika sidottaisiin suoraan asetukseen kansallisessa laissa toistettavan kiinteän päivämäärän sijaan. Ratkaisu on tarkoituksenmukainen, koska asetuksen mukaiset määräajat ja ACER:in hyväksymä menetelmä voivat ajan myötä muuttua, eikä kansallista lakia olisi tällöin tarpeen erikseen muuttaa.

Pykälän 3 momentin mukaan Energiavirasto vahvistaisi 1 momentissa tarkoitettua arvioinnin. Säännös on tarpeen, koska sähkökauppa-asetus jättää jäsenvaltion ratkaistavaksi, mikä kansallinen viranomainen tai elin toimii arvioinnin vahvistavana tahona, eikä asetusta itsessään anna tätä toimivaltaa suoraan millekään kansalliselle taholle. Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaisesti julkisen vallan käytön on perustuttava lakiin, minkä vuoksi Energiaviraston toimivalta tehdä asiassa hallintopäätös edellyttää nimenomaista lakiperustaa. Momentissa säädettäisiin lisäksi Energiaviraston oikeudesta pyytää kantaverkonhaltijaa ja jakeluverkonhaltijaa täydentämään tai korjaamaan arviointia ennen sen vahvistamista, jos se ei täytä asetuksen tai menetelmän vaatimuksia. Tämä on tarpeen, jotta Energiavirasto voi tosiasiallisesti varmistaa arvioinnin vaatimustenmukaisuuden ennen sitovaa vahvistamispäätöstä.

7.5 Laki Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §. Tehtävät. Lain 1 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jossa osoitettaisiin Energiavirastolle tehtävä toimia yhteentoimivuusvaatimuksista sekä toimittajan vaihtamiseen tarvittavien tietojen saatavuutta koskevista syrjimättömistä ja avoimista menettelyistä annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2026/855, jäljempänä tiedonvaihtoasetus, 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena, joka vastaa mainitussa artiklassa säädetyistä tehtävistä.

Energiavirastosta annetun lain 1 §:ssä säädetään viraston tehtävistä. Momentin lisääminen mainittuun pykälään on tarkoituksenmukaista, koska kyse on Energiavirastolle osoitettavasta uudesta tehtävästä eikä sellaisesta toimivallasta, jonka käyttämisestä olisi tarpeen säätää erikseen menettelysäännöksiin.

Momentti on kirjoitettu viittaamaan koko tiedonvaihtoasetukseen. Asetuksessa ei ole muita toimivaltaiselle viranomaiselle osoitettuja tehtäviä kuin 9 artiklan mukaiset, joten muotoilu ei laajenna Energiaviraston tehtävää siitä, mitä asetusta edellyttää. Ratkaisu on tarkoituksenmukainen sen varalta, että asetusta myöhemmin muutetaan. Asetuksen 9 artiklan 1 kohdan a alakohta edellyttää lisäksi, että nimeäminen ja sitä koskevat järjestelyt yksilöidään kansallisessa täytäntöönpanokehyksessä ja ilmoitetaan komissiolle. Ehdotettu momentti osoittaa tehtävän Energiavirastolle laintasoisesti, ja viraston tehtävistä ja toimivallasta säädetään muutoin Energiavirastosta annetussa laissa.

Tiedonvaihtoasetus koskee sähköntoimittajan vaihtamisen yhteentoimivuusvaatimuksia sekä toimittajan vaihtamiseen tarvittavien tietojen saatavuutta koskevia syrjimättömiä ja avoimia

menettelyjä. Asetuksen 9 artiklan mukaan jäsenvaltion on nimettävä toimivaltainen viranomainen tai muu taho, joka laatii yksityiskohtaisen kartoituksen siitä, miten asetuksen liitteessä olevissa taulukoissa III.1 ja III.2 esitetyt menettelyvaiheet toteutetaan kansallisella tasolla, pitää kartoituksen ajan tasalla ja toimittaa sen sähkön siirto-verkonhaltijoiden eurooppalaiselle verkostolle (Sähkö-ENTSO) ja jakeluverkonhaltijoiden eurooppalaiselle elimelle (EU DSO-elin) viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2027. Asetus on annettu 14 päivänä huhtikuuta 2026 sähkömarkkinadirektiivin (EU) 2019/944 24 artiklan 2 kohdan nojalla.

Asetus jättää kansalliseen harkintaan, mikä viranomainen tai taho hoitaa edellä mainitun tehtävän. Tässä esityksessä ehdotetaan, että tehtävä osoitetaan Energiavirastolle, joka vastaa jo muutoinkin vastaavasta tehtävästä täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2023/1162 mukaisen mittari- ja kulutustietojen tiedonvaihtomallin kartoittamisessa ja raportoinnissa. Tiedonvaihtoasetuksen liitteessä olevat taulukot III.1 ja III.2 on tarkoitettu luettaviksi yhdessä täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2023/1162 liitteessä olevien taulukoiden I ja II kanssa, ja tiedonvaihtoasetuksen 10 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan kansallisia käytäntöjä koskevat raportit julkaistaan laajentamalla mainitun asetuksen nojalla kehitettyä rekisteriä. Ehdotus perustuu tältä osin siihen, että Energiavirasto vastaa jo täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2023/1162 mukaisesta raportoinnista.

Sähkö-ENTSO:n ja EU DSO -elimien on tiedonvaihtoasetuksen 11 artiklan mukaan julkaistava raportointia koskevat ohjeet viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2026. Kansallisista käytännöistä raportoitessa on asetuksen 9 artiklan 3 kohdan mukaan noudatettava näitä ohjeita.

Tiedonvaihtoasetuksen 9 artiklan 4 kohdan mukaan nimetyn tahon on toimitettava kansallisia käytäntöjä koskeva raportti Sähkö-ENTSO:lle ja EU DSO -elimelle sekä varmistettava, että komissiolle ilmoitetaan asiasta asianmukaisesti, viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2027. Molemmat tehtävät kuuluisivat ehdotetun momentin nojalla Energiavirastolle.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki EU:n metaanipäästöasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista, laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudesta annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta ja laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta tulevat voimaan 1.1.2027.

Metaanipäästöasetuksen mukaisia velvoitteita on sovellettu asteittain elokuusta 2024 lukien, ja useita asetuksen mukaiset määräajat ovat jo päättyneet. Asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukainen ilmoitus toimivaltaisesta viranomaisesta oli tehtävä komissiolle viimeistään 5.2.2025, eikä ilmoitusta ole tehty. Komissio on käynnistänyt asiassa Suomea vastaan rikkomusmenettelyn, joka on edelleen vireillä. Lakien saattaminen voimaan viivästyksellä on tämän vuoksi tarpeen, jotta Suomen lainsäädäntö täyttää asetuksen edellyttämän nimeämisvelvoitteen ja jotta asetuksen edellyttämä ilmoitus voidaan tehdä komissiolle.

Toinen ja kolmas lakiehdotus ehdotetaan tuleviksi voimaan samanaikaisesti ensimmäisen lakiehdotuksen kanssa. Markkinaoikeuden toimivalta käsitellä seuraamusmaksuesityksiä ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain soveltaminen ehdotettuun seuraamusmaksuun on saatava voimaan samasta ajankohdasta kuin seuraamusmaksua koskevat säännökset, jottei seuraamusjärjestelmään jää ajallista aukkoa.

Ehdotetaan, että laki sähkömarkkinalain muuttamisesta ja laki Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta tulevat voimaan mahdollisimman pian. Sähkökauppa-asetuksen 19 e artiklassa tarkoitettu kansallinen arvio sähköjärjestelmän joustotarpeesta on laadittu, mutta arvion vahvistamisesta ja siitä vastaavasta viranomaisesta ei ole kansallisesti säädetty. Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2026/855 9 artiklan mukainen kansallisia käytäntöjä koskeva

raportti on lisäksi toimitettava viimeistään 1.7.2027. Lain voimaantulo on ajoitettava siten, että Energiavirastolle jää riittävästi aikaa kartoituksen laatimiseen ennen mainittua määräaikaa. Molemmat velvoitteet edellyttävät, että tehtävistä vastaavat tahot on nimetty riittävän ajoissa.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 31 ja 32 §:ssä ehdotetaan siirtymäsäännöksiä, jotka koskevat seuraamusmaksun määräämistä sellaisista metaanipäästöasetuksen mukaisista velvoitteista, jotka ovat lain voimaan tullessa täyttämättä. Siirtymäsäännökset ovat tarpeen, koska useiden asetuksen mukaisten velvoitteiden määräajat ovat päättyneet ennen lain voimaantuloa eikä toimijoilla ole ollut tosiasiallista mahdollisuutta täyttää tietojen toimittamista koskevia velvoitteita, kun toimivaltaista viranomaista ei ole ollut nimitettynä. Säännöksillä ei rajoiteta asetuksesta suoraan johtuvien aineellisten velvoitteiden voimassaoloa, vaan ainoastaan sitä, mistä ajankohdasta lukien velvoitteen jatkuvasta laiminlyönnistä voidaan määrätä seuraamusmaksu. Siirtymäjärjestelyjä ja niiden perusteita on käsitelty tarkemmin 31 ja 32 §:n perusteluissa.

9 Toimeenpano ja seuranta

Metaanipäästöasetuksen toimeenpanosta ja valvonnasta vastaisi kansallisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Virasto seuraisi asetuksen soveltamista Suomessa sekä tekisi yhteistyötä muiden viranomaisten ja asetuksen soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden kanssa. Ehdotetun 4 §:n mukaan lain mukainen ohjaus ja seuranta kuuluisivat työ- ja elinkeinoministeriölle. Toimeenpanon alkuvaiheessa seurannan merkitys korostuu erityisesti asetuksen uusien mittaus-, raportointi- ja todentamisvelvoitteiden sekä vuotojen havaitsemista ja korjaamista koskevien vaatimusten soveltamisessa.

Ehdotettu laki sisältää säännöksiä, jotka tuottavat toimeenpanon seurannassa käytettävää tietoa. Ehdotetun 12 §:n mukaan Tukesin olisi asetettava asetuksen mukaiset raportit yleisön saataville ja toimitettava komissiolle metaanipäästöasetuksen 27, 28 ja 29 artiklassa tarkoitetut tiedot. Ehdotetun 24 §:n 3 momentin mukaan viraston olisi julkistettava vuosittain tiedot asetuksen ja ehdotetun lain rikkomuksista, määrättyjen seuraamusten tyypistä ja määrästä sekä niistä toimijoista, joille seuraamuksia on määrätty. Näistä tiedoista muodostuu kuva siitä, miten asetuksen velvoitteita noudatetaan Suomessa ja miten seuraamusjärjestelmää sovelletaan.

Metaanipäästöasetuksen täytäntöönpano tapahtuu vaiheittain, ja eri velvoitteiden soveltaminen alkaa asetuksessa säädettyjen määräaikojen mukaisesti. Tämän vuoksi asetuksen soveltamisesta saatavat kokemukset sekä viranomaisvalvonnassa että toiminnanharjoittajien toiminnassa kertyvät asteittain useiden vuosien aikana. Toimeenpanon yhteydessä seurataan erityisesti asetuksen valvonnan toimivuutta, valvonnasta aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia sekä asetuksen vaikutuksia sen soveltamisalaan kuuluviin toimijoihin. Erityisesti huomiota kiinnitetään 31 ja 32 §:n mukaisten siirtymäjärjestelyjen toimivuuteen ja siihen, ovatko täydentävät määräajat osoittautuneet riittäväksi.

Metaanipäästöasetus sisältää useita komissiolle annettuja täytäntöönpano- ja delegoituja säädöksiä koskevia valtuuksia. Asetuksen soveltamiseen liittyvä sääntely ja menettelyt täsmentyvät osittain vielä myöhemmin annettavilla komission täytäntöönpanosäädöksillä ja delegoiduilla säädöksillä. Näiden säädösten valmistelua ja niiden vaikutuksia kansalliseen toimeenpanoon seurataan osana asetuksen toimeenpanoa.

Euroopan komissio seuraa metaanipäästöasetuksen täytäntöönpanoa ja vaikuttavuutta unionin tasolla. Asetuksen 36 artiklan 1 kohdan mukaan komissio seuraa ja tarkastelee uudelleen asetuksen soveltamista ja toimittaa kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään 1.1.2028 ja sen jälkeen viiden vuoden välein. Ensimmäisessä kertomuksessa on artiklan 2 kohdan mukaan arvioitava erityisesti asetuksen vaikuttavuutta ja tehokkuutta mittaus-, raportointi-

ja todentamissääntöjen vahvistamisessa, saavutettua metaanipäästöjen vähennystasoa sekä sitä, tarvitaanko täydentäviä tai vaihtoehtoisia toimenpiteitä. Komissio voi artiklan 3 kohdan nojalla pyytää uudelleentarkastelua varten tietoja varten jäsenvaltioilta ja toimivaltaisilta viranomaisilta. Komissio on lisäksi ilmoittanut arvioivansa 20.7.2026 antamansa, seuraamusten soveltamista tuojien velvoitteiden osalta koskevan suosituksen soveltamista samassa yhteydessä. Komissio voi kertomuksensa yhteydessä antaa myös lainsäädäntöehdotuksen sääntelyn kehittämiseksi.

Sähkökauppa-asetuksen 19 e artiklan täytäntöönpanoa seurataan osana sähkömarkkinoiden ja sähköjärjestelmän kehittämistä koskevaa tavanomaista viranomaistoimintaa. Järjestelmävastaaava kantaverkonhaltija vastaa joustotarpeen arvioinnin laatimisesta ja Energiavirasto arvioinnin vahvistamisesta. Toimeenpanon yhteydessä seurataan erityisesti arviointimenettelyn toimivuutta sekä sitä, tukeeko menettely sähköjärjestelmän joustotarpeiden tunnistamista sähkökauppa-asetuksessa tarkoitettulla tavalla. Arviointi laaditaan sähkökauppa-asetuksen 19 e artiklan 1 kohdan mukaan kahden vuoden välein, ja se toimitetaan mainitun artiklan 7 kohdan mukaisesti komissiolle ja energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirastolle sekä julkaistaan. Sähkömarkkinalain toimeenpanon vaikutuksia seurataan työ- ja elinkeinoministeriössä.

Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2026/855 mukaisesti kansallisia käytäntöjä koskevasta raportoinnista vastaisi Energiavirasto. Raportti toimitetaan sähköön siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaiselle verkostolle ja jakeluverkonhaltijoiden eurooppalaiselle elimelle, jotka julkaisevat sen julkisesti saatavilla olevassa rekisterissä. Kartoitusta on pidettävä ajan tasalla, minkä vuoksi seuranta on luonteeltaan jatkuvaa.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

10.1 Yleistä

Esitykseen sisältyy useita säännöksiä, joita on tarpeen arvioida perustuslain kannalta. Esitystä on arvioitava erityisesti seuraavien perustuslain säännösten osalta: rikosoikeudellinen laillisuusperiaate (8 §), yksityiselämän ja henkilötietojen suoja (10 §), omaisuuden suoja (15 §), elinkeinonvapaus (18 §) ja oikeusturva (21 §). Lisäksi sääntelyyn liittyy yhdenvertaisuutta (6 §) ja muulle kuin viranomaiselle annettavaa julkista hallintotehtävää (124 §) koskevaa arviointia.

EU-tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallista sääntelyä ei saa antaa asetuksen soveltamisalalla, ellei asetus nimenomaisesti velvoita tai valtuuta täydentävään kansalliseen sääntelyyn (tuomio 10.10.1973, Variola, 34/73 ja tuomio 2.2.1977, Amsterdam Bulb, 50/76). Perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin EU:n lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (PeVL 25/2005 vp ja PeVL 1/2018 vp). Valiokunta on painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2 ja PeVL 44/2016 vp, s. 4). Liikkumavaran käyttöä on kuvattu jaksossa 2.4, ja sitä on arvioitu jäljempänä kunkin säännöksen osalta erikseen.

10.2 Elinkeinonvapaus

Perustuslain 18 §:n 1 momentin nojalla jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslain mukaista elinkeinonvapauden periaatetta pidetään elinkeinonharjoittamista koskevana pääsääntönä, josta poikkeamisesta on aina säädettävä lailla. Lain on täytettävä perusoikeuden rajoitusta koskevat tarkkarajaisuuden

ja täsmällisyyden vaatimukset, ja rajoitusten olennaisen sisällön, kuten rajoitusten laajuuden ja edellytysten, tulee ilmetä laista (PeVL 69/2014 vp, PeVL 65/2014 vp, PeVL 13/2014 vp, PeVL 34/2012 vp, PeVL 19/2009 vp, PeVL 31/2006 vp ja PeVL 35/1998 vp).

Ehdotettu sääntely on merkityksellistä elinkeinovapauden kannalta, koska se kohdistuu elinkeinotoimintaan ja koska siihen sisältyy valvonta- ja tarkastusvaltuuksia sekä hallinnollisia seuraamuksia. Sääntely ei kuitenkaan tee metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan kuuluvasta toiminnasta luvanvaraista eikä aseta sille rekisteröitymisvelvollisuutta. Valvonta- ja seuraamusvaltuudet kohdistuvat asetuksen velvoitteiden noudattamiseen, eivät elinkeinotoiminnan aloittamiseen tai jatkamiseen sinänsä.

Ehdotetun 20 §:n mukainen lopettamismääräys voidaan antaa vain metaanipäästöasetuksen vastaisen menettelyn lopettamiseksi, eikä se merkitse elinkeinotoiminnan kieltämistä. Ehdotetun 26 §:n mukaan seuraamusta tai toimenpidettä ei myöskään saa määrätä tavalla, joka vaarantaisi energian toimitusvarmuutta, mikä osaltaan rajoittaa toimenpiteiden kohdistamista elinkeinotoimintaan.

Rajoituksille on hyväksyttävä peruste. Ne perustuvat suoraan sovellettavan metaanipäästöasetuksen velvoitteisiin, joiden noudattamisen valvonta on unionioikeudellinen vaatimus, ja niiden tarkoituksena on energia-alan metaanipäästöjen vähentäminen. Rajoitusten laajuus ja edellytykset ilmenevät ehdotetun lain säännöksistä, ja ne on kirjoitettu täsmällisesti ja tarkkarajaisesti.

Ehdotetun sääntelyn ei arvioida olevan ongelmallista perustuslain 18 §:n 1 momentin kannalta.

10.3 Omaisuudensuoja

Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuudensuojan kannalta merkityksellisiä säännöksiä sisältyy ehdotetun lain 13, 15 ja 23 §:ään. Seuraamusmaksu on luonteeltaan omaisuuteen kohdistuva rajoitus, ja sitä on tämän vuoksi arvioitava perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten kannalta.

Rajoitus perustuisi lakiin, ja sen perusteet olisi määritelty täsmällisesti ja tarkkarajaisesti ehdotetun lain 13 ja 15 §:ssä. Rajoitukselle on hyväksyttävä peruste. Seuraamusmaksulla varmistetaan metaanipäästöasetuksen velvoitteiden noudattaminen ja siten asetuksen tavoite vähentää energia-alan metaanipäästöjä. Metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 1 kohta velvoittaa jäsenvaltiota säätämään tehokkaista, oikeasuhteisista ja varoittavista seuraamuksista, joten rajoitus on välttämätön unionin oikeudellisen velvoitteen täyttämiseksi.

Rajoituksen oikeasuhteisuutta turvaavat useat seikat. Seuraamusmaksun enimmäismäärä on laissa yksiselitteisesti määritelty eikä se ylitä asetuksessa sallittua. Maksun suuruus määräytyy kokonaisarvioinnin perusteella, jossa otetaan huomioon muun muassa rikkomuksen vakavuus ja kesto sekä toimijan koko. Laskentaperuste on rajattu siihen liiketoimintaan, johon rikkomus on vaikuttanut. Seuraamusmaksun määrää tuomioistuimien päätökseen saa hakea muutosta.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt lainsäätäjän liikkumavaraa omaisuuden suojan näkökulmasta lähtökohtaisesti suurempana, jos velvoitteet koskevat pörssiyhtiöitä tai muista varallisuusmasaltaan huomattavia oikeushenkilöitä, kuin jos sääntelyllä on hyvin välittömiä vaikutuksia oikeushenkilön taustalla olevien luonnollisten henkilöiden asemalle (PeVL 55/2018 vp, PeVL 74/2018 vp, PeVL 10/2007 vp, PeVL 32/2004 vp, PeVL 34/2000 vp). Metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan kuuluvat toimijat ovat Suomessa pääosin suuria energia-alan yrityksiä.

Seuraamusmaksun enimmäismäärä olisi ehdotetun 15 §:n 3 momentin mukaan 20 prosenttia edellisen kalenterivuoden tuloista, kuitenkin enintään 200 000 euroa. Enimmäismäärä vastaa metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 2 kohdassa säädettyä. Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan laista tulee käydä yksiselitteisesti ilmi seuraamusmaksun enimmäismäärä ja ne seikat, jotka vaikuttava maksun määrittämiseen, ja enimmäismäärän sitominen maksuvelvollisen liikevaihtoon on katsottu hyväksyttäväksi.

Perustuslakivaliokunta on suhtautunut varauksellisesti miljoonien eurojen suuruisten seuraamusmaksujen määrittämiseen luonnollisille henkilöille (PeVL 15/2016 vp). Luonnolliselle henkilölle määrättävän maksun euromääräinen enimmäismäärä varmistaa osaltaan, ettei seuraamusmaksu muodostu suhteettomaksi silloinkaan, kun henkilön tulot ovat poikkeuksellisen suuret. Metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan kuuluva toimija on vain poikkeuksellisesti luonnollinen henkilö.

Ehdotetun 15 §:n 2 momentin mukaan seuraamusmaksun on oltava vähintään niin suuri, että se poistaa rikkomuksesta saadun taloudellisen hyödyn siltä osin kuin se voidaan määrittää. Säännös toteuttaa metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdan sekä 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettua valtuutta ei ehdoteta toteutettavaksi erillisenä menettämisseuraamuksena, koska menettämisseuraamus on Suomen oikeusjärjestyksessä rikosoikeudellinen turvaamistoimi, joka edellyttää rangaistavaksi säädettyä tekoa. Ratkaisu ja sen vaihtoehtoja on arvioitu jaksossa 5.1.4.

Koska hyödyn poistaminen kohdistuu ainoastaan rikkomuksella tosiasiaassa saatuun taloudelliseen hyötyyn, se ei ulotu toimijan muuhun, lainmukaisesti hankittuun omaisuuteen.

Ehdotetun 23 §:n 2 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla olisi oikeus periä toimijalta kokonaisuudessaan ne kustannukset, jotka aiheutuvat metaanipäästöasetuksen 6 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun muun kuin rutiinitarkastuksen tekemisestä, jos tarkastuksessa todetaan asetuksen vakava rikkominen. Säännös on merkityksellinen omaisuuden suojan kannalta, koska se kohdistuu toimijan varallisuuteen. Toisin kuin seuraamusmaksua koskeva sääntely, kustannusten periminen ei perustu metaanipäästöasetukseen vaan kansalliseen harkintaa.

Rajoitukselle on hyväksyttävä peruste. Tarkastus, joka on jouduttu tekemään toimijan oman menettelyn vuoksi ja jossa todetaan asetuksen vakava rikkominen, ei ole perusteltua jäädä yleisesti katettavaksi. Rajoituksen oikeasuhteisuutta turvaa se, että perimisoikeus koskee vain mainitussa alakohdassa tarkoitettuja tarkastuksia, jotka tehdään perustellun valituksen tai viranomaisen tietoon tulleen säännösten noudattamatta jättämisen vuoksi, ja että periminen edellyttää vakavan rikkomisen toteamista. Vähäisemmät puutteet eivät johtaisi kustannusvastuuseen. Ratkaisu on arvioitu tarkemmin 23 §:n perusteluissa.

Ehdotettu sääntely ei edellä esitetyillä perusteilla ole ongelmallista perustuslain 15 §:ssä turvattun omaisuuden suojan kannalta.

10.4 Hallinnolliset seuraamukset

Perustusvaliokunta on vakiintuneesti katsonut, ettei lainvastaisesta teosta määrättävä maksu ole perustuslain 81 §:n mukainen vero tai maksu vaan rangaistusluonteinen taloudellinen seuraamus. Valiokunta on asiallisesti rinnastanut sen rikosoikeudelliseen seuraamukseen (PeVL 12/2019 vp, s. 7–8, PeVL 9/2018 vp, s. 2, PeVL 4/2001 vp, s. 7/II, PeVL 32/2005 vp, s. 2/II, PeVL 55/2005 vp, s. 2/I). Hallinnollisen seuraamuksen yleisistä perusteista on säädetty perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla lailla, koska sen määrittämiseen sisältyy

julkisen vallan käyttöä. Laissa on täsmällisesti ja selkeästi säädettävä seuraamuksen ja sen suuruuden perusteista sekä oikeusturvasta (PeVL 32/2005 vp, s. 2–3, PeVL 55/2005 vp, s.2/I).

Ehdotettu seuraamusmaksu on luonteeltaan tällainen rangaistusluonteinen taloudellinen seuraamus. Sitä koskeva sääntely on tämän vuoksi laadittu perustuslakivaliokunnan hallinnollisille sanktioille asettamien vaatimusten mukaisesti, ja sitä on jäljempänä arvioitu erikseen täsmällisyyden, syyttömyysolettaman, oikeusturvan, oikeasuhtaisuuden, yhdenvertaisuuden, kaksoisrangaistavuuden kiellon ja taannehtivuuskiellon kannalta. Elinkeinovapautta ja omaisuuden suoja on arvioitu jaksoissa 10.2 ja 10.3.

Hallinnollisista seuraamuksista säädettäessä voidaan ottaa huomioon se, että sääntely kohdistuu yksilön asemesta ensi sijassa liiketoimintaa harjoittaviin yrityksiin (PeVL 9/2008 vp ja PeVL 36/2004 vp). Metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan kuuluvat toimijat ovat Suomessa pääosin suuria, ammattimaisesti toimivia energia-alan yrityksiä.

Sääntelyn täsmällisyys

Perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen täsmällisyysvaatimus ei sellaisenaan kohdistu hallinnollisten sanktioiden sääntelyyn, mutta tarkkuuden yleistä vaatimusta ei voida sivuuttaa tällaisenaan sääntelyn yhteydessä (PeVL 33/2025 vp, kappale 10, PeVL 46/2021 vp, kappale 13, PeVL 9/2018 vp, s. 3, PeVL 39/2017 vp, s. 3, PeVL 2/2017 vp, s. 5, PeVL 15/2016 vp, s. 5, PeVL 10/2016 vp, s. 7 ja PeVL 57/2010 vp, s. 2/II). Hallinnollisia sanktioita koskevista säännöksistä tulee käydä yksiselitteisesti ilmi, minkä lainsäädännön vastaisista teoista tai laiminlyönneistä voi olla seuraamuksena sanktio, ja sanktioitavat teot on laissa luonnehdittava niiden yksilöimiseksi. Erityisen tärkeää on, että säännökset antavat sääntelyn kohteena oleville riittävän ennustettavuuden sanktioiden määräämisestä.

Ehdotetun EU:n metaanipäästöasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista koskevan lain 13 §:n 1 momentissa seuraamuksenalaiset teot ja laiminlyönnit lueteltaisiin tyhjentävästi kuudessatoista kohdassa, jotka vastaavat metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 5 kohdan a–p alakohtaa. Kunkin kohdan alussa yksilöitäisiin se rooli, jossa toimivaan seuraamusmaksu voidaan kohdistaa. Seuraamuksen kohde ilmenisi siten suoraan pykälästä ilman, että sitä olisi selvitettävä 2 §:n määritelmien ja metaanipäästöasetuksen artiklojen kautta. Roolit vastaavat asetuksen 33 artiklan 5 kohdassa nimettyjä toimijaryhmiä, eikä seuraamusten alaa siten laajennettaisi asetuksessa säädetystä.

Seuraamusten ennakoitavuutta vahvistaa lisäksi se, että seuraamuksenalaiset velvoitteet perustuvat suoraan sovellettavaan metaanipäästöasetukseen, jonka sisältö on ollut toimijoiden tiedossa ja jota on sovellettu 4.8.2024 lukien. Ehdotettu laki ei aseta uusia aineellisia velvoitteita.

Seuraamusmaksua koskevassa laissa on lisäksi täsmällisesti ja selkeästi säädettävä maksuvelvollisuuden ja maksun suuruuden perusteista sekä maksuvelvollisen oikeusturvasta samoin kuin lain täytäntöönpanon perusteista (PeVL 9/2012 vp, PeVL 57/2010 vp, PeVL 55/2005 vp ja PeVL 32/2005 vp). Maksuvelvollisuuden perusteista säädettäisiin ehdotetussa 13 §:ssä, maksun suuruuden perusteista 15 §:ssä, oikeusturvasta 17 ja 28 §:ssä sekä täytäntöönpanosta 22 §:ssä.

Ehdotettu seuraamusmaksu voidaan määrätä ainoastaan 13 §:n 1 momentissa yksilöidyissä rooleissa toimiville eli toiminnanharjoittajalle, yritykselle, kaivostoiminnan harjoittajalle, unionin tuottajalle, tuojalle ja vastuulliselle osapuolelle. Nämä ovat metaanipäästöasetuksessa määritellyt elinkeinotoimintaa harjoittavia tahoja, eikä seuraamusmaksua voitaisi määrätä viranomaiselle. Perustuslakivaliokunta on pitänyt viranomaiselle määrättävää hallinnollista

seuraamusmaksua oikeusjärjestyksemme kannalta vieraana menettelynä ja korostanut, että viranomaisille voidaan määrätä ainoastaan rikosoikeudellisia seuraamuksia (PeVL 14/2018 vp, s. 20, PeVL 37/2021 vp, 40 kohta ja PeVL 13/2023 vp, 10 kohta).

Perustuslakivaliokunta on ulottanut blankorangaistussääntelyä koskevan käytäntönsä (PeVM 25/1994 vp, s. 8/I) koskemaan myös hallinnollisia seuraamuksia (PeVL 10/2016 vp, s. 8). Tämä tarkoittaa, että säännösten edellyttämien valtuutusketjujen on oltava täsmällisiä, että sanktioinnin edellytykset ilmaisevat aineelliset säännökset on kirjoitettu rikossäännöksiltä vaaditulla tarkkuudella, että nämä säännökset käsittävästä normistosta käy ilmi niiden rikkomisen sanktiointi ja että sanktioinnin sisältävässä säännöksessä on asiallinen luonnehdinta sanktioitavaksi tarkoitettu teosta.

Ehdotetussa 13 §:ssä sanktioidaan suoraan sovellettavan metaanipäästöasetuksen velvoitteiden rikkominen, minkä vuoksi sääntelyä on arvioitava myös näiden vaatimusten kannalta. Valtuutusketju on lyhyt ja täsmällinen: kussakin 1 momentin kohdassa yksilöidään se asetuksen artikla ja kohta, jonka rikkominen tai laiminlyönti on seuraamuksenalaisista. Sanktioitavat teot on luonnehdittu asiallisesti kussakin kohdassa, eikä sanktioinnin ala jää riippumaan säännöksen ulkopuolisesta tulkinnasta. Sanktioinnin edellytykset ilmaisevat aineelliset säännökset sisältyvät metaanipäästöasetukseen, joka on sellaisenaan Suomessa sovellettavaa oikeutta.

Eräissä 13 §:n 1 momentin kohdissa sanktioitavan menettelyn kuvaus sisältää metaanipäästöasetuksesta johtuvia arvionvaraisia elementtejä. Momentin 14 ja 15 kohdassa velvoitteen sisältö määräytyy sen mukaan, onko toimija käyttänyt asetuksen 28 artiklan 2 kohdassa ja 29 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kohtuullisia keinoja. Momentin 8 kohdassa puolestaan edellytetään osoitettavan, että asetuksen 15 artiklan 4 ja 6 kohdassa tarkoitettu valinta on ollut pakollinen.

Kyse ei ole kansallisesti valituista kriteereistä, vaan metaanipäästöasetuksen velvoitteiden sisällöstä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, ettei EU-säädöksissä määriteltujen tekojen ja laiminlyöntien sanktiointiin voi sisältyä avoimia kriteerejä (PeVL 10/2026 vp, kappale 7 ja PeVL 33/2025 vp, kappale 11). Asetuksen 33 artiklan 5 kohta edellyttää jäsenvaltiota säätämään seuraamuksista juuri näiden velvoitteiden rikkomisesta, eikä kansallisesti ole mahdollista rajata seuraamuksia koskemaan vain niitä velvoitteita, joiden sisältö on täysin yksiselitteinen. Ehdotetut kohdat vastaavat sanamuodoltaan asetuksen 33 artiklan 5 kohdan alakohtia, eikä niissä laajenneta seuraamuksen alaa asetuksessa säädetystä.

Kriteerien arvionvaraisuus otetaan huomioon seuraamusmaksun määräämisessä. Ehdotetun 13 §:n mukaan seuraamusmaksun määrääminen edellyttää tahallisuutta tai huolimattomuutta, ja ehdotetun 18 §:n 1 momentin mukaan esitys on jätettävä tekemättä, jos rikkomusta on pidettävä vähäisenä. Kohtuullisten keinojen käyttöä koskeissa tilanteissa kynnys seuraamusmaksun määräämiselle on siten korkeampi kuin ehdottoman velvoitteen osalta, kuten 13 §:n perusteluissa on todettu.

Ehdotetun sääntelyn katsotaan näin ollen täyttävän hallinnollisille seuraamuksille asetetun tarkkuuden yleisen vaatimuksen.

Syyttömyysolettama

Syyttömyysolettamasta määrätään Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 48 artiklan 1 kohdassa. Perustuslakivaliokunta on katsonut syyttömyysolettaman sisältyvän myös perustuslain 21 §:ssä turvattuihin oikeudenmukaisen

oikeudenkäynnin takeisiin, ja se koskee rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia niiden tosiasiallisen luonteen perusteella (PeVL 9/2018 vp, s.3).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että ankaraan objektiiviseen vastuuseen ja käännettyyn todistustaakkaan perustuva rangaistusluonteinen seuraamus on ongelmallinen syyttömyysolettaman kannalta (PeVL 2/2017 vp, PeVL 57/2010 vp ja PeVL 4/2004 vp).

Ehdotetun 13 §:n 1 momentin mukaan seuraamusmaksun määrääminen edellyttää, että toimija on menetellyt tahallaan tai huolimattomuudesta. Sääntely ei siten perustu objektiiviseen vastuuseen. Näyttötaakka tahallisuudesta tai huolimattomuudesta olisi Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla, joka tekee esityksen markkinaoikeudelle, eikä ehdotettu sääntely sisällä säännöksiä, joilla todistustaakka käännettäisiin toimijalle.

Ehdotetun 14 §:n mukaan markkinaoikeus määrää seuraamusmaksun viraston kirjallisesta esityksestä. Ehdotetun 17 §:n mukaan asianosaisella on oikeus tulla kuulluksi ennen seuraamusmaksun määräämistä, ja päätökseen saa hakea muutosta 28 §:n mukaisesti. Menettely turvaa siten syyttömyysolettaman edellyttämät oikeusturvatakeet.

Ehdotetun sääntelyn ei tämän vuoksi arvioida olevan ongelmallinen syyttömyysolettaman kannalta.

Seuraamusmaksun päättävä taho

Perustuslakivaliokunta on pitänyt perustuslain 21 §:n vastaisena menettelyä, jossa valvontaviranomainen voisi itsenäisesti ja ilman erityistä oikeusturvajärjestelyä määrätä erittäin korkean hallinnollisen seuraamusmaksun (PeVL 14/2018 vp). Enimmäistasoltaan suurten ja ankaruudeltaan huomattavien hallinnollisten sanktioiden määrääminen on menettelyn asianmukaisuuden, riippumattomuuden ja puolueettomuuden varmistamiseksi pidetty perusteltuna osoittaa monijäseniselle toimielimelle.

Metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 2 kohdan mukainen seuraamusmaksun enimmäismäärä on 20 prosenttia liikevaihdosta, joten maksu voi muodostua määrältään huomattavaksi. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ei ole monijäseninen toimielin eikä sen yhteydessä toimi seuraamuskollegiota. Esityksessä ehdotetaan tämän vuoksi, että seuraamusmaksun määräisi markkinaoikeus viraston kirjallisesta esityksestä. Ratkaisu turvaa riippumattoman tuomioistuinkäsittelyn ja vastaa sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013) omaksuttua mallia. Vaihtoehtoja on arvioitu jaksossa 5.1.3.

Metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 2 kohdan mukaiset muut toimivaltuudet eli lopettamismääräys, julkinen varoitus ja uhkasakko säilyisivät Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla. Nämä seuraamukset ja toimenpiteet eivät ole ankaruudeltaan rinnastettavissa seuraamusmakuun, eikä niiden osalta ole tarpeen poiketa siitä, että valvontaviranomainen päättää asiasta itse.

Ehdotetun sääntelyn ei näin ollen katsota olevan ristiriidassa perustuslain 21 §:ssä säädetyn oikeusturvan kanssa.

Yhdenvertaisuus seuraamusmaksun laskentaperusteessa

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Säännös ilmaisee paitsi vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta myös ajatuksen tosiasiallisesta tasa-arvosta. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan yleisestä

yhdenvertaisuussäännöksestä ei johdu tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle pyrittäessä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimaan sääntelyyn. Erottelut eivät saa olla mielivaltaisia eivätkä ne saa muodostua kohtuuttomiksi.

Perustuslain yhdenvertaisuussäännös koskee lähtökohtaisesti vain ihmisiä. Yhdenvertaisuusperiaatteella voi kuitenkin olla merkitystä myös oikeushenkilöitä koskevan sääntelyn arvioinnissa etenkin silloin, kun sääntely voi vaikuttaa välillisesti luonnollisten henkilöiden oikeusasemaan, ja näkökulman merkitys on sitä vähäisempi mitä etäisempi tämä yhteys on. Ehdotettu 15 §:n 4 momentti koskee seuraamusmaksun laskentaperustetta ja kohdistuu käytännössä pääosin oikeushenkilöihin. Sääntelyn vaikutukset oikeushenkilöiden taustalla oleviin luonnollisiin henkilöihin ovat välillisiä ja etäisiä. Ratkaisua on tästä huolimatta arvioitu yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta, koska laskentaperuste vaikuttaa siihen, kuinka ankaraksi seuraamus eri toimijoille muodostuu.

Ehdotetun 15 §:n 4 momentin mukaan liikevaihdon laskentaperusteena käytettäisiin ainoastaan sitä liiketoimintaa, johon rikkomuksella tai laiminlyönnillä on ollut vaikutusta. Säännös merkitsee, että seuraamusmaksun enimmäismäärä muodostuu erisuuruiseksi sen mukaan, kuinka suuri osa toimijan liiketoiminnasta kuuluu metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan.

Erottelu on hyväksyttävä peruste. Jos enimmäismäärä perustuisi koko konsernin liikevaihtoon, samasta rikkomuksesta vastuussa olevia toimijoita kohdeltaisiin eri tavoin sen perusteella, miten niiden liiketoiminta on yhtiöoikeudellisesti järjestetty, eikä rikkomuksen laadun tai vakavuuden perusteella. Kaksi toimijaa, jotka syyllistyvät samaan rikkomukseen samassa laajuudessa, voisivat saada olennaisesti erisuuruiset seuraamukset yksinomaan konsernirakenteensa vuoksi. Ehdotettu laskentaperuste kohdistaa seuraamuksen siihen liiketoimintaan, josta rikkomus on peräisin, ja kohtelee toimijoita siten rikkomuksen eikä yhtiörakenteen perusteella.

Ratkaisu vastaa myös hallinnollisiin sanktioihin sovellettavaa suhteellisuusperiaatetta, koska seuraamus kohdistuu siihen liiketoimintaan, josta rikkomus on peräisin. Ehdotettu sääntely ei tämän vuoksi ole pidettävä perustuslain 6 §:n kannalta ongelmallisena. Kysymystä on käsitelty tarkemmin jaksossa 5.1.5.

Oikeasuhtaisuus

Sanktioluonteisten hallinnollisten seuraamusten tulee perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan täyttää myös sanktioiden oikeasuhtaisuuteen liittyvät vaatimukset (PeVL 39/2017 vp, s. 3, PeVL 2/2017 vp, s. 5, PeVL 15/2016 vp, s. 5 ja PeVL 28/2014 vp, s. 2/II). Oikeasuhtaisuuden kannalta merkittäviä ovat paitsi säännökset sanktioiden suuruudesta myös säännökset seuraamuksen suuruuden määräytymisessä huomioon otettavista seikoista ja seuraamusmaksun määräämättä jättämisestä (PeVL 12/2019 vp, s. 7). Valiokunta on lisäksi edellyttänyt, että viranomaisen harkinnan sanktion määräämättä jättämisestä tulee olla sidottua harkintaa siten, että seuraamusmaksu on jätettävä määräämättä laissa säädettyjen edellytysten täyttyessä (PeVL 46/2021 vp, 17 kohta).

Ehdotetun 18 §:n 1 momentti on kirjoitettu tämän mukaisesti sidotuksi. Momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on jätettävä tekemättä esitys seuraamusmaksun määräämisestä, jos rikkomusta tai laiminlyöntiä on kokonaisuutena arvioiden pidettävä niin vähäisenä, ettei minkään 3 luvussa tarkoitetun seuraamuksen määrääminen ole tarkoituksenmukaista. Virastolla ei siten olisi harkintavaltaa sen suhteen, tehdäänkö esitys, jos momentissa säädetty edellytykset täyttyvät. Arvio siitä, onko rikkomusta tai laiminlyöntiä pidettävä vähäisenä, jäisi sen sijaan

viraston tapauskohtaiseen harkintaan, mikä on tarpeen, koska metaanipäästöasetuksen velvoitteet ja niiden laiminlyönnin vakavuus vaihtelevat olennaisesti.

Saman pykälän 2 momentti on sen sijaan kirjoitettu harkinnanvaraiseksi. Momentin mukaan virasto voi jättää esityksen tekemättä siltä osin kuin rikkomus tai laiminlyönti johtuu metaanipäästöasetuksen 15 artiklan 8 kohdassa tarkoitetusta poikkeuksellisesta viiveestä. Harkinnanvaraisuus vastaa asetuksen 33 artiklan 6 kohtaa, jonka mukaan jäsenvaltioiden on harkittava seuraamusten alentamista tai määräämättä jättämistä kansallisten viranomaisten tarpeelliseksi katsoman täytäntöönpanokauden ajan. Asetus jättää tältä osin harkintavaltaa jäsenvaltiolle, eikä kansallisesti ole perusteltua säätää asetusta sitovammin.

Sääntelyn oikeasuhtaisuutta turvaa useampi säännös. Ehdotetun 15 §:n 5 momentin mukaan seuraamusmaksua on alennettava, jos rikkomus johtuu metaanipäästöasetuksen 15 artiklan 8 kohdassa tarkoitetusta poikkeuksellisesta viiveestä. Ehdotetun 18 §:n mukaan esitys seuraamusmaksun määräämisestä on jätettävä tekemättä, jos rikkomusta on pidettävä vähäisenä. Ehdotetun 28 §:n mukaan seuraamusta ei saa esittää määrättäväksi, määrätä eikä panna täytäntöön tavalla, joka vaarantaisi energian toimitusvarmuutta. Lisäksi 15 §:n 1 momentissa säädetään niistä seikoista, jotka on otettava huomioon seuraamusmaksun suuruutta määrättäessä.

Koska hallinnollisessa seuraamusmaksussa on kyse perusoikeusrajoituksesta, sääntelyn tulee täyttää perusoikeuksien rajoitusedellytykset, kuten vaatimukset välttämättömyydestä, hyväksyttävistä syistä ja oikeasuhtaisuudesta. Myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 49 artikla edellyttää rangaistusluonteisilta seuraamuksilta oikeasuhtaisuutta ja laillisuusperiaatteen noudattamista. Sääntelyn tulee toteuttaa riittävästi seuraamusjärjestelmältä vaadittavaa yleis- ja erityisestävyyttä.

Ehdotetun sääntelyn arvioidaan täyttävän hallinnollisille sanktioille asetetut oikeasuhtaisuusvaatimukset

Kaksoisrangaistavuuden kieltö

Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Perustuslain esitöiden mukaan säännöksessä tarkoitettuihin oikeussuojatakeisiin kuuluu muun ohella oikeus olla tulematta syytetyksi tai tuomituksi toistamiseen saman teon perusteella (HE 309/1993 vp, s. 74/II). Kaksoisrangaistavuuden kieltö on siten perustuslaissa turvattu osana perustuslain 21 §:n 2 momentissa tarkoitettuja oikeusturvatakeita (PeVL 17/2013 vp, s. 3 ja PeVL 9/2012 vp, s. 3). Kiellosta määrätään lisäksi Euroopan ihmisoikeussopimuksen seitsemännen lisäpöytäkirjan 4 artiklassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artiklassa.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, ettei kaksoisrangaistavuuden kieltö koske vain puhtaasti peräkkäisiä menettelyjä, vaan myös samanaikaisesti vireillä olevia menettelyjä (PeVL 9/2012 vp, s. 4). Kiellon on katsottava kattavan myös samaa tekoa koskevat rangaistusluonteiset hallinnolliset seuraamukset, ja kieltöä koskeva säännös on asianmukaista muotoilla kattamaan tilanteet, joissa on annettu asiaratkaisu seuraamusmaksun määräämistä koskevassa asiassa (PeVL 15/2014 vp, s. 2).

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja unionin tuomioistuimen ratkaisukäytäntö on kehittynyt siten, ettei kaksoisrangaistavuuden kieltö tiettyjen edellytysten täyttyessä estä hallinnollisen ja rikosoikeudellisen seuraamuksen määräämistä samasta teosta. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, ettei tämä sellaisenaan ole peruste luopua kansallisesta tulkintakäytännöstä.

Kansainväliset ihmisoikeussopimukset määrittävät ainoastaan perustuslain 21 §:n antaman suojan vähimmäistason eivätkä estä antamasta kansallisella tasolla parempaa suojaa (PeVL 31/2026 vp, kappaleet 13–17).

Ehdotetun 25 §:n mukaan seuraamusmaksua ei saisi määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa, eikä sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Säännös estää seuraamusmaksun määräämisen jo siinä vaiheessa, kun rikosprosessi on vireillä, ja se vastaa siten perustuslakivaliokunnan vakiintunutta tulkintaa kiellon ulottumisesta myös samanaikaisiin menettelyihin. Esi-tyksessä ei ehdoteta poikkeuksia kaksoisrangaistavuuden kiellosta.

Ehdotetun lain mukainen seuraamusmaksu voidaan määrätä ainoastaan metaanipäästöasetuksen velvoitteiden rikkomisesta tai laiminlyönnistä. Muiden lakien mukaiset hallinnolliset seuraamusmaksut koskevat muita velvoitteita, eikä samasta teosta voi siten tulla määrätyksi useampaa rangaistusluonteista hallinnollista seuraamusmaksua. Erillistä säännöstä suhteesta muiden lakien mukaisiin hallinnollisiin seuraamusmaksuihin ei ole tämän vuoksi pidetty tarpeellisena.

Sääntely turvaa kaksoisrangaistavuuden kiellon toteutumisen eikä ole ristiriidassa perustuslain 21 §:n 2 momentin kanssa.

Taannehtivuuskielto ja siirtymäsäännökset

Perustuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Säännöksestä ilmenevä laillisuusperiaate sisältää kiellon säätää tekoa rangaistavaksi taannehtivasti. Kielto koskee sanamuotonsa mukaan varsinaisia rikoksia.

Perustuslakivaliokunta on kuitenkin rinnastanut lainvastaisesta teosta määrittävän rangaistusluonteisen taloudellisen seuraamuksen asiallisesti rikosoikeudelliseen seuraamukseen (PeVL 4/2001 vp, s. 7/II, PeVL 32/2005 vp, s. 2/II ja PeVL 55/2005 vp, s. 2/I) ja pitänyt rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamuksen määräämistä merkittävänä julkisen vallan käyttönä (PeVL 49/2017 vp, PeVL 14/2013 vp ja PeVL 57/2010 vp). Valiokunta on lisäksi edellyttänyt, että lakien voimaantulo- ja siirtymäsäännöksiä valmisteltaessa otetaan huomioon rikosoikeudellinen laillisuusperiaate ja ajallista soveltuvuutta koskeva sääntely (PeVL 59/2018 vp, s. 35). Perustuslain 8 §:stä ilmenevät periaatteet ovat tämän vuoksi merkityksellisiä myös ehdotetun seuraamusmaksun ja sitä koskevien siirtymäsäännösten kannalta. Vastaava taannehtivan rangaistussääntelyn kielto sisältyy Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklaan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 49 artiklaan, joiden soveltamisalaan rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus kuuluu.

Metaanipäästöasetuksen velvoitteet ovat sitoneet toimijoita suoraan asetuksen nojalla 4.8.2024 lukien, ja useiden velvoitteiden määräajat ovat päättyneet ennen ehdotetun lain voimaantuloa. Näistä laiminlyönneistä ei ole voitu määrätä kansallista seuraamusmaksua, koska toimivaltaista viranomaista tai seuraamusmaksun määräämistä koskevaa toimivaltaa ei ole ollut.

Ehdotetun 31 §:n 1 momentissa säädettäisiin tämän vuoksi nimenomaisesti, ettei seuraamusmaksua saa määrätä sellaisen velvoitteen laiminlyönnistä, jonka määräaika on päättynyt ennen lain voimaantuloa. Ehdotetun 31 §:n 2 momentissa säädettäisiin porrastetuista täydentävistä määräajoista, joiden kuluessa jo erääntyneet velvoitteet on täytettävä. Seuraamusmaksu voitaisiin määrätä vasta tämän ajan päätyttyä, jos velvoite on edelleen täyttämättä.

Kyse ei ole velvoitteiden taannehtivasta asettamisesta. Metaanipäästöasetuksen mukaiset velvoitteet ovat olleet voimassa ja sitoneet toimijoita jo ennen ehdotetun lain voimaantuloa, eikä ehdotettu laki aseta niitä taannehtivasta. Ehdotettu laki ei myöskään aseta velvoitteille uusia määräpäiviä, koska asetuksen mukaisia määräpäiviä ei voida kansallisella lailla muuttaa. Sääntely rajaa yksinomaan sitä, mistä ajankohdasta lukien velvoitteen jatkuvasta laiminlyönnistä voidaan määrätä seuraamusmaksu.

Ehdotetun 32 §:n mukaiset tuojan tietojenantovelvoitteita koskevat siirtymäajat eivät ole taannehtivuuskysymys vaan kohtuullisuusnäkökohta, koska tuojalla tulee olla tosiasiallinen mahdollisuus valmistautua velvoitteen täyttämiseen sen jälkeen, kun toimivaltainen viranomainen on aloittanut toimintansa.

Ehdotettu sääntely ei edellä esitetyillä perusteilla ole ristiriidassa perustuslain 8 §:stä ilmenevän taannehtivuuskiellon kanssa.

10.5 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Ehdotetun EU:n metaanipäästöasetuksen velvoitteiden valvontaa ja seuraamuksia koskevan lain 6 §:n 1 momentin mukaan Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi valtuuttaa muun viranomaisen tai ulkopuolisen asiantuntijan avustamaan metaanipäästöasetuksen 6 artiklan mukaisen tarkastuksen tekemisessä. Säännös on merkityksellinen perustuslain 124 §:n kannalta, jonka mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle.

Tehtävän antaminen olisi tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Tarkoituksenmukaisuusvaatimus on oikeudellinen edellytys, jonka täyttymistä on arvioitava tapauskohtaisesti kunkin viranomaisorganisaation ulkopuolelle annettavaksi ehdotetun julkisen hallintotehtävän kohdalla erikseen (PeVL 5/2014 vp, s. 3, PeVL 23/2013 vp, s. 3, PeVL 10/2013 vp, s. 2/II, PeVL 6/2013 vp ja PeVL 53/2010 vp).

Metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan kuuluvat tarkastukset voivat edellyttää erityisosaamista muun muassa vuotojen havaitsemisessa ja mittausmenetelmien arvioinnissa. Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla ei ole kaikissa tilanteissa käytettävissään tällaista osaamista, ja asetuksen soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden vähäisen määrän vuoksi osaamisen ylläpitäminen virastossa kaikilta osin ei olisi tarkoituksenmukaista.

Valtuutus rajoittuisi avustamiseen. Ehdotetun 6 §:n 2 momentin mukaan valtuutettu toimittaa tarkastushavaintonsa virastolle, ja virasto laatii tarkastusraportin sekä tekee tarkastusten perusteella tehtävät hallinnolliset päätökset, mukaan lukien korjaavia toimenpiteitä koskeva ilmoituksen antamisen. Arviointi tarkastushavaintojen merkityksistä ja päätöksenteko jäisivät siten kokonaan viranomaiselle. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä ei annettaisi muulle kuin viranomaiselle.

Perustuslakivaliokunta on korostanut, että uskottaessa hallintotehtäviä muulle kuin viranomaiselle tulee säännösperusteisesti taata oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten noudattaminen tässä toiminnassa (PeVL 5/2014 vp, s. 3–4 ja PeVM 10/1998 vp, s. 35/II). Tämä edellyttää pääsääntöisesti, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (PeVL 53/2014 vp, s. 4–5, PeVL 5/2014 vp, s. 4, PeVL 11/2006 vp, PeVL 33/2004 vp ja PeVL 46/2002 vp).

Perustuslain 124 §:llä korostetaan myös julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden koulutuksen ja asiantuntemuksen merkitystä. Tosiasiallisessa hallintotoiminnassa perusoikeuksien toteutumisesta on katsottu voitavan huolehtia lähinnä sääntelyn yleisen asianmukaisuuden sekä julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden sopivuuden ja pätevyyden avulla (PeVL 24/2001 vp, s. 4).

Valtuutuksesta säädettäisiin laissa, ja sille asetettaisiin 6 §:n 1 momentissa kaksi edellytystä. Valtuutuksessa on yksilöitävä tarkastuksen sisältö ja valtuutukseen on oltava valtuutetun suostumus. Ehdotetun 6 §:n 3 momentin mukaan valtuutetulla on oltava tehtävän edellyttämä kokeemukseen tai koulutukseen perustuva riittävä ammattitaito ja hänen on oltava tehtävän hoitamisessa riippumaton tarkastuksen kohteena olevasta toimijasta. Ehdotetun 6 §:n 4 momentin mukaan valtuutettuun sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, ja vahingonkorvausvastuu määräytyy vahingonkorvauslain (412/1974) mukaisesti.

Edellä esitetyn perusteella ehdotettu sääntely ei ole ristiriidassa perustuslain 124 §:n kanssa.

10.6 Henkilötietojen suoja

Ehdotetun 9 §:n mukaan Tukesilla olisi oikeus saada toimijalta salassapitosäännösten estämättä valvonnan kannalta välttämättömät tiedot, ja ehdotetun 10 §:n mukaan vastaava oikeus koskisi muilta viranomaisilta ja julkista hallintotehtävää hoitavilta saatavia tietoja.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten se sidotaan tietojen välttämättömyyteen (PeVL 15/2018 vp, s.39). Viranomaisen tietojensaantioikeus on voinut liittyä jonkin tarkoituksen kannalta tarpeellisiin tietoihin, jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus tietojen välttämättömyydestä (PeVL 17/2016 vp, s. 5–6 ja PeVL 71/2014 vp, s. 3/I). Valiokunta ei toisaalta ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin (PeVL 62/2010 vp, s. 4/I ja PeVL 59/2010 vp, s. 4/I).

Koska metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan kuuluu useita toimijaryhmiä ja valvottavat velvoitteet vaihtelevat toimijan roolin ja toiminnan mukaan, tietosisältöjä ei ole voitu luetella laissa tyhjentävästi. Tiedonsaantioikeus on tämän vuoksi rajattu välttämättömiin tietoihin. Oikeus ei kuitenkaan olisi yksilöimätön, koska se on sidottu metaanipäästöasetuksen ja ehdotetun lain mukaiseen valvontatehtävään ja koska valvottavat velvoitteet ilmenevät asetuksesta.

Metaanipäästöasetuksen valvonnassa käsiteltävät tiedot koskevat pääosin toimijoiden taloudellista toimintaa. Valvonnassa voi kuitenkin tulla käsiteltäväksi myös henkilötietoja. Kyse olisi lähinnä toimijan vastuuhenkilöiden sekä mittauksista ja raportoinnista vastaavien henkilöiden nimistä ja yhteystiedoista sekä ehdotetun 12 §:n mukaan julkaistavien raporttien sisältämistä henkilötiedoista siinä poikkeuksellisessa tilanteessa, että raportoiva toimija on luonnollinen henkilö. Käsiteltävät tiedot eivät kuuluisi luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679, jäljempänä tietosuojasetus, 9 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin.

Henkilötietojen käsittely perustuisi tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, jonka mukaan käsittely on lainmukaista, jos se on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen

noudattamiseksi. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lakisääteinen velvoite perustuisi ehdotettuun lakiin ja metaanipäästöasetukseen. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaan käsittelyn oikeusperusteesta säädetään unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, ja jäsenvaltio voi mainitun kohdan nojalla antaa käsittelyä koskevia täsmäntäviä säännöksiä.

Esityksessä käytettäisiin kansallista liikkumavaraa kahdessa kohdassa. Ehdotetun 9 §:n mukaisen tiedonsaantioikeuden osalta liikkumavaraa käytettäisiin siltä osin kuin kyse on tietojen luovuttamisesta salassapitosäännösten estämättä ja maksutta. Ehdotetun 12 §:n mukaisen raporttien julkaisemiseen osalta liikkumavaraa käytettäisiin siltä osin kuin kyse on ympäristötietojen luovuttamisen ja henkilötietojen suojan yhteensovittamisesta.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan lukien tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa ja rekisteröityjen oikeusturvaa (PeVL 29/2016 vp, PeVL 13/2016 vp, s. 3–4 ja PeVL 14/2009 vp). Valiokunta on tietosuoja-asetuksen soveltamisen alettua katsonut, että on lähtökohtaisesti riittävää, että sääntely täyttää tietosuoja-asetuksessa asetetut vaatimukset, ja että kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee suhtautua pidättyvästi ja rajata se vain välttämättömään asetuksen salliman liikkumavaran puitteissa (PeVL 14/2018 vp, s. 21–22).

Esityksessä ei ehdoteta säädettäväksi henkilörekisteristä eikä henkilötietojen säilytysajasta. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto käsittelee henkilötietoja osana valvontatehtäväänsä, ja tietojen säilyttämiseen sovellettaisiin tietosuoja-asetusta sekä arkistolakia (831/1994) ja julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettua lakia (906/2019). Erillistä säilytysaikaa koskevaa säännöstä ei ole pidetty tarpeellisena, koska käsiteltävät henkilötiedot ovat rajallisia eivätkä kuulu erityisiin henkilötietoryhmiin ja koska kansallisen erityissääntelyn antamiseen on suhtauduttava pidättyvästi.

Ehdotettua sääntelyä on edellä esitetyillä perusteilla pidettävä oikeasuhtaisena, eikä se ole ristiriidassa perustuslain 10 §:n 1 momentin kanssa.

10.7 Seuraamusten julkistaminen

Ehdotetun 24 §:n mukaan Tukesin olisi julkistettava antamansa julkinen varoitus ja markkinaoikeuden määräämä seuraamusmaksu sekä vuosittain tiedot määrätyistä seuraamuksista. Säännös perustuu metaanipäästöasetuksen 33 artiklan 8 kohtaan.

Yksilöityjen seuraamusten julkistaminen voi vaikuttaa toimijan maineeseen ja liiketoimintaa, minkä vuoksi ehdotettua sääntelyä on arvioitu perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän suojan ja 18 §:ssä turvatun elinkeinovapauden kannalta. Julkistaminen voi koskea myös luonnollista henkilöä, koska metaanipäästöasetuksen 2 artiklan määritelmät kattavat sekä luonnollisen että oikeushenkilön.

Rajoitus perustuu lakiin, ja sen perusteet on määritelty täsmällisesti. Rajoitukselle on hyväksyttävä peruste. Seuraamusten julkistaminen lisää sääntelyn läpinäkyvyyttä ja ennaltaehkäisevää vaikutusta, ja se perustuu metaanipäästöasetuksen nimenomaiseen velvoitteeseen. Sääntelyn oikeasuhteisuutta turvaa ehdotetun 24 §:n 2 momentin poikkeus, jonka mukaan seuraamusmaksua ei saa julkaista, jos julkistaminen saattaisi aiheuttaa kohtuutonta vahinkoa asianosaisille. Säännös mahdollistaa tapauskohtaisen punninnan avoimuusintressin ja toimijalle aiheutuvan haitan välillä. Ehdotettu sääntelyn ei tämän vuoksi arvioida olevan ristiriidassa perustuslain 10 tai 18 §:n kanssa.

10.8 Oikeusturva ja muutoksenhaku

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä sekä oikeus hakea muutosta.

Ehdotetun 28 §:n 1 momentin mukaan Tukesin päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen ja 2 momentin mukaan markkinaoikeuden seuraamusmaksuasiassa antamaan päätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Ehdotetun 17 §:n mukainen markkinaoikeuskäsittely turvaisi asianosaisen kuulemisen ennen seuraamusmaksun määräämistä.

Ehdotetun 28 §:n 3 momentin mukaan viraston päätökseen toimittaa tarkastus ei saisi hakea muutosta erikseen. Säännös on luonteeltaan informatiivinen eikä loisi itsenäistä muutoksenhakuoikeuden rajoitusta, koska tarkastuksen toimittamista koskeva ratkaisu on valmisteleva toimenpide, joka ei sellaisenaan ratkaise kenenkään oikeutta, etua tai velvollisuutta. Asianosaisen oikeusturva toteutuisi siten, että tarkastuksen perusteella mahdolliset tehtävään hallintopäätökseen saisi hakea muutosta 1 momentin mukaisesti. Säännöksen ei näin ollen arvioida olevan ristiriidassa perustuslain 21 §:n kanssa.

10.9 Säättämisjärjestyksen arviointi

Edellä esitetyillä perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Esitykseen sisältyy kuitenkin hallinnollisia seuraamuksia ja julkisen hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle koskevaa sääntelyä, jonka vuoksi perustuslakivaliokunnan lausunnon pyytämistä voidaan pitää perusteltuna.

Ponsi:

Koska EU:n metaanipäästöasetuksessa, sähkökauppa-asetuksessa ja täytöntöönpanoasetuksessa on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

EU:n metaanipäästöasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tavoitteet

Tämän lain tavoitteena on säätää metaanipäästöjen vähentämisestä energia-alalla ja asetuksen (EU) 2019/942 muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/1787, jäljempänä *metaanipäästöasetus*, tarkoitettua kansallisesta toimivaltaisesta viranomaisesta, toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvuista valvontatehtävistä ja valtuutuksista, sekä hallinnollisista seuraamuksista metaanipäästöasetuksen velvoitteiden laiminlyönnistä.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *metaanipäästöillä* metaanipäästöasetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettua päästöä;
- 2) *toiminnanharjoittajalla* metaanipäästöasetuksen 2 artiklan 3 alakohdassa tarkoitettua toiminnanharjoittajaa;
- 3) *yrityksellä* metaanipäästöasetuksen 2 artiklan 23 alakohdassa tarkoitettua yritystä;
- 4) *kaivostoiminnan harjoittajalla* metaanipäästöasetuksen 2 artiklan 12 alakohdassa tarkoitettua kaivostoiminnan harjoittajaa;
- 5) *tuottajalla* metaanipäästöasetuksen 2 artiklan 58 alakohdassa tarkoitettua tuottajaa;
- 6) *tuojalla* metaanipäästöasetuksen 2 artiklan 59 alakohdassa tarkoitettua tuojaa;
- 7) *todentajalla* metaanipäästöasetuksen 2 artiklan 14 alakohdassa tarkoitettua todentajaa;
- 8) *toimijalla* 2–6 alakohdassa tarkoitettua toiminnanharjoittajaa, yritystä, kaivostoiminnan harjoittajaa, tuottajaa ja tuojaa;
- 9) *LDAR-ohjelmalla* metaanipäästöasetuksen 14 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettua ohjelmaa;
- 10) *LDAR-kartoituksella* metaanipäästöasetuksen 2 artiklan 26 ja 27 alakohdassa tarkoitettua tyyppin 1 ja tyyppin 2 vuotojen havaitsemis- ja korjauskartoitusta;
- 11) *metaanipäästöselvityksellä* metaanipäästöasetuksen 12 artiklassa, 18 artiklan 3 kohdassa, 20 artiklassa ja 25 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua metaanipäästöjen määrää koskevaa selvitystä;
- 12) *vastuullisella osapuolella* metaanipäästöasetuksen 18 artiklan 8 kohdassa tarkoitettua osapuolta.

3 §

Toimivaltainen viranomainen

Metaanipäästöasetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen on Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vastaa lisäksi metaanipäästöasetuksen 14 artiklan 16 kohdassa, 18 artiklan 1, 2, 6, 8 ja 9 kohdassa, 25 artiklan 1 ja 7 kohdassa sekä 26 artiklan 1 kohdassa jäsenvaltiolle säädetyistä tehtävistä.

4 §

Ohjaus- ja seuranta

Tämän lain mukainen yleinen ohjaus ja seuranta kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle.

2 luku

Valvonta ja tarkastus

5 §

Valvonta

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto vastaa metaanipäästöasetuksen toimeenpanoon liittyvästä valvonnasta ja sen järjestämisestä.

6 §

Tarkastuksessa avustaminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi valtuuttaa muun viranomaisen taikka ulkopuolisen asiantuntijan avustamaan metaanipäästöasetuksen 6 artiklan mukaisen tarkastuksen tekemisessä. Valtuutuksessa on yksilöitävä tarkastuksen sisältö, ja valtuutukseen on oltava valtuutetun suostumus.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun valtuutetun on toimitettava tarkastushavaintonsa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle neljän viikon kuluessa tarkastuksen päättymisestä. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto laatii metaanipäästöasetuksen 6 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun tarkastusraportin. Tarkastusten perusteella tehtävät hallinnolliset päätökset, mukaan lukien metaanipäästöasetuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun korjaavien toimenpiteiden ilmoituksen antaminen, tekee Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

Edellä 1 momentissa tarkoitetulla valtuutetulla on oltava tehtävän edellyttämä kokemukseen tai koulutukseen perustuva riittävä ammattitaito.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun muuhun viranomaiseen tai ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä niiden toimiessa tämän lain mukaisissa tehtävissä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Metaanipäästöasetuksen 5 artiklan 2 kohdassa säädettyä tarkastuksen kohteena olevan toimijan velvollisuutta antaa toimivaltaiselle viranomaiselle kaikki tarvittava apu sovelletaan myös silloin, kun 1 momentissa tarkoitettu valtuutettu hoitaa tämän pykälän mukaisia tehtäviään.

7 §

Todentajat

Metaanipäästöasetuksen 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna kansallisena akkreditointielimenä toimii Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikkö FINAS-akkreditointipalvelu siten kuin vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetussa laissa (920/2005) säädetään.

Todentajana voi toimia ainoastaan metaanipäästöasetuksen 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla akkreditoitu oikeushenkilö.

8 §

Ilmoitus epäilyistä rikkomisesta

Metaanipäästöasetuksen 7 artiklan mukaiset kirjalliset ilmoitukset epäilyistä metaanipäästöasetuksen rikkomisesta toimitetaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei rajoita ilmoituksen tekijän käytettävissä olevia muita oikeussuojakeinoja.

9 §

Tietojensaanti toimijalta

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus saada toiminnanharjoittajalta, yritykseltä, kasvustoiminnan harjoittajalta ja tuojalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tämän lain ja metaanipäästöasetuksen valvonnan kannalta välttämättömät tiedot.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus saada tuottajalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä tiedot, jotka ovat välttämättömiä sen valvomiseksi, että tuottaja noudattaa metaanipäästöasetuksen 29 artiklassa tarkoitettua raportointivelvoitetta.

Muulla viranomaisella ja ulkopuolisella asiantuntijalla on 6 §:n 1 momentin mukaisen valtuutuksen nojalla toimiessaan oikeus saada toimijalta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä metaanipäästöasetuksen mukaisen tarkastuksen suorittamisen kannalta välttämättömät tiedot.

Toimijan on luovutettava tiedot ilman aiheutonta viivytystä, viranomaisen pyytämässä muodossa.

10 §

Tietojensaanti viranomaiselta ja julkista hallintotehtävää hoitavalta

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muilta viranomaisilta ja julkista hallintotehtävää hoitavilta tämän lain ja metaanipäästöasetuksen valvontaa varten välttämättömät toimijoita koskevat tiedot.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus saada esitutkintaviranomaiselta salassapitosäännösten estämättä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän lain ja metaanipäästöasetuksen valvontaa varten.

11 §

Viranomaisten välinen yhteistyö

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on toimittava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa tämän lain ja metaanipäästöasetuksen mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii metaanipäästöasetuksessa tarkoitettuna yhteystahona ja tekee yhteistyötä muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja Euroopan komission kanssa metaanipäästöasetuksen edellyttämällä tavalla.

12 §

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tiedontoimittamis- ja raportointitehtävät

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on asetettava yleisön ja Euroopan komission saataville tiedot metaanipäästöasetuksen soveltamisesta metaanipäästöasetuksen 5 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on toimitettava Euroopan komissiolle metaanipäästöasetuksen 27 artiklan 2 kohdassa, 28 artiklan 4 kohdassa ja 29 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut tiedot mainituissa kohdissa säädetyissä määräajoissa.

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 13 §:n 2 momentissa ja 16 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään, 1 momentissa tarkoitettuja ympäristötietoja saa luovuttaa ilman, että tiedon pyytäjä perustelee pyyntöä.

Pyydettyjä ympäristötietoja ei saa yksilöidä luonnollisen henkilön nimen, osoitteen, muun yhteystiedon tai henkilötunnuksen perusteella. Ympäristötietoja voidaan julkaista yleisessä tietoverkossa. Julkaiseminen ei koske luonnollisen henkilön nimeä, osoitetta, muuta yhteystietoa tai henkilötunnusta.

3 luku

Hallinnolliset seuraamukset

13 §

Seuraamusmaksu

Seuraamusmaksu voidaan määrätä sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

1) toiminnanharjoittajana, yrityksenä, kaivostoiminnan harjoittajana tai tuojana jättää antamatta toimivaltaiselle viranomaiselle metaanipäästöasetuksen 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti tai todentajalle 8 artiklan 5 kohdan mukaisesti näiden tehtäviensä suorittamiseksi tarvitseman avun;

2) toiminnanharjoittajana tai kaivostoiminnan harjoittajana jättää toteuttamatta metaanipäästöasetuksen 6 artiklan 5 ja 6 kohdassa tarkoitettussa tarkastusraportissa esitetyt toimet;

3) toiminnanharjoittajana tai kaivostoiminnan harjoittajana jättää toimittamatta metaanipäästöselvityksen, mukaan lukien riippumattoman todentajan metaanipäästöasetuksen 8 artiklan 4 kohdan mukaisesti antaman todentamislausekkeen;

4) toiminnanharjoittajana jättää toimittamatta LDAR-ohjelman metaanipäästöasetuksen 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti tai jättää tekemättä LDAR-kartoituksen 14 artiklan 2, 5 ja 6 kohdan mukaisesti;

5) toiminnanharjoittajana jättää korjaamatta tai vaihtamatta komponentteja, kartoittamatta niitä jatkuvasti taikka kirjaamatta vuotoja metaanipäästöasetuksen 14 artiklan 8–13 kohdan mukaisesti;

6) toiminnanharjoittajana jättää toimittamatta raportin metaanipäästöasetuksen 14 artiklan 14 kohdan mukaisesti;

7) toiminnanharjoittajana tai kaivostoiminnan harjoittajana suorittaa tuuletuksen tai soihdutuksen, mukaan lukien rutiininomaisen soihdutuksen, muissa kuin metaanipäästöasetuksen 15

artiklan 2 ja 3 kohdassa, 22 artiklan 1 ja 2 kohdassa ja 26 artiklan 2 kohdassa säädetyissä tilanteissa;

8) toiminnanharjoittajana tai kaivostoiminnan harjoittajana jättää osoittamatta, että tuuletuksen valitseminen soihdutuksen sijaan, soihdutuksen valitseminen metaanin uudelleeninjektioon, paikalla käytön, varastoinnin myöhempää käyttöä varten tai markkinoille toimittamisen sijaan taikka soihdutuksen valitseminen käytön tai vähentämisen sijaan on ollut pakollista metaanipäästöasetuksen 15 artiklan 4 ja 6 kohdan, 22 artiklan 1 ja 2 kohdan ja 26 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

9) toiminnanharjoittajana jättää korjaamatta tai käyttämättä tuuletuslaitteita metaanipäästöasetuksen 15 artiklan 5 ja 7 kohdan mukaisesti;

10) toiminnanharjoittajana tai kaivostoiminnan harjoittajana jättää ilmoittamatta tai raportoimatta tuuletus- tai soihdutustapahtumasta tapauksen mukaan metaanipäästöasetuksen 16 artiklan, 23 artiklan 1 kohdan tai 26 artiklan mukaisesti;

11) toiminnanharjoittajana käyttää soihtutornia tai polttolaitetta metaanipäästöasetuksen 17, 22 ja 23 artiklassa säädettyjen vaatimusten vastaisesti;

12) vastuullisena osapuolena jättää toteuttamatta vähentämistoimenpiteitä metaanipäästöasetuksen 18 artiklan 6 ja 9 kohdan mukaisesti;

13) tuojana jättää toimittamatta metaanipäästöasetuksen 27 artiklan 1 kohdassa ja liitteessä IX vaaditut tiedot taikka jättää esittämättä mainitussa kohdassa tarkoitetut perustelut ja toimet;

14) tuojana jättää toimittamatta metaanipäästöasetuksen 28 artiklan 1 ja 2 kohdassa vaaditut tiedot taikka jättää esittämättä mainitun artiklan kohdassa tarkoitetut perustelut ja toimet;

15) unionin tuottajana tai tuojana jättää toimittamatta metaanipäästöasetuksen 29 artiklan 1 ja 2 kohdassa vaaditut tiedot; tai

16) unionin tuottajana tai tuojana jättää noudattamatta metaanipäästöasetuksen 29 artiklan 6 kohdan nojalla hyväksytyissä täytäntöönpanosäädöksissä vahvistettuja metaani-intensiteetin enimmäisarvoja.

Mitä tässä laissa säädetään toimijasta, sovelletaan myös vastuulliseen osapuoleen siltä osin kuin kyse on 1 momentin 12 kohdassa tarkoitetusta rikkomuksesta tai laiminlyönnistä.

14 §

Seuraamusmaksun määrittäminen

Seuraamusmaksun määrää Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kirjallisesta esityksestä markkinaoikeus.

15 §

Seuraamusmaksun suuruus

Edellä 13 §:n 1 momentin perusteella määrättävän seuraamusmaksun suuruuden määrittämisen on perustuttava kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon:

- 1) rikkomuksen tai laiminlyönnin kesto tai ajalliset vaikutukset, luonne ja vakavuus;
- 2) toimijan vahingon oikea-aikaiseksi vähentämiseksi tai korjaamiseksi toteuttamat toimet;
- 3) rikkomuksen tahallisuus tai tuottamuksellisuus;
- 4) toimijan aiemmat tai toistuneet rikkomukset;
- 5) toimijan rikkomuksesta suoraan tai epäsuoraan saama taloudellinen hyöty tai vältetyt tappiot, jos tiedot ovat saatavissa, mukaan lukien 16 §:n nojalla jo menetetyksi tuomittu hyöty;
- 6) toimijan koko;
- 7) yhteistyön aste Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kanssa;
- 8) tapa, jolla rikkominen on tullut Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tietoon, mukaan lukien se, onko toimija ilmoittanut rikkomisesta oma-aloitteisesti ja missä laajuudessa; ja

9) asian olosuhteista johtuvat muut raskauttavat tai lieventävät seikat, mukaan lukien kolmansien osapuolten toimet.

Seuraamusmaksu on oltava vähintään niin suuri, että se poistaa rikkomuksesta tai laiminlyönnistä saadun taloudellisen hyödyn tai vältetyt tappiot siltä osin kuin ne voidaan määrittää. Toistuvien vakavien rikkomusten osalta seuraamusmaksun määrä on korotettava asteittain.

Seuraamusmaksu saa olla enintään 20 prosenttia oikeushenkilön edellisen tilikauden liikevaihdosta. Luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään 20 prosenttia hänen kalenterivuoden tuloistaan, kuitenkin enintään 200 000 euroa.

Jos 3 momentissa tarkoitettu seuraamusmaksu määrätään oikeushenkilölle, joka on metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa harjoittava yritys, liikevaihdon laskentaperusteena käytetään oikeushenkilön niiden metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan kuuluvien liiketoimintojen ja muiden liiketoimintojen liikevaihtoja, joihin rikkomuksella tai laiminlyönnillä on ollut vaikutusta tai joihin sillä on pyritty vaikuttamaan. Jos rikkomukseen tai laiminlyöntiin syyllistynyt oikeushenkilö toimii osana vertikaalisesti integroitunutta yritystä, käytetään liikevaihdon laskentaperusteena vertikaalisesti integroituneen yrityksen niiden metaanipäästöasetuksen soveltamisalaan kuuluvien liiketoimintojen ja muiden liiketoimintojen liikevaihtoja, joihin rikkomuksella tai laiminlyönnillä on ollut vaikutusta tai joihin sillä on pyritty vaikuttamaan.

Jos rikkomus tai laiminlyönti johtuu metaanipäästöasetuksen 15 artiklan 8 kohdassa tarkoitettua poikkeuksellisesta viiveestä ja toiminnanharjoittaja on toimittanut Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle mainitussa kohdassa tarkoitettua täytäntöönpanoaikataulun, seuraamusmaksua on alennettava aikataulun mukaisen täytäntöönpanokauden ajalta.

16 §

Seuraamusmaksun vanhentuminen

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, ellei esitystä markkinaoikeudelle ole tehty viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettua laiminlyönnin taikka rikkomuksen osalta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimenpiteet rikkomuksen tai laiminlyönnin tutkimiseksi katkaisevat vanhentumisajan kulumisen, jolloin se alkaa kulua alusta.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos esitystä markkinaoikeudelle ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettua rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

17 §

Seuraamusmaksun käsittely markkinaoikeudessa

Seuraamusmaksua koskevan esityksen saavuttua markkinaoikeuteen asia on ennen käsittelyä valmisteltava markkinaoikeuden ylituomarin tai markkinaoikeustuomarin johdolla niin, että se voidaan viipymättä ratkaista. Valmistelu ei ole tarpeen, jos esitys jätetään tutkimatta tai hylätään heti perusteettomana.

Asiaa valmisteltaessa on varattava sille oikeushenkilölle tai luonnolliselle henkilölle, jota esitys koskee, tilaisuus suullisesti tai kirjallisesti vastata esitykseen. Esityksen johdosta voidaan myös kuulla oikeushenkilöä, johon laiminlyönti tai rikkomus kohdistuu. Valmistelu voidaan päättää, vaikka asianosainen ei ole antanut pyydettyä vastausta esityksen johdosta. Markkinaoikeus voi velvoittaa asianomaisen saapumaan istuntoon sekä esittämään liikekirjeenvaihtonsa, kirjanpitoja, pöytäkirjansa ja muut esityksen perustetta selventävät asiakirjat.

Asian käsittelystä ja selvittämisestä markkinaoikeudessa säädetään muutoin oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa (100/2013).

18 §

Esityksen tekemättä jättäminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on jätettävä tekemättä esityksen seuraamusmaksun, jos rikkomusta tai laiminlyöntiä on kokonaisuutena arvioiden pidettävä niin vähäisenä, ettei minkään tässä luvussa tarkoitetun seuraamuksen määrääminen ole tarkoituksenmukaista.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi jättää tekemättä esityksen seuraamusmaksun määräämisestä myös siltä osin kuin rikkomus tai laiminlyönti johtuu metaanipäästöasetuksen 15 artiklan 8 kohdassa tarkoitetusta poikkeuksellisesta viiveestä ja toiminnan harjoittaja on toimittanut virastolle mainitussa kohdassa tarkoitetun täytäntöönpanoaikataulun.

19 §

Julkinen varoitus

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi antaa julkisen varoituksen toimijalle, joka rikkoo tai laiminlyö 13 §:n 1 momentissa tarkoitettua velvoitetta.

Julkinen varoitus voidaan antaa 13 §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun sijaan tai sen lisäksi.

20 §

Lopettamismääräys

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi määrätä toimijan lopettamaan 13 §:n 1 momentissa tarkoitetun rikkomuksen tai laiminlyönnin.

21 §

Uhkasakko

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi tehostaa tämän lain nojalla tekemänsä päätöksen taikka antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Uhkasakosta sekä teettämis- ja keskeyttämisuudesta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

22 §

Seuraamusmaksun ja uhkasakon täytäntöönpanon ja täytäntöönpanon vanhentuminen

Seuraamusmaksu ja uhkasakko määrätään maksettavaksi valtiolle.

Tämän lain nojalla maksettavaksi määrätyn seuraamusmaksun ja uhkasakon täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

Seuraamusmaksu vanhenee vuoden kuluttua seuraamusmaksua koskevan lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä.

23 §

Maksut

Tässä laissa tarkoitettujen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston suoritteiden maksullisuudesta ja perittävien maksujen suuruudesta säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus periä tarkastuksen kohteena olevalta toimijalta kokonaisuudessaan kustannukset, jotka aiheutuvat metaanipäästöasetuksen 6 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitetun tarkastuksen tekemisestä, jos tarkastuksessa todetaan, ettei metaanipäästöasetuksen vaatimuksia ole noudatettu.

Tässä laissa tarkoitettut maksut ja kustannukset saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

24 §

Seuraamusten julkistaminen

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on julkistettava antamansa julkinen varoitus sekä markkinaoikeuden määräämä seuraamusmaksu. Seuraamuksen julkistamisesta on käytävä ilmi, onko seuraamuksen määräämistä koskeva päätös lainvoimainen. Jos muutoksenhakutuomioistuimien kumoaa päätöksen, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on julkistettava tieto muutoksenhakutuomioistuimen päätöksestä vastaavalla tavalla kuin seuraamuksen määrääminen on julkistettu.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ei saa julkistaa markkinaoikeuden määräämää seuraamusmaksua, jos julkistaminen saattaisi aiheuttaa kohtuutonta vahinkoa asianosaisille.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on lisäksi julkistettava vuosittain tiedot metaanipäästöasetuksen ja tämän lain rikkomuksista, määrättyjen seuraamusten tyypistä ja määrästä sekä niistä toimijoista ja vastuullisista osapuolista, joille seuraamuksia on määrätty.

25 §

Suhde rikosoikeudellisiin menettelyihin ja muihin seuraamuksiin

Seuraamusmaksua ei saa määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa, eikä sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio.

26 §

Energian toimitusvarmuus

Tässä luvussa tarkoitettua seuraamusta tai toimenpidettä ei saa esittää määrättäväksi, määrätä eikä panna täytäntöön tavalla, joka vaarantaisi energian toimitusvarmuutta kansallisesti tai Euroopan unionissa.

27 §

Poliisin virka-apu

Poliisin virka-avusta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle säädetään poliisilaissa (872/2011).

4 luku

Erinäiset säännökset

28 §

Muutoksenhaku

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Edellä 17 §:ssä tarkoitettuun markkinaoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen toimittaa tarkastus ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhaussa 21 §:ssä tarkoitetun uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista koskevaan päätökseen sovelletaan uhkasakkolakia.

5 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

30 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027.

31 §

Seuraamusmaksun määrääminen lain voimaan tullessa täyttämättä olevista velvoitteista

Sen estämättä, mitä 13 §:ssä säädetään, seuraamusmaksua ei saa määrätä toiminnanharjoittajalle, yritykselle, kaivostoiminnan harjoittajalle, unionin tuottajalle, tuojalle eikä vastuulliselle osapuolelle sellaisen metaanipäästöasetuksen mukaisen, määräaikaan sidotun velvoitteen laiminlyönnistä, jonka määräaika on päättynyt ennen tämän lain voimaantuloa.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä metaanipäästöasetuksen mukaisen, tämän lain voimaan tullessa täyttämättä olevan velvoitteen laiminlyönnistä ennen kuin seuraavat määräajat ovat kulu-neet tämän lain voimaantulosta:

1) toiminnanharjoittajaa koskevan, metaanipäästöasetuksen 14 artiklan 1 kohdan mukaisen LDAR-ohjelmaa koskevan velvoitteen sekä 14 artiklan 2 kohdan ja liitteessä I vahvistettujen vuorovälien mukaisen LDAR-kartoitustoiminta osalta kolme kuukautta;

2) toiminnanharjoittajaa koskevien, metaanipäästöasetuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaisten raportointivelvoitteiden osalta kuusi kuukautta;

3) toiminnanharjoittajaa ja yritystä koskevan, metaanipäästöasetuksen 12 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisen, käytössä olevien omaisuuseriä koskevan raportointivelvoitteen osalta kuusi kuukautta;

4) toiminnanharjoittajaa koskevien, metaanipäästöasetuksen 15 artiklan ja 17 artiklan 1 kohdan mukaisten vaatimusten osalta kolme kuukautta;

5) vastuullista osapuolta koskevan metaanipäästöasetuksen 18 artiklan 9 kohdan mukaisen vähentämissuunnitelman laatimisvelvoitteen osalta kuusi kuukautta;

6) metaanipäästöasetuksen 8 artiklan mukaisen todentajan varmentamien 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja velvoitteita koskevien raporttien osalta yhdeksän kuukautta.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta metaanipäästöasetuksen mukaisiin toistuviin raportointivelvoitteisiin siltä osin kuin velvoitteen seuraava määräpäivä on tämän lain voimaantulona jälkeen. Jos seuraava määräpäivä on kuitenkin ennen 2 momentissa tarkoitetun täydentävän määräajan päättymistä, velvoitteeseen sovelletaan mainittua määräaikaa.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä metaanipäästöasetuksen 12 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisen raportointivelvoitteen laiminlyönnistä siltä ajanjaksolta, jolta toiminnanharjoittaja tai yritys on toimittanut metaanipäästöasetuksen 12 artiklan 3 kohdan mukaisen, todentajan varmentaman raportin.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi, ottaa 2 momentissa tarkoitetun määräajan noudattamisen ja 1 momentissa tarkoitetun velvoitteen laiminlyönnin taustalla olevat syyt huomioon lieventävänä seikkana 15 §:n mukaisessa kokonaisarvioinnissa.

32 §

Tuojan tietojenantovelvoitteiden siirtymäajat

Sen estämättä, mitä 13 §:ssä säädetään, seuraamusmaksua ei saa määrätä tuojalle metaanipäästöasetuksen 27 artiklan 1 ja liitteen IX mukaisen tietojenantovelvoitteen laiminlyönnistä ennen kuin kolme kuukautta on kulunut tämän lain voimaantulosta.

Sen estämättä, mitä 13 §:ssä säädetään, seuraamusmaksua ei saa määrätä tuojalle metaanipäästöasetuksen 28 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisen vastaavuuden osoittamis- ja raportointivelvoitteen laiminlyönnistä ennen kuin kolme kuukautta on kulunut tämän lain voimaantulosta.

2.

Laki

oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain (100/2013) 2 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 739/2026, uusi 8 kohta seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Kilpailu- ja valvonta-asiat

Markkinaoikeus käsittelee kilpailu- ja valvonta-asioina myös sen kuuluviksi säädetyt:

7) rahapelilaissa (10/2026) tarkoitetut Lupa- ja valvontaviraston esitykset seuraamusmaksun määräämisestä;

8) EU:n metaanipäästöasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista annetussa laissa (/) tarkoitetut Turvallisuus- ja kemikaaliviraston esitykset seuraamusmaksun määräämisestä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027.

3.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 416/2025, uusi 70 kohta, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään seuraavien rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta:

69) ydinenergialain (775/2026) 404 §:n tarkoitettu seuraamusmaksu;

70) EU:n metaanipäästöasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista annetun lain (/) 13 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027.

4.

Laki

sähkömarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään sähkömarkkinalakiin (588/2013) uusi 49 c § seuraavasti:

49 c §

Joustotarpeen kansallinen arviointi

Kantaverkonhaltijan on yhdessä jakeluverkonhaltijoiden kanssa laadittava sähkökauppa-asetuksen, 19 e artiklassa tarkoitettu kansallinen joustotarpeen arviointi noudattaen Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston hyväksymää menetelmää.

Kantaverkonhaltijan on toimitettava 1 momentissa tarkoitettu arviointi Energiavirastolle sähkökauppa-asetuksen 19 e artiklassa säädettyssä määräajassa.

Energiavirasto vahvistaa 1 momentissa tarkoitetun arvioinnin. Energiavirasto voi ennen vahvistamista pyytää kantaverkonhaltijaa ja jakeluverkonhaltijoita täydentämään tai korjaamaan arviointia, jos se ei täytä sähkökauppa-asetuksen tai 1 momentissa tarkoitetun menetelmän vaatimuksia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §:ään uusi 5 momentti, seuraavasti:

1 §

Tehtävät

Energiavirasto hoitaa toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvat tehtävät, joista säädetään yhteentoimivuusvaatimuksista sekä toimittajan vaihtamiseen tarvittavien tietojen saatavuutta koskevista syrjimättömistä ja avoimista menettelyistä annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2026/855.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

2.

Laki

oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain (100/2013) 2 §:n 2 momenttiin,
sellaisena kuin se on laissa 739/2026, uusi 8 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

2 §

2 §

Kilpailu- ja valvonta-asiat

Kilpailu- ja valvonta-asiat

Markkinaoikeus käsittelee kilpailu- ja valvonta-asioina myös sen kuuluviksi säädetty:

1) viestintämarkkinalain (393/2003) 122 §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun määräämistä koskevat asiat;

2) tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 334 §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun määräämistä koskevat asiat;

3) sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavasta tehoreservistä annetun lain (117/2011) 21 §:n 3 momentin mukaiset valitukset Energiaviraston päätöksistä;

4) hiilen energiakäytön kieltämisestä annetun lain (416/2019) mukaiset valitukset Energiaviraston päätöksistä; (9.7.2020/568)

5) kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (566/2020) tarkoitetut kuluttaja-asiamiehen esitykset seuraamusmaksun määräämisestä; (29.1.2021/117)

6) elintarvikemarkkinalain (1121/2018) 11 ja 11 a §:ssä tarkoitettua elintarvikemarkkinavaltuutetun julkista varoitusta ja kieltoa koskevia päätöksiä sekä 12 a §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun määräämistä koskevat asiat;

Markkinaoikeus käsittelee kilpailu- ja valvonta-asioina myös sen kuuluviksi säädetty:

1) viestintämarkkinalain (393/2003) 122 §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun määräämistä koskevat asiat;

2) tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 334 §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun määräämistä koskevat asiat;

3) sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavasta tehoreservistä annetun lain (117/2011) 21 §:n 3 momentin mukaiset valitukset Energiaviraston päätöksistä;

4) hiilen energiakäytön kieltämisestä annetun lain (416/2019) mukaiset valitukset Energiaviraston päätöksistä; (9.7.2020/568)

5) kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (566/2020) tarkoitetut kuluttaja-asiamiehen esitykset seuraamusmaksun määräämisestä; (29.1.2021/117)

6) elintarvikemarkkinalain (1121/2018) 11 ja 11 a §:ssä tarkoitettua elintarvikemarkkinavaltuutetun julkista varoitusta ja kieltoa koskevia päätöksiä sekä 12 a §:ssä tarkoitetun seuraamusmaksun määräämistä koskevat asiat;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7) rahapelilaissa (10/2026) tarkoitetut Lupa- ja valvontaviraston esitykset seuraamusmaksun määräämisestä.

7) rahapelilaissa (10/2026) tarkoitetut Lupa- ja valvontaviraston esitykset seuraamusmaksun määräämisestä;

8) EU:n metaanipäästöasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista annetussa laissa (/) tarkoitetut Turvallisuus- ja kemikaliaviraston esitykset seuraamusmaksun määräämisestä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2027.

3.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 416/2025, uusi 70 kohta, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain soveltamisala

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään seuraavien rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta:

1) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettu rikemaksu ja 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

2) luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 83 (yleinen tietosuojasetus) artiklassa tarkoitettu hallinnollinen seuraamusmaksu;

Tässä laissa säädetään seuraavien rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta:

1) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettu rikemaksu ja 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

2) luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 83 (yleinen tietosuojasetus) artiklassa tarkoitettu hallinnollinen seuraamusmaksu;

3) Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 17 e §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu, 38 §:ssä tarkoitettu rikemaksu ja 40 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

4) lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annetun lain (657/2019) 13 §:ssä tarkoitettu lentoliikenteen harjoittajan seuraamusmaksu;

5) Finanssivalvonnan tai tuomioistuimen määräämä kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (566/2020) tarkoitettu seuraamusmaksu;

6) elintarvikemarkkinalain (1121/2018) 12 a §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

7) rahapelilaissa (10/2026) tarkoitettu rikemaksu ja markkinaoikeuden määräämä seuraamusmaksu; (16.1.2026/18)

8) ulkomaalaislain (301/2004) 179 §:ssä tarkoitettu liikenteenharjoittajan seuraamusmaksu;

9) kaupparekisterilain (564/2023) 24 §:ssä tarkoitettu kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksu ja 25 §:ssä tarkoitettu tilinpäätöksen myöhästymismaksu;

10) merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu sekä 7 b luvun 1 §:ssä tarkoitettu kasvihuonekaasuintensiiviteettimaksu ja mainitun luvun 2 §:ssä tarkoitettu maasähkön käytönelvöityteen laiminlyönnistä määrättävä maksu;

11) tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu;

12) työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 7 b §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu ja 11 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu sekä merityösopimuslain (756/2011) 2 luvun 6 b §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu;

13) työntekijöiden lähettämisestä annetun lain (447/2016) 35 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu;

14) kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteis-kaupassa annetun lain (658/2013) 6 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu;

15) yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain

3) Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 17 e §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu, 38 §:ssä tarkoitettu rikemaksu ja 40 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

4) lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa annetun lain (657/2019) 13 §:ssä tarkoitettu lentoliikenteen harjoittajan seuraamusmaksu;

5) Finanssivalvonnan tai tuomioistuimen määräämä kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (566/2020) tarkoitettu seuraamusmaksu;

6) elintarvikemarkkinalain (1121/2018) 12 a §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

7) rahapelilaissa (10/2026) tarkoitettu rikemaksu ja markkinaoikeuden määräämä seuraamusmaksu; (16.1.2026/18)

8) ulkomaalaislain (301/2004) 179 §:ssä tarkoitettu liikenteenharjoittajan seuraamusmaksu;

9) kaupparekisterilain (564/2023) 24 §:ssä tarkoitettu kaupparekisteri-ilmoituksen laiminlyöntimaksu ja 25 §:ssä tarkoitettu tilinpäätöksen myöhästymismaksu;

10) merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu sekä 7 b luvun 1 §:ssä tarkoitettu kasvihuonekaasuintensiiviteettimaksu ja mainitun luvun 2 §:ssä tarkoitettu maasähkön käytönelvöityteen laiminlyönnistä määrättävä maksu;

11) tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu;

12) työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 7 b §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu ja 11 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu sekä merityösopimuslain (756/2011) 2 luvun 6 b §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu;

13) työntekijöiden lähettämisestä annetun lain (447/2016) 35 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu;

14) kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteis-kaupassa annetun lain (658/2013) 6 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu;

15) yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain

(1188/2014) 49 §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu ja 51 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;
 16) alkoholilain (1102/2017) 71 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;
 17) siemenlain (600/2019) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;
 18) kasvinterveyslain (1110/2019) 26 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;
 19) eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 15 §:ssä tarkoitettu tuontivalvonnan seuraamusmaksu;
 20) tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu;
 21) ajokorttilain (386/2011) 93 §:n 2 momentissa tarkoitettu liikennevirhemaksu;
 22) vesiliikennelain (782/2019) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu;
 23) liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 255 b ja 255 c §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu ja 268 ja 268 a §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu;
 24) ajoneuvolain (82/2021) 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 189–192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;
 25) rehulain (1263/2020) 51 §:ssä tarkoitettu rehuvalvonnan seuraamusmaksu;
 26) elintarvikelain (297/2021) 67 §:ssä tarkoitettu elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu;
 27) eläintautilain (76/2021) 94 a §:ssä tarkoitettu eläintautivalvonnan seuraamusmaksu;
 28) eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 36 §:ssä tarkoitettu eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu ja 37 §:ssä tarkoitettu eläimen tunnistusasiakirjan mukana pitämistä ja esittämistä koskevan velvollisuuden rikkomisesta määrättävä liikennevirhemaksu;
 29) luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (1330/2021) 38 §:ssä tarkoitettu luomuvalvonnan seuraamusmaksu;
 30) jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022) 8 ja 9 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;
 31) lannoitelain (711/2022) 37 §:ssä tarkoitettu lannoitevalvonnan seuraamusmaksu;
 32) eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015) 63 a §:ssä tarkoitettu sivutuotevalvonnan seuraamusmaksu;

(1188/2014) 49 §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu ja 51 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;
 16) alkoholilain (1102/2017) 71 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;
 17) siemenlain (600/2019) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;
 18) kasvinterveyslain (1110/2019) 26 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;
 19) eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 15 §:ssä tarkoitettu tuontivalvonnan seuraamusmaksu;
 20) tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu;
 21) ajokorttilain (386/2011) 93 §:n 2 momentissa tarkoitettu liikennevirhemaksu;
 22) vesiliikennelain (782/2019) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu;
 23) liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 255 b ja 255 c §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu ja 268 ja 268 a §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu;
 24) ajoneuvolain (82/2021) 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 189–192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;
 25) rehulain (1263/2020) 51 §:ssä tarkoitettu rehuvalvonnan seuraamusmaksu;
 26) elintarvikelain (297/2021) 67 §:ssä tarkoitettu elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu;
 27) eläintautilain (76/2021) 94 a §:ssä tarkoitettu eläintautivalvonnan seuraamusmaksu;
 28) eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 36 §:ssä tarkoitettu eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu ja 37 §:ssä tarkoitettu eläimen tunnistusasiakirjan mukana pitämistä ja esittämistä koskevan velvollisuuden rikkomisesta määrättävä liikennevirhemaksu;
 29) luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (1330/2021) 38 §:ssä tarkoitettu luomuvalvonnan seuraamusmaksu;
 30) jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022) 8 ja 9 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;
 31) lannoitelain (711/2022) 37 §:ssä tarkoitettu lannoitevalvonnan seuraamusmaksu;
 32) eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015) 63 a §:ssä tarkoitettu sivutuotevalvonnan seuraamusmaksu;

33) avaruustoiminnasta annetun lain (63/2018) 21 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

34) verkossa tapahtuvaan terroristisen sisälön levittämiseen puuttumisesta annetun lain (99/2023) 4 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

35) vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (541/2023) 141 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 142 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

36) luotsauslain (561/2023) 68 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

37) sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 333 §:ssä tarkoitettu teleyrityksen seuraamusmaksu ja 334 §:ssä tarkoitettu televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan seuraamusmaksu;

38) verkon välityspalvelujen valvonnasta annetun lain (18/2024) 14–17 ja 20 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

39) alusliikennepalvelulain (623/2005) 29 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu;

40) ylikuormamaksusta annetussa laissa (51/1982) tarkoitettu ylikuormamaksu;

41) kilpailulain (948/2011) 12, 37 a ja 47 a §:ssä tarkoitettut seuraamusmaksut;

42) jätelain (646/2011) 131 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu;

43) sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 16 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu ja 20 a §:ssä tarkoitettu rikemaksu;

44) päästökauppalain (1270/2023) 92 §:ssä tarkoitettu päästöoikeuden ylitysmaksu;

45) tilintarkastuslain (1141/2015) 10 luvun 5 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

46) julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain (1531/2011) 100 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

47) julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 158 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

48) pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain (571/2019) 12 §:ssä tarkoitettu rikemaksu;

49) biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain (418/2019) 13 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu ja 14 §:ssä tarkoitettu virhemaksu;

33) avaruustoiminnasta annetun lain (63/2018) 21 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

34) verkossa tapahtuvaan terroristisen sisälön levittämiseen puuttumisesta annetun lain (99/2023) 4 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

35) vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (541/2023) 141 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 142 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

36) luotsauslain (561/2023) 68 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

37) sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 333 §:ssä tarkoitettu teleyrityksen seuraamusmaksu ja 334 §:ssä tarkoitettu televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan seuraamusmaksu;

38) verkon välityspalvelujen valvonnasta annetun lain (18/2024) 14–17 ja 20 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

39) alusliikennepalvelulain (623/2005) 29 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu;

40) ylikuormamaksusta annetussa laissa (51/1982) tarkoitettu ylikuormamaksu;

41) kilpailulain (948/2011) 12, 37 a ja 47 a §:ssä tarkoitettut seuraamusmaksut;

42) jätelain (646/2011) 131 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu;

43) sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 16 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu ja 20 a §:ssä tarkoitettu rikemaksu;

44) päästökauppalain (1270/2023) 92 §:ssä tarkoitettu päästöoikeuden ylitysmaksu;

45) tilintarkastuslain (1141/2015) 10 luvun 5 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

46) julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain (1531/2011) 100 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

47) julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 158 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

48) pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain (571/2019) 12 §:ssä tarkoitettu rikemaksu;

49) biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain (418/2019) 13 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu ja 14 §:ssä tarkoitettu virhemaksu;

50) uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämistä liikenteessä annetun lain (446/2007) 11, 11 a § ja 11 e §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu ja 12 §:ssä tarkoitettu virhemaksu;

51) hiilen energiakäytön kieltämisestä annetun lain (416/2019) 13 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

52) kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevan Ruotsin kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (559/2012) 3 a §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevasta Norjan kanssa tehdystä sopimuksesta annetun lain (976/2025) 4 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu;

53) kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) 40 a §:ssä tarkoitettu kasvinsuojeluainevalvonnan seuraamusmaksu;

54) ilmailulain (864/2014) 151 a ja 151 b §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

55) fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta annetun lain (1066/2024) 34 §:ssä tarkoitettu päästöoikeuden ylitysmaksu;

56) kyberturvallisuuslain (124/2025) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

57) kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain (184/2025) 10–15 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

58) kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain (185/2025) 25 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

59) yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta annetun lain (310/2025) 22 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu;

60) vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa annetun lain (849/2025) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu;

61) poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevan Euroopan unionin asetuksen noudattamisen valvonnan järjestämisestä annetun lain (1074/2025) 13 ja 16 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

62) datan hallinnan ja jakamisen valvonnasta annetun lain (1148/2025) 13–19 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

50) uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämistä liikenteessä annetun lain (446/2007) 11, 11 a § ja 11 e §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu ja 12 §:ssä tarkoitettu virhemaksu;

51) hiilen energiakäytön kieltämisestä annetun lain (416/2019) 13 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

52) kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevan Ruotsin kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (559/2012) 3 a §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja kansainvälistä taksiliikennettä tiellä koskevasta Norjan kanssa tehdystä sopimuksesta annetun lain (976/2025) 4 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu;

53) kasvinsuojeluaineista annetun lain (1563/2011) 40 a §:ssä tarkoitettu kasvinsuojeluainevalvonnan seuraamusmaksu;

54) ilmailulain (864/2014) 151 a ja 151 b §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

55) fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta annetun lain (1066/2024) 34 §:ssä tarkoitettu päästöoikeuden ylitysmaksu;

56) kyberturvallisuuslain (124/2025) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

57) kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain (184/2025) 10–15 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

58) kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain (185/2025) 25 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

59) yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta annetun lain (310/2025) 22 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu;

60) vaarallisten aineiden kuljetuksesta Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa annetun lain (849/2025) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu;

61) poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevan Euroopan unionin asetuksen noudattamisen valvonnan järjestämisestä annetun lain (1074/2025) 13 ja 16 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

62) datan hallinnan ja jakamisen valvonnasta annetun lain (1148/2025) 13–19 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

63) eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain (1377/2025) 4 luvussa tarkoitetut seuraamusmaksut;

64) eurooppalaisista esittämismääräyksistä ja eurooppalaisista säilyttämismääräyksistä sähköisten todisteiden hankkimiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä annetun lain (436/2026) 18 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

64 a) eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista annetun lain (810/2026) 42–46 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

65) nimettyjen toimipaikkojen nimeämistä ja laillisten edustajien nimittämistä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä sähköisten todisteiden keräämiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä annetun lain (437/2026) 6 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

66) eräiden tuotteiden kyberkestävyydestä sekä kyberturvallisuussertifiointista annetun lain (439/2026) 31–37 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

67) poronhoitolain (848/1990) 52 a §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

68) valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karenssista annetun lain (738/2026) 18 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

69) ydinenergialain (775/2026) 404 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu.

63) eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain (1377/2025) 4 luvussa tarkoitetut seuraamusmaksut;

64) eurooppalaisista esittämismääräyksistä ja eurooppalaisista säilyttämismääräyksistä sähköisten todisteiden hankkimiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä annetun lain (436/2026) 18 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

64 a) eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista annetun lain (810/2026) 42–46 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

65) nimettyjen toimipaikkojen nimeämistä ja laillisten edustajien nimittämistä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä sähköisten todisteiden keräämiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä annetun lain (437/2026) 6 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

66) eräiden tuotteiden kyberkestävyydestä sekä kyberturvallisuussertifiointista annetun lain (439/2026) 31–37 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

67) poronhoitolain (848/1990) 52 a §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

68) valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karenssista annetun lain (738/2026) 18 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

69) ydinenergialain (775/2026) 404 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

70) EU:n metaanipäästöasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista annetun lain (/) 13 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2027.

4.

Laki

sähkömarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään sähkömarkkinalakiin (588/2013) uusi 49 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

(uusi 49 c §)

49 c §

Joustotarpeen kansallinen arviointi

Kantaverkonhaltijan on yhdessä jakeluverkonhaltijoiden kanssa laadittava sähkökauppa-asetuksen, 19 e artiklassa tarkoitettu kansallinen joustotarpeen arviointi noudattaen Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston hyväksymää menetelmää.

Kantaverkonhaltijan on toimitettava 1 momentissa tarkoitettu arviointi Energiavirastolle sähkökauppa-asetuksen 19 e artiklassa säädettyssä määräajassa.

Energiavirasto vahvistaa 1 momentissa tarkoitetun arvioinnin. Energiavirasto voi ennen vahvistamista pyytää kantaverkonhaltijaa ja jakeluverkonhaltijoita täydentämään tai korjaamaan arviointia, jos se ei täytä sähkökauppa-asetuksen tai 1 momentissa tarkoitetun menetelmän vaatimuksia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §:ään uusi 5 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Tehtävät

Tehtävät

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvontaa ja seuranta, sähkö- ja maakaasumarkkinoiden toimivuuden, energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistämistä sekä energiapolitiikan, kasvihuonekaasujen päästökaupan ja energiatehokkuuden toimeenpanotehtäviä varten on Energiavirasto.

Energiavirasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu:

- 1) sähkömarkkinalaissa (588/2013);
- 2) maakaasumarkkinalaissa (587/2017);
- 3) maakaasun siirtoverkonhaltijan eriyttämisestä annetussa laissa (588/2017);
- 4) sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013);
- 4 a) sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetussa laissa (498/2023);
- 5) sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annetussa laissa (950/2012);
- 6) sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta annetussa laissa (1129/2003);
- 7) sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavasta tehoreservistä annetussa laissa (117/2011);
- 8) energiatehokkuuslaissa (1429/2014);
- 9) uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetussa laissa (1396/2010);
- 10) valmiuslaissa (1552/2011);
- 11) päästökauppalaissa (1270/2023);
- 12) fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta annetussa laissa (1066/2024);
- 13) vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetussa laissa (121/2011);
- 14) hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista annetussa laissa (416/2012);
- 15) biopolttoaineista, bionesteistä ja biomasapolttoaineista annetussa laissa (393/2013);
- 16) uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetussa laissa (446/2007);
- 17) tuulivoiman kompensatioalueista annetussa laissa (490/2013);
- 18) Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annetussa laissa (684/2014);
- 19) biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetussa laissa (418/2019);

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvontaa ja seuranta, sähkö- ja maakaasumarkkinoiden toimivuuden, energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian käytön edistämistä sekä energiapolitiikan, kasvihuonekaasujen päästökaupan ja energiatehokkuuden toimeenpanotehtäviä varten on Energiavirasto.

Energiavirasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu:

- 1) sähkömarkkinalaissa (588/2013);
- 2) maakaasumarkkinalaissa (587/2017);
- 3) maakaasun siirtoverkonhaltijan eriyttämisestä annetussa laissa (588/2017);
- 4) sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013);
- 4 a) sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetussa laissa (498/2023);
- 5) sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annetussa laissa (950/2012);
- 6) sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta annetussa laissa (1129/2003);
- 7) sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tasapainoa varmistavasta tehoreservistä annetussa laissa (117/2011);
- 8) energiatehokkuuslaissa (1429/2014);
- 9) uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetussa laissa (1396/2010);
- 10) valmiuslaissa (1552/2011);
- 11) päästökauppalaissa (1270/2023);
- 12) fossiilisen polttoaineen jakelun päästökaupasta annetussa laissa (1066/2024);
- 13) vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään annetussa laissa (121/2011);
- 14) hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista annetussa laissa (416/2012);
- 15) biopolttoaineista, bionesteistä ja biomasapolttoaineista annetussa laissa (393/2013);
- 16) uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetussa laissa (446/2007);
- 17) tuulivoiman kompensatioalueista annetussa laissa (490/2013);
- 18) Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annetussa laissa (684/2014);
- 19) biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetussa laissa (418/2019);

Voimassa oleva laki

20) merituulivoimasta talousvyöhykkeellä annetussa laissa (937/2024);

21) kyberturvallisuuslaissa (124/2025);

22) eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetussa laissa (1377/2025).

Energiavirasto hoitaa kansalliselle sääntelyviranomaiselle kuuluvat tehtävät, joista säädetään:

1) Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston perustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/942, jäljempänä *yhteistyövirastoasetus*;

2) sähkön sisämarkkinoista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/943, jäljempänä *sähkökauppa-asetus*;

3) sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/944, jäljempänä *sähkömarkkinadirektiivi*, nojalla annetuissa delegoiduissa säädöksissä;

4) maakaasunsiirtoverkkoihin pääsyä koskevista edellytyksistä ja asetuksen (EY) N:o 1775/2005 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 715/2009, jäljempänä *maakaasuverkkoasetus*;

5) maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/73/EY, jäljempänä *maakaasumarkkinadirektiivi*, nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevilla komission asetuksissa ja päätöksissä;

6) energian tukkumarkkinoiden eheydestä ja tarkasteltavuudesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1227/2011, jäljempänä *REMIT-asetus*, sekä sen nojalla annetuissa delegoiduissa säädöksissä ja täytäntöönpanosäädöksissä;

7) Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 347/2013, jäljempänä *energiainfrastruktuuriasetus*.

Ehdotus

20) merituulivoimasta talousvyöhykkeellä annetussa laissa (937/2024);

21) kyberturvallisuuslaissa (124/2025);

22) eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetussa laissa (1377/2025).

Energiavirasto hoitaa kansalliselle sääntelyviranomaiselle kuuluvat tehtävät, joista säädetään:

1) Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston perustamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/942, jäljempänä *yhteistyövirastoasetus*;

2) sähkön sisämarkkinoista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/943, jäljempänä *sähkökauppa-asetus*;

3) sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/944, jäljempänä *sähkömarkkinadirektiivi*, nojalla annetuissa delegoiduissa säädöksissä;

4) maakaasunsiirtoverkkoihin pääsyä koskevista edellytyksistä ja asetuksen (EY) N:o 1775/2005 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 715/2009, jäljempänä *maakaasuverkkoasetus*;

5) maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/55/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/73/EY, jäljempänä *maakaasumarkkinadirektiivi*, nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevilla komission asetuksissa ja päätöksissä;

6) energian tukkumarkkinoiden eheydestä ja tarkasteltavuudesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1227/2011, jäljempänä *REMIT-asetus*, sekä sen nojalla annetuissa delegoiduissa säädöksissä ja täytäntöönpanosäädöksissä;

7) Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 347/2013, jäljempänä *energiainfrastruktuuriasetus*.

Energiavirasto hoitaa toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvat tehtävät, joista säädetään riskeihin varautumisesta sähköalalla ja direktiivin 2005/89/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/941.

(uusi 5 mom.)

Energiavirasto osallistuu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle kuuluvien energiatehokkuussopimusten valmisteleamiseen, kehittämiseen ja toimeenpanoon työ- ja elinkeinoministeriön ohjauksessa.

Energiavirastolle kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriön toimialalle kuuluvien toiminta-alueiden energiakatselmustoiminnan hallinnointin ja toimeenpanon viranomaistason ohjaukseen liittyvät tehtävät.

Energiavirastolle kuuluvat tuotteiden ekologisen suunnittelun ja energiamerkintöjen tuoter ryhmäkohtaisten asioiden valmistelu ja hallinnointi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla työ- ja elinkeinoministeriön ohjauksessa.

Energiavirasto vastaa Euroopan unionin energiainfrastruktuuriin liittyviä investointihankkeita varten säädetystä tietojen keräämisestä ja ilmoittamisesta Euroopan komissiolle.

Energiavirasto hoitaa myös energia- ja ilmastopoliittisiin tukiiin liittyviä valtionapuviranomaisen tehtäviä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä mainituista tehtävistä.

Energiaviraston tulee lisäksi toimia kansallisen energiapolitiikan tavoitteiden edistämiseksi, seurata toimialansa kansallista ja kansainvälistä kehitystä, tehdä aloitteita toimialaansa liittyvän lainsäädännön kehittämiseksi, antaa toimialaansa liittyviä lausuntoja sekä avustaa työ- ja elinkeinoministeriötä toimialaansa liittyvien asioiden valmistelussa.

Energiavirastolle voidaan antaa myös muita sen toimialaan soveltuvia tehtäviä siten kuin siitä erikseen säädetään.

Energiavirasto hoitaa toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvat tehtävät, joista säädetään riskeihin varautumisesta sähköalalla ja direktiivin 2005/89/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/941.

Energiavirasto hoitaa toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvat tehtävät, joista säädetään yhteentoimivuusvaatimuksista sekä toimittajan vaihtamiseen tarvittavien tietojen saatavuutta koskevista syrjimättömistä ja avoimista menettelyistä annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2026/855.

Energiavirasto osallistuu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle kuuluvien energiatehokkuussopimusten valmisteleamiseen, kehittämiseen ja toimeenpanoon työ- ja elinkeinoministeriön ohjauksessa.

Energiavirastolle kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriön toimialalle kuuluvien toiminta-alueiden energiakatselmustoiminnan hallinnointin ja toimeenpanon viranomaistason ohjaukseen liittyvät tehtävät.

Energiavirastolle kuuluvat tuotteiden ekologisen suunnittelun ja energiamerkintöjen tuoter ryhmäkohtaisten asioiden valmistelu ja hallinnointi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla työ- ja elinkeinoministeriön ohjauksessa.

Energiavirasto vastaa Euroopan unionin energiainfrastruktuuriin liittyviä investointihankkeita varten säädetystä tietojen keräämisestä ja ilmoittamisesta Euroopan komissiolle.

Energiavirasto hoitaa myös energia- ja ilmastopoliittisiin tukiiin liittyviä valtionapuviranomaisen tehtäviä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä mainituista tehtävistä.

Energiaviraston tulee lisäksi toimia kansallisen energiapolitiikan tavoitteiden edistämiseksi, seurata toimialansa kansallista ja kansainvälistä kehitystä, tehdä aloitteita toimialaansa liittyvän lainsäädännön kehittämiseksi, antaa toimialaansa liittyviä lausuntoja sekä avustaa työ- ja elinkeinoministeriötä toimialaansa liittyvien asioiden valmistelussa.

Energiavirastolle voidaan antaa myös muita sen toimialaan soveltuvia tehtäviä siten kuin siitä erikseen säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .